

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ:

ΚΟΥΡΙΔΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α.Μ 1015

ΝΕΡΟΛΑΔΑΚΗΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΑΜ 9887

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ Ή ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ: ΣΧΗΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ 1995-2015**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ηράκλειο Κρήτης

Μάιος, 2017

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας Κ. Θεόδωρο Σταματόπουλο για την ακούραστη και πολύτιμη βοήθεια του.

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ABSTRACT.....	10
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12

ΜΕΡΟΣ Ι: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΕ-2010	14
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	14
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ.....	15
1.3 ΕΝΝΟΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	17
1.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	18
1.5 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ.....	18
1.6 ΕΝΝΟΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	21
1.7 ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	22
1.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ.....	22
1.9 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	26
2.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ.....	26
2.2 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	27
2.3 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ.....	28
2.4 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	32
2.5 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ.....	35
2.6 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	35
2.7 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΚΑΙ Η ΝΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ (SWEAP).....	48
3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	48
3.2 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ/ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	49
3.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΚΑΙ Η ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ.....	55
3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ	56
ΜΕΡΟΣ ΙΙ : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ.....	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ 1995-2015 ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ	58
4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΔΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ.....	58
4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΙΣΠΑΝΙΑ.....	61
4.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1995-2015 ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ.....	77
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	85
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	88
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	94

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 1995-2015.....	62
Πίνακας 2: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 1995-2008.....	63
Πίνακας 3: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 2009-2015.....	64
Πίνακας 4: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 1995-2015.....	67
Πίνακας 5: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 1995-2008.....	68
Πίνακας 6: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 2009-2015.....	69
Πίνακας 7: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 1995-2015.....	72
Πίνακας 8: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 1995-2008.....	73
Πίνακας 9: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 2009-2015.....	74

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Ιδιωτική κατανάλωση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σύγκριση με την Ελλάδα.....	30
Γράφημα 2: Ιδιωτική κατανάλωση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	31
Γράφημα 3: Διαθέσιμο εισόδημα και κατανάλωση νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών.....	33
Γράφημα 4: Τριμηνιαίοι λογαριασμοί θεσμικών τομέων και ακαθάριστη αποταμίευση Ελληνικών νοικοκυριών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών.....	34
Γράφημα 5: Δημόσια δαπάνη Ελλάδας.....	37
Γράφημα 6: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ελλάδα.....	38
Γράφημα 7: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ευρώπη.....	39
Γράφημα 8: Δημόσια δαπάνη Γαλλίας.....	40
Γράφημα 9: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Γαλλία.....	41
Γράφημα 10: Δημόσια δαπάνη Γερμανίας.....	42
Γράφημα 11: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Γερμανία.....	43
Γράφημα 12: Δημόσια δαπάνη Πορτογαλίας.....	44
Γράφημα 13: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Πορτογαλία.....	45
Γράφημα 14: Δημόσια δαπάνη Ισπανίας.....	46
Γράφημα 15: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ισπανία.....	47

Γράφημα 16: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Ελλάδα.....	78
Γράφημα 17: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Γερμανία.....	79
Γράφημα 18: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Ισπανία.....	80
Γράφημα 19: Σύγκριση Σχετικής Ιδιωτικής κατανάλωσης Ελλάδας, Γερμανίας, Ισπανίας.....	81
Γράφημα 20: Σύγκριση Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης Ελλάδας, Γερμανίας, Ισπανίας.....	83

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός:

Μεθοδολογία:

Ευρήματα:

Περιορισμοί/Συνέπειες:

Στοιχεία Πρωτοτυπίας:

Σκοπός: Μέσω εμπειρικών αναλύσεων σκοπός μας ήταν να περιγράψουμε τι συμβαίνει στις χώρες της περιφερειακής Ευρωζώνης σε σχέση με τις χώρες του κέντρου της Ευρωζώνης. Επίσης, να αναφέρουμε και ποιες είναι οι συνέπειες των αποτελεσμάτων αυτών στην οικονομική πολιτική τη χρονική περίοδο 1995-2015.

Μεθοδολογία: Χρησιμοποιώντας την τελική καταναλωτική ιδιωτική δαπάνη και την τελική καταναλωτική δαπάνη της γενικής κυβέρνησης σε συνδυασμό με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) προσπαθήσαμε να αναδείξουμε την οικονομική πορεία για τις τρεις χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Ισπανία) μεταξύ τους, ώστε να μπορέσουμε να περιγράψουμε και να εντοτίσουμε τυχόν σφάλματα στην οικονομική πολιτική κάθε χώρας κατά την πάροδο του χρόνου.

Ευρήματα: Τα αποτελέσματα που καταφέραμε να αποκομίσουμε επιβεβαίωσαν τελικά τα όσα ξέραμε και εμείς, δηλαδή ότι όλες οι χώρες ανεξάρτητου ανάπτυξης επηρεάστηκαν από την κρίση, άλλες σε πολύ λίγο βαθμό που είναι σε σημείο απαρατήρητες και άλλες σε βαθμό τόσο μεγάλο που διακρίνεις ότι δεν θα ανακάμψει ποτέ από αυτό. Σε παράδειγμα μας, η Ελλάδα ακόμα δύναται «να σταθεί στα ποδιά της» μετά το «χτύπημα» της κρίσης, καθώς η Ελλάδα δεν είχε συνηθίσει να την έχουν με την «πλάτη στο τοίχο», αφού είχε συνηθίσει τα τελευταία 30 χρόνια να μην δίνει λογαριασμό για ότι κάνει και να έχει λάθος διακυβέρνηση. Αυτό φαίνεται και στη γραμμή τάσης της που έχει αύξουσα κλίση $(y = 0.0016x - 2.456)$ όπου αυτό δείχνει την ραγδαία αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης στην πάροδο των 21 χρόνων, όπως και για τη σχετική δημόσια κατανάλωση η τάση είναι επίσης αύξουσα $(y = 0.0022x - 4.1987)$. Η σχετική διασπορά για της δυο υποπεριόδους τόσο για την σχετική ιδιωτική όσο και για την σχετική δημόσια κατανάλωση ήταν οι εξής: για την περίοδο 1995-2008 η σχετική διασπορά ήταν 0.02 για την σχετική ιδιωτική κατανάλωση και 0.08 αντίστοιχα για την σχετική δημόσια κατανάλωση, ενώ για την υποπερίοδο 2009-2015 η σχετική διασπορά ήταν η μισή με 0.01 και 0.04 αντίστοιχα.

Πράγμα που δείχνει ότι η ετήσια ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση πήγαινε πιο κοντά στη γραμμή τάσης, με αλλά λογία δεν υπήρχαν τόσο μεγάλες αποκλίσεις όπως την περίοδο 1995-2008. Σε αντίθεση, η Γερμανία μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο είχε μια σταθερά πολιτική και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αντέξει την οικονομική κρίση, και αυτό φαίνεται και στη γραμμή τάσης της αφού την περίοδο 1995-2015 η σχετική ιδιωτική κατανάλωση παρουσίαζε μια ελάχιστη μείωση ($y = -0.001x + 3.2529$), ενώ η σχετική δημόσια κατανάλωση βρισκόταν σε ισορροπία αφού η τάση ήταν σταθερή ($y = -9E - 06x + 0.2052$). Η σχετική διασπορά για την σχετική ιδιωτική κατανάλωση και τη σχετική δημόσια κατανάλωση την περίοδο 1995-2008 ήταν 0.01 και 0.03 αντίστοιχα. Για την περίοδο 2009-2015 η σχετική διασπορά ήταν 0.02 και 0.01 που μας δείχνει ότι στην περίοδο της κρίσης η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε ελάχιστα όμως η δημόσια κατανάλωση μειώθηκε, το οποίο σημαίνει ότι η Γερμανία κατάφερε να μειώσει την δημόσια κατανάλωση με σκοπό να βγει «αλώβητη» από την κρίση. Η Ισπανία δεν κατόρθωσε ούτε αυτή να αντέξει την κρίση, όπως ακριβώς και η Ελλάδα, αλλά βασική διαφορά της είναι ότι μέσω σωστής και αποτελεσματικής διαχείρισης κατάφερε να βγει από την οικονομική βοήθεια που είχε μπει και να αρχίσει να βγαίνει στις αγορές, σημάδι ότι μπορεί να βγει και από την κρίση. Το οποίο μπορούμε να το συμπεράνουμε από γραμμή τάσης της σχετικής ιδιωτικής και σχετικής δημοσίας κατανάλωσης αφού στην πρώτη έχει αρνητική κλίση ($y = -0.0015x + 3.6064$) που δείχνει μια γενική μείωση ενώ η τάση της σχετικής δημοσίας κατανάλωσης παρουσιάζει αύξηση ($y = 0.0018x - 3.4731$). Κοιτάζοντας την σχετική διασπορά για την σχετική ιδιωτική κατανάλωση και για την σχετική δημόσια κατανάλωση για την περίοδο 1995-2008 ήταν 0.02 και 0.06 ενώ την περίοδο 2009-2015 ήταν 0.02 και 0.03 αντίστοιχα που δείχνει ότι κατάφερε να κρατήσει την ιδιωτική κατανάλωση σε σταθερά επίπεδα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο και μείωσε στο μισό την σχετική διασπορά σε 0.03 που δείχνει ότι μείωσε τις αποκλίσεις που είχε.

Περιορισμοί/Συνέπειες: Οι συνέπειες που έχει η πάροδος του χρόνου σε κάθε χώρα ήταν διαφορετική. Σε ορισμένες χώρες ήταν πολύ σκληρές, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν και να κηρύξουν πτώχευση, σε άλλες όμως με τις κατάλληλες τροποποιήσεις και την σωστή διαχείριση της βοήθειας που τους δόθηκε κατάφεραν να επιβιώσουν. Όμως όταν κοιτάζεις τις χώρες σαν σύνολο της Ευρώπης παρατηρείται μια γενική πτώση της ιδιωτικής και της δημόσιας κατανάλωσης σε σχέση με το ΑΕΠ.

Στην εργασία εξετάσαμε μόνο αυτές τις τρεις χώρες και όχι όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οπότε τα συμπεράσματα που θα βγουν θα αφορούν μόνο αυτές τις χώρες και δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ισχύει το ίδιο και για τις άλλες χώρες. Αφού, κάθε χώρα μπορεί να θεωρηθεί αυτόνομος οργανισμός όπου λειτουργεί αρμονικά μαζί με άλλους οργανισμούς. Βέβαια οτιδήποτε συμβαίνει σε μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει άμεσο αντίκτυπο στις οικονομίες των άλλων χωρών, αλλά η πτυχιική μας εργασία δεν θα ασχοληθεί με αυτό.

Λέξεις κλειδιά: οικονομική κρίση, Ευρωζώνη, ιδιωτική κατανάλωση, δημόσια κατανάλωση

ABSTRACT

In this study, we are called to compare the Private consumption versus the Public consumption in the south-west Eurozone against the countries in the center of Europe. More specifically we chose Greece and Spain to examine the way they behave during the financial crisis compared to Germany. The data we examined focused on events from 1995 to 2015.

The main object of this study is to examine how the private and public consumption has evolved during a specific period 1995 till 2015. Specifically, the period before and after the financial crisis of 2008 along with its effects on the income of each country. Also, we are going to analyze each country separately to see how it behave in the past 21 years and then we compare the countries to each other. The purpose of that is to collect the comparison's data and examine them to understand the way that countries sacrifice or use their income to poise the losses of private and public consumption.

In conclusion, we observed that the related private and public consumption have great effect over the income, so the wealthness of each country depends of these two factors. When the sum of these numbers is way too big than the income then the country shows s decrease of money leading to its self-distraction. For example, Greece, the sum was 85%, so that's mean that the income was only 15% of Gross Domestic Product, which is extremely low and impossible to be used to erase huge debt and consequently overcoming this unprecedented financial crisis.

Key words: financial crisis, Eurozone, private consumption, public consumption

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα προβλήματα που ήρθαμε αντιμέτωποι, ήταν να καταφέρουμε να βρούμε τα δεδομένα που απαιτούνταν για να βγάλουμε το συμπέρασμα για την πτυχιακή εργασία. Η συμβολή του φοιτητή Νερολαδάκη Αλκιβιάδη ήταν πολύ σημαντική, καθώς πρόσφερε με πολλούς τρόπους στη εκπόηση αυτής της πτυχιακής εργασίας. Οι εργασίες που ολοκλήρωσε ήταν η δημιουργία των περιεχόμενων, όπως και την ολοκλήρωση δυο κεφαλαίων (Σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της ΕΕ-2010 και η ιδιωτική κατανάλωση έναντι της καταναλωτικής δαπάνης της γενικής κυβέρνησης στην έννοια της εθνικής παραγωγής). Επίσης, συνέβαλε και στην ανάλυση των πινάκων στην εργασία, καθώς και στα συμπεράσματα και την βιβλιογραφία. Την έρευνα για τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην στατιστική ανάλυση, ώστε να βγουν τα συμπεράσματα, καθώς και στη συγγραφή της εισαγωγής, της περίληψης και του προλόγου, αλλά και το κεφάλαιο η Ευρωζώνη και η Νοτιοδυτική περιφέρεια της (SWEAP) και το εξώφυλλο έγιναν από τον φοιτητή Κουριδάκη Δημήτριο. Τα υπόλοιπα στο κεφάλαιο 4 και 5 έγιναν από κοινού κατόπιν συνεννόησης με e-mails και skype λόγο του ότι είχαμε μια απόσταση και δεν καθήστωνταν εφικτή η φυσική παρουσία μεταξύ μας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας συχνό φαινόμενο αποτελεί η οικονομική κρίση. Εκείνη είναι υπεύθυνη για την κατάρρευση του ευρωπαϊκού συστήματος, αφού μαστίζει τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιστημονικό ενδιαφέρον αποτελεί το πώς η κάθε χώρα αντιμετώπισε την οικονομική κρίση τη χρονιά 2008. Επίσης, πως και αν κατάφερε να ανακάμψει από εκείνη τη δύσκολη συνθήκη και τι προβλήματα άφησε πίσω της, αλλά και πως διαχειριζόταν την οικονομική κατάσταση της πριν την κρίση.

Στη συνέχεια, στόχος μας ήταν να χρησιμοποιήσαμε τρεις χώρες με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον (Ελλάδα, Γερμανία, Ισπανία), αφού η καθεμία επηρεάστηκε διαφορετικά. Συνεπώς, η Ισπανία έχοντας καταστραφεί αρχικά ο ιδιωτικός τομέας της, παρέσυρε αργότερα και το δημόσιο τομέα. Ωστόσο, στην Ελλάδα το γνωστό «πειραματόζωο» της Ευρωζώνης, όπου εκείνη λόγω του «αλαζόνα» δημόσιου τομέα κατέστρεψε την πηγή εσόδων για την Ελλάδα και κινητήριο δύναμη της τον ιδιωτικό τομέα. Τέλος, η Γερμανία είναι η λιγότερο επηρεασμένη από κάθε άλλη χώρα στην Ευρωζώνη, διότι προκύπτει η μοναδική χώρα έχοντας μηδαμινές αποκλίσεις κατά την πάροδο του χρόνου. Επιπροσθέτως, αποτελεί «το χέρι που κινεί τα νήματα» σε ότι έχει να κάνει με θέματα που αφορούν την οικονομική κατάσταση κάθε χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα να ξεχνάει τα δικά της χρέη.

Η μεθοδολογία της εργασίας στηρίχθηκε στη περιγραφική στατιστική ανάλυση των δεδομένων των τελευταίων 20 χρόνων. Τα δεδομένα αυτά συλλέχθηκαν από την EUROSTAT, την Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή.

Η εργασία αποτελείται συνολικά από πέντε κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα συστήματα εθνικών και πεφερειακών λογαριασμών, πιο συγκεκριμένα αναλύει το τρόπο αντιμετώπισης βασικών οικονομικών προβλημάτων με την χρήση λογιστικών μεθόδων σε συνδυασμό με στατιστικές τεχνικές για την μέτρηση της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας. Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναλύσουμε το πως συμπεριφέρεται η ιδιωτική κατανάλωση και η καταναλωτική δαπάνη στην εθνική παραγωγή. Ακόμη, το τρίτο κεφάλαιο μας περιγράφει ποια είναι η Ευρωζώνη που θα αναφέρουμε και παρακάτω ποια είναι η ιστορία της, όπως επίσης και ποια είναι η Νοτιοδυτική περιφέρεια της εκ της οποίας διαλέξαμε τις χώρες του θα αναλύσουμε. Επιπροσθέτως, στο τέταρτο κεφάλαιο χρησιμοποιούμε τη περιγραφική στατιστική για να αναλύσουμε τα δεδομένα κάθε χώρας και έπειτα να τα συγκρίνουμε μεταξύ τους, ώστε να δούμε τι συμβαίνει στη κάθε χώρα την περίοδο 1995-2008, η οποία είναι η περίοδος πριν την κρίση, και 2009-2015, η οποία είναι η περίοδος της κρίσης. Τέλος, αναφέρουμε τα συμπεράσματα μας για αυτές τις χώρες, καθώς και κάποιους περιορισμούς και τις επιπτώσεις στην οικονομική πολιτική κάθε χώρας.

ΜΕΡΟΣ Ι
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ-2010

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Η Οικονομία είναι η επιστήμη των επιλογών. Εξηγεί τον τρόπο αντιμετώπισης του βασικού οικονομικού προβλήματος, το οποίο αναφέρεται στις επιλογές που πρέπει να γίνουν προκειμένου οι σπάνιοι - περιορισμένοι πόροι να καλύψουν τις άπειρες ανάγκες των ανθρώπων.

Στη Μακροοικονομική ενδιαφερόμαστε για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, η Μακροοικονομική διερευνά την αιτιώδη σχέση, καταρχήν, του εθνικού εισοδήματος, του επιτοκίου της χρηματαγοράς και του γενικού επιπέδου των τιμών, για να προσδιορίσει τη βραχυχρόνια και τη μεσοπρόθεσμη «ισορροπία» των τριών (3) αγορών (προϊόντων, πόρων και χρήματος) ταυτόχρονα. Η επίτευξη της έννοιας της «ισορροπίας», προϋποθέτει τη μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας και των κρίσιμων μεγεθών της από τον κλάδο της Κοινωνικής Λογιστικής ή των Εθνικών Λογαριασμών. Πρόκειται για την «οικονομική στατιστική», δηλ. τη χρήση λογιστικών μεθόδων (καταγραφής, αποτίμησης και παρουσίασης αξιών), σε συνδυασμό με στατιστικές τεχνικές (συλλογής, ανάλυσης, ταξινόμησης) για τη μέτρηση της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας. Το αποτέλεσμα αυτό καταγράφεται ως Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ) το οποίο στην ΕΕ ονομάζεται Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA'95 ή '10) και περιλαμβάνει:

1. τους λογαριασμούς (και ισοζύγια) του εθνικού εισοδήματος,
2. τους πίνακες εισροών-εκροών,
3. την ανάλυση ροών κεφαλαίων και
4. τους εθνικούς ισολογισμούς. (Σταματόπουλος)¹

Κάθε χώρα έχει αναπτύξει το δικό της σύστημα λογαριασμών σύμφωνα με της δικές της ανάγκες, συνθήκες και ιδιαιτερότητες της. Η ανάγκη για συγκρισιμότητα των μεγεθών μεταξύ των χωρών έτεινε την δημιουργία των εθνικών λογαριασμών μέσω του Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών (ΣΕΛ). Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ESA ή ΕΣΛ) το οποίο είναι συμβατό με τα διεθνή πρότυπα και προσαρμοσμένο στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως αναφέρεται στο ΕΣΛ95 αυτό το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών είναι ένα διεθνώς συμβατό λογιστικό πλαίσιο για τη

¹ Σταματόπουλος, Θ. Β, Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», ([Περίληψη ΕθνΛογ_1](https://eclass.teicrete.gr), 2015) διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

συστηματική και λεπτομερή περιγραφή μιας συνολικής οικονομίας (περιφέρειας, χώρας ή ομάδας χωρών), των συνιστωσών της και των σχέσεων της με άλλες συνολικές οικονομίες. Μάλιστα η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η πρώτη ομάδα χωρών όπου εφαρμόζονται κοινά και υποχρεωτικά εθνικολογιστικά πρότυπα. Να σημειωθεί επίσης ότι τα κράτη μέλη μπορούν και διατηρούν τα δικά τους δημοσιονομικά και χρηματοπιστωτικά συστήματα λογαριασμών που έχουν αναπτύξει όπως αναφέραμε παραπάνω για δική τους εσωτερική χρήση, όταν όμως θέλουν να παρουσιάσουν λογαριασμούς εκτός της χώρας τους πρέπει απαραίτητα να τα ανάγουν σε ένα κοινό διεθνή πρότυπο δηλαδή σε Ευρωπαϊκό Σύστημα λογαριασμών (ΕΣΛ) όπως προαναφέραμε.

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών είναι ένα ολοκληρωμένο σύνολο πινάκων, λογαριασμών και ισολογισμών που βασίζονται σε ένα σύνολο διεθνώς συμφωνημένων εννοιών, ορισμών, συνθηκών, ταξινομήσεων και λογιστικών κανόνων που έχουν ως σκοπό να παρουσιάσουν μια συστηματική, συγκρίσιμη και πληρέστερη εικόνα της οικονομικής δραστηριότητας κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Η καταγραφή και παρουσίαση των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας ξεκινά από τον 17^ο αιώνα. Ωστόσο τα σύγχρονα συστήματα των Εθνικών Λογαριασμών με τη μορφή που παρουσιάζονται στις μέρες μας είναι αποτέλεσμα προσπαθειών του τελευταίου μισού αιώνα.

Η ανάπτυξη της οικονομικής επιστήμης σε συνδυασμό με την ανάγκη παρέμβασης του κράτους στην οικονομία κυρίως έπειτα από τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο οδήγησε στην ανάγκη συλλογής και εκτίμησης των οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων κάθε χώρας, η οποία ήταν απαραίτητη στην οριοθέτηση και στον προσδιορισμό της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής. Επίσης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο παρατηρείται μεγάλη αύξηση στον αριθμό των κρατών που διενεργούν μελέτες και συγκεντρώνουν διάφορες εκτιμήσεις για τον υπολογισμό των μακρομεγεθών της οικονομίας.

Από το 1930 και μετά αναπτύχθηκαν από μεμονωμένους ερευνητές όπως κυρίως από τους R.Frith, Car Fohl, John M. Keynes και Erik Lindal, μια σειρά από θεωρίες και συστήματα τα οποία αποτέλεσαν την βάση για τη σημερινή μορφή των συστημάτων των εθνικών λογαριασμών. Η ανάγκη για στατιστική απεικόνιση ορισμένων βασικών μεγεθών για την οικονομία και των αλληλεξαρτήσεων αυτών, στις μελέτες των μακροοικονομικών αναλύσεων οδήγησαν στη δημιουργία συνεπών και εναρμονισμένων συστημάτων εθνικής λογιστικής.

Το 1936 ιδιαίτερη είναι η συμβολή του John Maynard Keynes, στη θεωρία και ανάλυση του εθνικού εισοδήματος, με την επίδραση που είχε η έκδοση της «Γενικής Θεωρίας» τόσο επί των ακαδημαϊκών κύκλων όσο και επί των υπευθύνων της πολιτικής. Η οικονομική των μακρομεγεθών και των οικονομικών υποδειγμάτων, άνοιξε το δρόμο για περισσότερο ακριβείς υπολογισμούς των συνολικών μεγεθών και

επέβαλε την ανάγκη να εκτιμηθούν αυτές με απώτερο σκοπό την άσκηση ορθής οικονομικής πολιτικής.

Το 1944 ξεκινάει ουσιαστικά η ανάπτυξη των σύγχρονων συστημάτων εθνικών λογαριασμών με μια σύσκεψη Αμερικανών, Καναδών και Άγγλων στατιστικών. Ο R. Stone, ο M. Gilbert και άλλοι ειδικοί δημιούργησαν ένα σύστημα κατάρτισης εθνικών λογαριασμών με στόχο την αποτίμηση των διαθέσιμων πόρων της συμμαχίας. Η εργασία αυτή, η οποία είναι κυρίως προσπάθεια του R. Stone και υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 1946 και έγινε αποδεκτή ως το πρώτο τυποποιημένο σύστημα εθνικών λογαριασμών. Σε συνέχεια αυτού του συστήματος τα Ηνωμένα Έθνη το 1952 ζήτησαν εκ νέου από τον R. Stone σε συνεργασία με μια ομάδα εμπειρογνομόνων την δημιουργία ενός διεθνούς προτύπου προσαρμοσμένου στις ανάγκες ανάπτυξης των οικονομιών. Το αποτέλεσμα όπου προέκυψε θεωρείται το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα εθνικών λογαριασμών και δημοσιεύτηκε το 1953.

Επίσης η συνεχώς αυξανόμενη χρήση αντίστοιχων συστημάτων κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 από πολλές χώρες είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία του Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ 1968), υπό την επίβλεψη των Ηνωμένων Εθνών και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ολοκληρωμένων Οικονομικών Λογαριασμών (ΕΣΟΛ 1970), υπό την επίβλεψη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Και στην Ελλάδα υπάρχουν επίσης αρκετές εκτιμήσεις του εθνικού μας εισοδήματος. Το 1884 ο Mulhall στο Dictionary of Statistic δίνει εκτιμήσεις του εθνικού μας εισοδήματος. Το 1890 ο Σ. Σκιαδάς μέσω της μεθόδου καταναλώσεις των εμπορευμάτων πρώτης ανάγκης εκτιμά το εθνικό εισόδημα του έτους και στη συνέχεια επιχειρεί με τη μέθοδο των Leroy – Beaulieu (μέθοδος των δημοσίων εισπράξεων), να επαληθεύσει το αποτέλεσμα. Το 1927 ο Αγγελόπουλος στο αρχείο οικονομικών και κοινωνικών επιστημών, δίνει επίσης εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος. Για το ίδιο έτος επίσης υπάρχουν και οι εκτιμήσεις του Ξ. Ζολώτα. Το 1930 μεταγενέστερα ο Π. Ρεδιάρης δίνει εκτιμήσεις για το έτος 1929 στο περιοδικό «Πλούτος». Επίσης ο Ν. Μουσμύτης σε επιστολή του προς τον ΟΗΕ δίνει εκτιμήσεις από την πλευρά της παραγωγής για τα έτη 1911 – 1939, και από την πλευρά της δαπάνης για τα έτη 1922 – 1934. Ενώ ο Χ. Ευελπίδης δίνει εκτιμήσεις για το εισόδημα για τα έτη 1927 – 1939 στο περιοδικό «Αγροτική Οικονομία»

Υπάρχουν όμως και άλλες πρωτοπόρες για την εποχή εργασίες όπως η ίδρυση της Υπηρεσίας Εθνικών Λογαριασμών στο Υπουργείο Συντονισμού το 1950, έπειτα από εκτιμήσεις για το εθνικό εισόδημα της Ελλάδας από διεθνείς οργανισμούς. Όπως η επιτροπή της UNRRA στο πλαίσιο για αξιολόγηση των παραγωγικών πόρων της χώρας μας όπου δημοσίευσε το 1947, εκτιμήσεις για το εθνικό εισόδημα του έτους 1938. Επίσης μια επιτροπή του Υπουργείου Συντονισμού εργάστηκε για εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος του 1947.

Το 1993 ο ΟΗΕ δημιούργησε το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ 1993), το οποίο η Eurostat αφού το προσάρμοσε στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το δημοσίευσε το 1996. Η Ελλάδα υιοθέτησε το σύστημα αυτό, ενώ από τον Απρίλιο του 1999 όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζουν υποχρεωτικά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 1995) με πρώτο έτος αναφοράς το 1995.

Έπειτα η δημιουργία του ΕΣΛ95 υπήρξε σχεδόν αναγκαία για την καλύτερη εφαρμογή και διαχείριση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, καθώς και την παρακολούθηση των υποχρεώσεων των χωρών – μελών. Το ΕΣΛ95 είναι πλήρως συμβατό με τις αναθεωρημένες παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για τους

εθνικούς λογαριασμούς του ΣΕΛ93, το οποίο καταρτίστηκε από κοινού από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές νομισματικό Ταμείο, την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τον ΟΟΣΑ και τη Διεθνή Τράπεζα, με τις απαραίτητες προσαρμογές στις συνθήκες και τις ανάγκες δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το κεντρικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ΕΣΛ95) είναι:

- Ταξινόμηση των οικονομικών μονάδων και ταξινόμηση των συναλλαγών
- Σύστημα των λογαριασμών και τα μικροοικονομικά μεγέθη
- Πλαίσιο εισροών – εκροών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της δίνουν μεγάλη σημασία στα συγκεκριμένα στοιχεία που συλλέγονται μέσα από το σύστημα το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών καθώς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση και την παρακολούθηση της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής τους. Στα στοιχεία αυτά βασίζεται:

1. Η οικονομική σύγκλιση και η νομισματική ένωση
2. Η χορήγηση οικονομικής βοήθειας σε περιφέρειες της ΕΕ
3. Ο προσδιορισμός των ιδίων πόρων της ΕΕ

Στις 26 Ιουνίου του 2013, η εξελίξεις που έχουν συντελέσει στους τρόπους συλλογής των δεδομένων και η προσαρμογή των εθνικών λογαριασμών στο νέο οικονομικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τις αλλαγές στις ανάγκες των χρηστών οδήγησαν στην αντικατάσταση του ΕΣΛ95 στο νέο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή εφαρμόζει το νέο αυτό σύστημα από τις 12 Μαρτίου του 2014.

1.3 ΕΝΝΟΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι εθνικοί λογαριασμοί είναι ένα πλήρες σύστημα λογαριασμών και ισολογισμών που παρέχουν ένα ευρύ και ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ποσοτική περιγραφή των οικονομικών φαινομένων μιας οικονομίας, είτε είναι περιοχή, είτε χώρα ή μια ομάδα χωρών όπως (η Ευρωπαϊκή Ένωση), σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (συνήθως έτος ή εξάμηνο).

Η εκτίμηση των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας βασίζεται στο Σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών καθώς αυτό το σύστημα χρησιμοποιείται για την αποτίμηση της τρέχουσας οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας. Με ποιον τρόπο επιτυγχάνετε όμως αυτό; Επιτυγχάνεται με τη βασική ιδέα στην οποία στηρίζεται το σύστημα των εθνικών λογαριασμών, ότι ο όγκος της οικονομικής δραστηριότητας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, μετρείται με βάση της ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος, χωρίς αυτή την ποσότητα να υπολογίζονται οι ποσότητες που χρησιμοποιούνται στα ενδιάμεσα στάδια παραγωγής (προσέγγιση προϊόντος ή παραγωγής), των εισοδημάτων που αποκτούν οι παραγωγοί (προσέγγιση εισοδήματος) και της δαπάνης των τελικών αγοραστών (προσέγγιση δαπάνης). Η θεμελιώδης αρχή που διέπει τους εθνικούς λογαριασμούς είναι ότι οι τρεις αυτές προσεγγίσεις που προαναφέραμε, δίνουν ταυτόσημες μετρήσεις που σχετίζονται με την οικονομική δραστηριότητα της χώρας, έκτος από την περίπτωση που υπάρχουν προβλήματα ελλείπων ή λανθασμένων στοιχείων (Abel, Bernanke & Croushore 2010)

Συνεχίζοντας με τους Abel, Bernanke & Croushore οι εθνικοί λογαριασμοί είναι ένα λογιστικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται για την αποτίμηση της τρέχουσας οικονομικής δραστηριότητας. Οι εθνικοί λογαριασμοί αφορούν στο σύνολο της οικονομίας μιας χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ή της ζώνης του ευρώ, που συχνά αποκαλούνται σύμφωνα με τη Eurostat (Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία)² μακροοικονομικοί λογαριασμοί. Είναι στατιστικές που εστιάζουν στη δομή και την εξέλιξη των οικονομιών, περιγράφουν και αναλύουν, με προσιτό και αξιόπιστο τρόπο τις οικονομικές αλληλεπιδράσεις ή συναλλαγές μέσα σε μια οικονομία. Για διεθνή σύγκριση, το σύστημα εθνικών λογαριασμών πρέπει να βασίζεται σε κοινές έννοιες, ορισμούς, ταξινομήσεις και λογιστικούς κανόνες, προκειμένου να καταλήξει σε μια συνεπή, αξιόπιστη και συγκρίσιμη ποσοτική περιγραφή μιας οικονομίας.

1.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

- Παρουσίαση μίας συνολικής εικόνας της λειτουργίας μιας οικονομίας.
- Υπολογισμός οικονομικών δεικτών.
- Παροχή στοιχείων απαραίτητων για το σχεδιασμό και την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικοοικονομικών πολιτικών.
- Παροχή, μέσα από ένα αναλυτικό πλαίσιο, στοιχείων χρήσιμων στην οικονομική θεωρία.

1.5 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι λογαριασμοί είναι τα αναλυτικά εργαλεία που χρησιμοποιεί το ΕΣΛ για να καταγράψει τις συναλλαγές. Κάθε λογαριασμός συνδέεται με μια σημαντική πλευρά της οικονομικής διεργασίας, όπως η παραγωγή ή η διανομή του εισοδήματος, και είναι ισοσκελισμένος είτε εξ ορισμού είτε μέσω εξισωτικού μεγέθους που αποτελεί σημαντικό μέτρο οικονομικής ανάλυσης. Τα εξισωτικά μεγέθη όταν αθροίζονται για το σύνολο της οικονομίας αποτελούν σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη.

Τα βασικά οικονομικά μεγέθη τα οποία εξετάζει η μακροοικονομική είναι το Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, τον ρυθμό του πληθωρισμού και το ποσοστό της ενεργείας. Όλα αυτά τα μεγέθη επηρεάζουν την δημοσιονομική, την νομισματική, την συναλλαγματική και την εισοδηματική πολιτική κάθε χώρας. Όμως συγκεκριμένα το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ2010) όπου εξετάζουμε, παρακολουθεί και υπολογίζει τους λογαριασμούς που αφορούν τον Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας.

² Η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) είναι υπηρεσία της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#). Κύριο καθήκον της είναι η συλλογή και δημοσίευση στατιστικών στοιχείων που αφορούν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η προώθηση μεθόδων στατιστικής σε κράτη-μέλη ή υποψήφια κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και κρατών εντός της [Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών](#) (ΕFTA). Οι διάφοροι αντίστοιχοι οργανισμοί του κάθε κράτους που συνεργάζονται με την Eurostat λειτουργούν με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Στατιστικής. (<https://el.wikipedia.org>)

Η οικονομική δραστηριότητα βάση των εθνικών λογαριασμών, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο μπορεί να υπολογιστεί σύμφωνα με :

1) Την συνολική ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος (Εθνικό προϊόν)

Καταγράφει την οικονομική δραστηριότητα προσθέτοντας την αγοραία αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται, εξαιρώντας τα αγαθά και τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται στα ενδιάμεσα στάδια της παραγωγής σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Έτσι επιτρέπεται η σύγκριση ανομοιογενών προϊόντων, όμως σε αυτό το σημείο δημιουργούνται προβλήματα λόγω των μεταβολών των τιμών των αγαθών. Επομένως η διαχρονική μελέτη των μεταβολών του ΑΕΠ που θα αναφέρεται σε τρέχουσες τιμές θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη αφενός τις μεταβολές της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών στις αντίστοιχες περιόδους και αφετέρου την μεταβολή του επιπέδου των τιμών. Τα δεδομένα που συλλέγουμε για να είναι συγκρίσιμα θα πρέπει να αποπληθωριστούν έτσι ώστε το ΑΕΠ να εκφραστεί σε σταθερές τιμές.

2) Το σύνολο των εισοδημάτων των παραγώγων του προϊόντος (Εθνικό Εισόδημα)

Καταγράφει την οικονομική δραστηριότητα προσθέτοντας όλα τα εισοδήματα των παραγωγών προϊόντος, περιλαμβανομένων των μισθών των εργαζομένων και των κερδών των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων. Τέτοια εισοδήματα σε μια οικονομία σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο αποτελούν τα εξής:

Μισθοί: Είναι το σύνολο των αμοιβών του συντελεστή εργασίας (εργαζομένων και ιδιοκτητών) για την συμβολή τους στην παραγωγική διαδικασία. Εκτός από χρηματική αμοιβή υπάρχει και η αμοιβή σε είδος όπως η παροχή κατοικίας ή τροφής.

Έγγεια Πρόσοδος: εννοείται το σύνολο των εισοδημάτων που προέρχονται από την ενοικίαση εδάφους και κτιρίων.

Τόκοι: Είναι το εισόδημα που εισπράττουν οι κάτοχοι χρηματικού κεφαλαίου, λόγω του ότι αποδέχονται να μην χρησιμοποιήσουν προσωρινά το κεφάλαιο τους αλλά επιλέγουν να το δανείσουν έναντι αμοιβής.

Κέρδη: Είναι η διαφορά μεταξύ συνολικών εισπράξεων και συνολικών πληρωμών μείον τα αδιανέμητα κέρδη. Είναι πιθανό ένα μέρος των κερδών να παραμένει στην επιχείρηση για να χρηματοδοτήσει μελλοντικών επενδύσεων και να μη διανεμηθεί στους κατόχους, έτσι για να υπολογίσουμε το εισόδημα από κέρδη αφαιρούμε τα αδιανέμητα κέρδη από τα συνολικά.

Αθροίζοντας λοιπόν τα παραπάνω εισοδήματα θα πρέπει να έχουμε τα συνολικά κέρδη αφαιρώντας τους άμεσους φόρους που επιβάλλει το κράτος και τις μεταβιβαστικές πληρωμές έχουμε ως αποτέλεσμα το διαθέσιμο εθνικό εισόδημα.

Άμεσοι φόροι: το κράτος επιβάλλει άμεση φορολογία εισοδήματος, παρουσίας κλπ. τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στα νοικοκυριά.

Μεταβιβαστικές πληρωμές: Είναι τα ατομικά εισοδήματα που δε σχετίζονται με κάποια παραγωγική διαδικασία. Το κράτος παρέχει χρηματικά εισοδήματα στις

ασθενέστερες πληθυσμιακές ομάδες στα πλαίσια της δικαιότερης διανομής, ανεξάρτητα από την συμβολή τους στην παραγωγική διαδικασία. Άλλο είδος μεταβιβαστικών πληρωμών αποτελούν οι μεταβιβάσεις σε μονάδες μη μόνιμους κατοίκους, τις μεταβιβάσεις σε μονάδες μόνιμων κατοίκων από την αλλοδαπή, όπως κοινωνικές εισφορές, κοινωνικές παροχές.

3) Της συνολικής δαπάνης των τελικών αγοραστών του παραγόμενου προϊόντος (Εθνική δαπάνη)

Μετρά την οικονομική δραστηριότητα προσθέτοντας τη δαπάνη όλων των τελικών χρηστών του προϊόντος. Αυτό επιτυγχάνεται με την βοήθεια του παρακάτω τύπου:

$$\text{GDP} = \text{C} + \text{I} + \text{G} + (\text{X} - \text{M}) \quad (1.1)$$

Όπου,

GDP: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

C (Κατανάλωση): Η συνολική κατανάλωση, δηλαδή η δαπάνη που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την αγορά καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών.

I (Επένδυση): Η συνολική δαπάνη των επιχειρήσεων για την αγορά κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, αποθεμάτων, και κτιρίων συμπεριλαμβανομένης και της δαπάνης για την αγορά ή κατασκευή νέων κατοικιών. Επιπλέον σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και τα έξοδα αγοράς άυλων αγαθών, όπως τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης.

G (Κρατική Δαπάνη): Οι συνολικές κρατικές επενδύσεις (έργα υποδομής) και οι δαπάνες για αγορά καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών (μισθοί δημοσίων υπαλλήλων, τροφοδοσία νοσοκομείων)

X (Εξαγωγές): Η συνολική δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών όπου παράγονται στην εγχώρια οικονομία αλλά πωλούνται στο εξωτερικό, έτσι με αυτόν τον τρόπο δημιουργείτε εισροή χρηματικών πόρων από τους κατοίκους – καταναλωτές των χωρών όπου τα αγοράζουν.

M (Εισαγωγές): Η συνολική δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών όπου παράγονται στο εξωτερικό και τα οποία πωλούνται και καταναλώνονται στο εσωτερικό της χώρας.

Τα οποία είναι πάντα ισότιμα και μας δίνουν την θεμελιώδη ταυτότητα των εθνικών λογαριασμών και διαμορφώνει τη βάση για τον υπολογισμό του εθνικού εισοδήματος.

$$\text{Συνολική παραγωγή} = \text{συνολικό εισόδημα} = \text{συνολική δαπάνη}$$

Εξαιρούνται από τους Εθνικούς Λογαριασμούς:

- 1) Το παραγόμενο προϊόν που χρησιμοποιείται στα ενδιάμεσα στάδια παραγωγής.
- 2) Τα εισοδήματα που δημιουργούνται από την αγορά μεταχειρισμένων αντικειμένων.
- 3) Οι δαπάνες που γίνονται για την απόκτηση μεταχειρισμένων αντικειμένων.
- 4) Τα εισοδήματα που αντλούνται από παράνομες δραστηριότητες.
- 5) Τα παραγόμενα αγαθά που δεν γίνονται αντικείμενο αγοραπωλησίας

1.6 ΕΝΝΟΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί αποτελούν την περιφερειακή εξειδίκευση των αντίστοιχων λογαριασμών της εθνικής οικονομίας. Οι περιφερειακοί λογαριασμοί είναι η ανάλυση, σε περιφερειακό επίπεδο, σημαντικών συγκεντρωτικών μεγεθών όπως η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και το εισόδημα των νοικοκυριών. Τα εθνικά σύνολα που προκύπτουν από τη μελέτη των εθνικών λογαριασμών κρύβουν διαφορές ως προς τις περιφερειακές οικονομικές συνθήκες και επιδόσεις. Ο πληθυσμός και οι οικονομικές δραστηριότητες είναι ανομοιόμορφα κατανομημένα στις εκάστοτε περιφέρειες. Για παράδειγμα, οι αστικές περιφέρειες είναι γενικά ειδικευμένες σε υπηρεσίες, ενώ η γεωργία, οι εξορυκτικές δραστηριότητες και η μεταποίηση τείνουν να επικρατούν σε μη αστικές περιοχές. Σημαντικά ζητήματα όπως η παγκοσμιοποίηση, η καινοτομία, η δημογραφική γήρανση, η φορολογία, η φτώχεια, η ανεργία και το περιβάλλον έχουν συχνά περιφερειακή οικονομική διάσταση. Συνεπώς οι περιφερειακοί λογαριασμοί αποτελούν σημαντικό συμπλήρωμα στη μελέτη και παρακολούθηση των εθνικών λογαριασμών. Οι περιφερειακοί λογαριασμοί περιέχουν το ίδιο σύνολο λογαριασμών με τους εθνικούς λογαριασμούς στο βαθμό που καθιστούν ορατές τις περιφερειακές οικονομικές δομές εξελίξεις και διαφορές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2010).

Ο όρος περιφέρεια διαχωρίζεται σε δυο τύπους χαρακτηριστικών μιας γεωγραφικής περιοχής που μπορεί να οριστεί ως περιφέρεια, τον διοικητικό ή πολιτικό τύπο περιφέρειας και τον οικονομικό τύπο περιφέρειας.

Ο διοικητικός τύπος περιφέρειας λέει ότι μια περιοχή για να οριστεί ως περιφερειακή οικονομική μονάδα θα πρέπει να έχει διοικητικό ή πολιτικό μηχανισμό και μια σημαντική ποσότητα διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων. Για παράδειγμα, τα προβλήματα μιας περιοχής δημιουργούν συνήθως την επιθυμία των μόνιμων κατοίκων της να συγκεντρώσουν όσο το δυνατό περισσότερες διοικητικές αρμοδιότητες, διότι έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τον τόπο όπου κατοικούν από ότι το ενδιαφέρον τους για την διοίκηση των κεντρικών υπηρεσιών. Στην Ελλάδα τέτοιοι τύποι περιφέρειας είναι οι επαρχίες, οι δήμοι, οι νομοί, οι κοινότητες

Ο τύπος της οικονομικής περιφέρειας υποδιαιρείτε σε δυο κατηγορίες, την κατηγορία των ομοιογενών περιφερειών και την κατηγορία των πολιτικών ή κομβικών περιφερειών.

Η υποκατηγορία των ομοιογενών περιφερειών αναφέρεται σε περιφερειακές οικονομικές μονάδες που έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό ή μια ομάδα χαρακτηριστικών που την διαχωρίζουν από τις άλλες περιοχές. Με τον τρόπο αυτόν μπορούμε να καθορίσουμε τις περιοχές σαν γεωργικές περιφέρειες, βιομηχανικές περιφέρειες, αγροτικές περιφέρειες κ.λπ. (Η ταξινόμηση αυτή μπορεί να ποικίλλει). Κάθε περιφέρεια που ανήκει στην εκάστοτε ταξινόμηση βάση ορισμένων όμοιων χαρακτηριστικών θα επηρεάζεται από τους ίδιους ή όμοιους οικονομικούς παράγοντες, με βάση τους οποίους θα αναλύεται.

Στην δεύτερη περίπτωση της πολιτικής ή κομβικής περιφέρειας η οικονομική δύναμη που συνδέει είναι η οικονομική εξάρτηση των διαφόρων τμημάτων της περιοχής, που διακρίνονται μεταξύ τους από φανερές αντιθέσεις. Η έννοια αυτή της οικονομικής περιφέρειας αντιστοιχεί σε περιφέρειες που έχουν είναι ή περισσότερα κέντρα, τέτοιες περιφέρειες είναι συνήθως αγροτικές περιοχές. Όπως συμβαίνει και στον τύπο της ομοιογενούς περιφέρειας έτσι και εδώ η ανάπτυξη ή όχι όλων των τμημάτων της βρίσκεται κάτω από την επίδραση που ασκούν οι ίδιες οικονομικές δυνάμεις, οι οποίες έχουν μεγάλη αλληλεξάρτηση.

Συνήθως οι οικονομικές περιφέρειες των δυο παραπάνω κατηγοριών αποτελούνται από περισσότερες από μιας διοικητικές μονάδες. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στον αναλυτή να χρησιμοποιήσει τις διοικητικές μονάδες σαν βάση της οικονομικής του ανάλυσης, αφού πρώτα προηγηθεί η κατάλληλη συγκέντρωση των διοικητικών μονάδων του χώρου σε οικονομικές περιφέρειες για την ανάλυση των προβλημάτων. Επομένως ο καθορισμός μιας περιφέρειας ενός κατάλληλου ελάχιστου μεγέθους που θα απαρτίζεται από έναν αριθμό υπάρχων διοικητικών χωροταξικών μονάδων, θα επιτρέψει τη δημιουργία συστήματος περιφερειακών λογαριασμών. Οι καθιερωμένες αυτές ευρύτερες περιφερειακές μονάδες θα στηρίξουν τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων σε διοικητικές μονάδες που ήδη υπάρχουν με μια υποδομή σε διαθέσιμα στοιχεία που θα μπορούν να ενισχυθούν με τη συλλογή νέων και την επεξεργασία των διαθέσιμων αυτών στοιχείων, τα οποία και θα αποτελέσουν τη βάση των περιφερειακών λογαριασμών.

1.7 ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι περιφερειακοί λογαριασμοί σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του 2010 εξυπηρετούν σημαντικούς ειδικούς διοικητικούς σκοπούς, όπως:

- Τη χορήγηση των εσόδων από ένα ειδικό φόρο στις περιφερειακές κυβερνήσεις
- Τη κατανομή κεφαλαίων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή.

1.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Η περιφερειακή οικονομία μιας χώρας είναι μέρος του συνόλου της οικονομίας της χώρας αυτής. Το σύνολο της οικονομίας ορίζεται με βάση θεσμικές μονάδες και τομείς. Αποτελείται από όλες τις θεσμικές μονάδες που έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού τους ενδιαφέροντος στην οικονομική επικράτεια μιας χώρας. Η οικονομική επικράτεια δεν συμπίπτει ακριβώς με τη γεωγραφική επικράτεια. Η οικονομική επικράτεια μιας χώρας διαιρείται σε περιφερειακές επικράτειες και εξωπεριφερειακή επικράτεια :

- Η περιφερειακή επικράτεια συνίσταται σε εκείνο το μέρος της οικονομικής επικράτειας μιας χώρας που υπάγεται απευθείας σε μια περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένων των ελεύθερων ζωνών, των τελωνειακών αποθηκών και των εργοστασίων.
- Η εξωπεριφερειακή επικράτεια αποτελείται από μέρη της οικονομικής επικράτειας μιας χώρας που δεν μπορούν να υπαχθούν απευθείας σε μια περιφέρεια

Η ονοματολογία εδαφικών στατιστικών μονάδων παρέχει μια ενιαία και ομοιόμορφη κατανομή της οικονομικής επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για εθνικούς σκοπούς, οι περιφερειακοί λογαριασμοί μπορούν επίσης να καταρτίζονται σε λεπτομερέστερο περιφερειακό επίπεδο.

Για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, ανάλογα με το περιφερειακό επίπεδο, διακρίνονται δύο είδη θεσμικών μονάδων, τις μονοπεριφερειακές μονάδες και τις πολυπεριφερειακές.

Οι μονοπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε μία περιφέρεια. Παραδείγματα μονοπεριφερειακών μονάδων είναι τα νοικοκυριά, οι εταιρείες των οποίων οι τοπικές μονοπεριφερειακές μονάδες βρίσκονται όλες στην ίδια περιφέρεια, οι περισσότερες αρχές τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, ένα μέρος των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων που εξυπηρετούν νοικοκυριά. Όλες οι συναλλαγές των μονοπεριφερειακών θεσμικών μονάδων υπάγονται στην περιφέρεια στην οποία έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος τους. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού τους ενδιαφέροντος βρίσκεται στην περιφέρεια στην οποία είναι μόνιμοι κάτοικοι, και όχι στην περιφέρεια στην οποία εργάζονται. Άλλες μονοπεριφερειακές μονάδες έχουν το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος τους στην περιφέρεια στην οποία είναι εγκατεστημένες.

Οι πολυπεριφερειακές μονάδες, των οποίων το επίκεντρο του κυρίαρχου οικονομικού ενδιαφέροντος βρίσκεται σε περισσότερες περιφέρειες. Εταιρείες μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά είναι παραδείγματα μονάδων που μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε διάφορες περιφέρειες. Άλλα παραδείγματα

είναι θεσμικές μονάδες των οποίων οι δραστηριότητες εκτείνονται σε ολόκληρη τη χώρα, όπως η κεντρική κυβέρνηση και ένας μικρός αριθμός εταιρειών που ασκούν μονοπώλιο ή οιονεί μονοπώλιο.

1.9 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Οι επιχειρήσεις μπορούν να ασκήσουν παραγωγικές δραστηριότητες σε περισσότερες της μιας τοποθεσίες και, για τους περιφερειακούς λογαριασμούς, είναι ανάγκη να κατανεμηθούν οι δραστηριότητες ανά τοποθεσία. Όταν οι δραστηριότητες επιχειρήσεων κατανέμονται ανά τοποθεσία, τα κατανεμημένα μέρη καλούνται τοπικές μονάδες.

Οι θεσμικές μονάδες μπορούν να ταξινομηθούν βάσει των οικονομικών δραστηριοτήτων για την περιγραφή των παραγωγικών δραστηριοτήτων της οικονομίας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ανομοιογενείς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, δεδομένου ότι πολλές επιχειρήσεις έχουν σημαντικές δευτερεύουσες δραστηριότητες που διαφέρουν από την κύρια δραστηριότητά τους. Έχει ακόμη ως αποτέλεσμα το κύριο προϊόν ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας να είναι, για ορισμένους κλάδους, ένα μικρό ποσοστό της συνολικής παραγωγής. Για να καταστεί δυνατή η κατάρτιση ομάδων παραγωγών των οποίων οι δραστηριότητες είναι πιο ομοιογενείς από την άποψη του παραγόμενου προϊόντος, της δομής του κόστους και της τεχνολογίας παραγωγής, οι επιχειρήσεις επιμερίζονται σε μικρότερες και περισσότερο ομοιογενείς μονάδες. Αυτές καλούνται μονάδες οικονομικής δραστηριότητας.

Η τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας είναι το τμήμα μιας μονάδας οικονομικής δραστηριότητας που αντιστοιχεί σε μια τοπική μονάδα. Όταν μια μονάδα οικονομικής δραστηριότητας ασκεί παραγωγικές δραστηριότητες σε διάφορες περιοχές, οι πληροφορίες για αυτή τη μονάδα επιμερίζονται ώστε να εξαχθούν περιφερειακοί λογαριασμοί. Για τον επιμερισμό αυτόν απαιτούνται πληροφορίες για το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ή, αν αυτές δεν διατίθενται, για την απασχόληση και τον ακαθάριστο σχηματισμό πάγιου κεφαλαίου. Για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε μία μόνο τοποθεσία και για τις οποίες η κύρια δραστηριότητα αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας, η τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας ταυτίζεται με την επιχείρηση.

Ένας κλάδος οικονομικής δραστηριότητας για μια περιφέρεια αποτελείται από μια ομάδα τοπικών μονάδων οικονομικής δραστηριότητας που ασχολούνται με την ίδια ή με παρόμοια δραστηριότητα. Και διακρίνονται τρεις περιπτώσεις.

1. Μια παραγωγική δραστηριότητα με σημαντική εισροή εργασίας σε συγκεκριμένη τοποθεσία. Σημαντική εισροή εργασίας, στο πλαίσιο αυτό, είναι τουλάχιστον το ετήσιο ισοδύναμο ενός ατόμου που εργάζεται σε τακτική βάση μισή μέρα.
2. Μια παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σημαντική εισροή εργασίας σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία δεν πρέπει, γενικά, να θεωρείται ξεχωριστή τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας και η παραγωγή θα πρέπει να αποδοθεί

στην τοπική μονάδα που είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση αυτής της παραγωγής. Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις στον κανόνα αυτό όπως (οι ανεμόμυλοι, η άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι διαδικτυακοί κόμβοι και τα πλήρως αυτοματοποιημένα πρατήρια βενζίνης). Αυτές οι παραγωγικές δραστηριότητες μπορούν να ασκούνται σε μια περιφέρεια, αλλά η διαχείρισή τους να πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου σε διαφορετική περιφέρεια. Όλο το παραγόμενο προϊόν δεν καταγράφεται στην περιφέρεια στην οποία πραγματοποιείται η διαχείρισή τους, επειδή η παραγωγή πραγματοποιείται σε άλλη περιφέρεια.

3. Για μια παραγωγική δραστηριότητα χωρίς σταθερή τοποθεσία, εφαρμόζεται η έννοια της μόνιμης κατοικίας το εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, σημαντικά κατασκευαστικά έργα που αναλαμβάνονται από εργολήπτες άλλων περιφερειών καταγράφονται ως ξεχωριστή τοπική μονάδα οικονομικής δραστηριότητας. (Παραδείγματα σημαντικών κατασκευαστικών έργων είναι η κατασκευή γεφυρών, φραγμάτων και σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας), που χρειάζονται ένα έτος και πλέον για να ολοκληρωθούν και η διαχείρισή τους ανατίθεται σε τοπικό γραφείο στο εργοτάξιο. Για κατασκευαστικά έργα που διαρκούν λιγότερο από χρόνο, η μόνιμη κατοικία της μητρικής κατασκευαστικής εταιρείας χρησιμοποιείται για την κατανομή της παραγωγής ανά περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

2.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο κάναμε αναφορά στους Εθνικούς Λογαριασμούς. Οι Εθνικοί Λογαριασμοί είναι μια πλήρης και συστηματική ποσοτική περιγραφή των οικονομικών φαινομένων σε μια χώρα, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Αφενός, πλήρης, γιατί περιγράφει ολόκληρη την οικονομία, δηλαδή αποτελεί ένα πλήρες στατιστικό σύστημα, σε αντίθεση με άλλες στατιστικές που αναφέρονται σε κάποιο συγκεκριμένο πεδίο της οικονομίας. Και αφετέρου, συστηματική, διότι κάθε μεμονωμένη εγγραφή στους εθνικούς λογαριασμούς αποτελεί μέρος ενός πλήρως συνεπούς συστήματος. Κάθε συναλλαγή καταγράφεται δύο φορές, τόσο σαν εισροή όσο και σαν εκροή. Τα οικονομικά φαινόμενα αναφέρονται σε δραστηριότητες, όπως η παραγωγή, η κατανάλωση των νοικοκυριών, η κατανάλωση του δημοσίου, η επένδυση, η αποταμίευση.

Επίσης, οι Εθνικοί Λογαριασμοί αποτελούν τη βασική πηγή πολλών οικονομικών δεικτών. Ένας αρκετά σημαντικός δείκτης είναι αυτός του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Ο δείκτης αυτός χρησιμοποιείται πιο συχνά για τον υπολογισμό του συνολικού μεγέθους μιας οικονομίας.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) είναι η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα σε ένα συγκεκριμένο έτος. Η χρησιμοποίηση του όρου “εγχώριο” έχει σημασία, διότι η παραγωγή θα πρέπει να γίνεται μέσα στην επικράτεια της χώρας, ασχέτως εάν ο παραγωγός μπορεί να είναι μόνιμος κάτοικος μιας άλλης χώρας. Για παράδειγμα, αν ένα εργοστάσιο κατασκευής ψυγείων ανήκει σε Ιταλούς επιχειρηματίες, παράγει όμως στη χώρα μας, η παραγωγή του αποτελεί μέρος του εγχώριου προϊόντος της Ελλάδας.

Αναλυτικότερα, το ΑΕΠ είναι ένα μέγεθος που μας πληροφορεί για την οικονομική ευημερία μιας χώρας. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μετρά το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας. Όμως, παρά τη σπουδαιότητα και τη χρησιμότητα του παρουσιάζει ατέλειες και αδυναμίες, οι οποίες οφείλονται σε πολλές αιτίες.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ορίζεται ως το άθροισμα των δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται σε μια χώρα. Το ΑΕΠ υπολογίζεται με βάση τη μέθοδο παραγωγής, τη μέθοδο δαπάνης και τη μέθοδο εισοδήματος. Ακόμη, η ανάπτυξη του ΑΕΠ και σχετικών δεικτών, όπως εκείνων που αφορούν την οικονομική

παραγωγή είναι οι εισαγωγές, οι εξαγωγές, η εγχώρια ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, οι επενδύσεις, μπορούν να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για να κινηθεί μια οικονομία. Αυτό δίνεται από τον ακόλουθο οικονομικό τύπο:

$$Y = C + I + G + (X - M) \quad (2.1)$$

Όπου C είναι η ιδιωτική κατανάλωση, I η επένδυση, G η κρατική (ή δημόσια) καταναλωτική δαπάνη, X οι εξαγωγές και M οι εισαγωγές.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα η κατανάλωση στην έννοια της εθνικής παραγωγής.

2.2 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Κατανάλωση ορίζεται το μέρος εκείνο του εισοδήματος που δαπανάται για την ικανοποίηση των αναγκών των βασικών οικονομικών μονάδων (νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κράτος) μέσω της κατανάλωσης υπηρεσιών και αγαθών, όπου αγαθά καλούνται όλα τα υλικά αντικείμενα που παράγονται για να ικανοποιήσουν, εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της κατανάλωσης. Πιο συγκεκριμένα, η κατανάλωση διαχωρίζεται σε δυο μεγάλες βασικές κατηγορίες την ιδιωτική και την δημόσια κατανάλωση. Για να έχουμε μια πλήρης και ακριβής εικόνα σχετικά με την κατανάλωση στον τομέα της οικονομικής επιστήμης για την διατύπωση πληροφοριών προκύπτει ο ακόλουθος οικονομικός τύπος:

$$C = C_p + C_g \quad (2.2)$$

Όπου C ορίζεται η συνολική κατανάλωση ή καταναλωτική δαπάνη, C_p η ιδιωτική κατανάλωση ή ιδιωτική καταναλωτική δαπάνη. Τέλος, C_g προκύπτει η δημόσια κατανάλωση ή δημόσια καταναλωτική δαπάνη.

Ο κυριότερος θεμελιωτής της μακροοικονομικής θεωρίας που ασχολήθηκε με το ζήτημα της κατανάλωσης είναι ο Βρετανός οικονομολόγος John Maynard Keynes. Η κατανάλωση αποτελεί τα 2/3 του ΑΕΠ και μπορεί να ταξινομηθεί σε 3 κατηγορίες, οι οποίες είναι τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, όπως αυτοκίνητα, τηλεόραση, έπιπλα. Τα μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά, περιλαμβάνουν τα τρόφιμα, τα ρούχα, και τα καύσιμα. Τέλος, είναι οι υπηρεσίες, δηλαδή η εκπαίδευση, η ιατρική περίθαλψη, οι μεταφορές, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε μια αρκετά σημαντική ιστορική σημείωση περί κατανάλωσης. Ο Άνταμ Σμίθ, ο Σκωτσέζος οικονομολόγος του 18ου αιώνα, γνωστός και ως πατέρας της σύγχρονης οικονομικής θεωρίας, στο βιβλίο του με τίτλο “Ο Πλούτος των Εθνών” που χρονολογείται το 1776 αναφέρει τα εξής για το μακροοικονομικό μέγεθος της κατανάλωσης: “Η κατανάλωση είναι ο μοναδικός

στόχος και σκοπός κάθε παραγωγικής διαδικασίας”. Συνεπώς, η κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών αποτελεί τη βασική πηγή άντλησης χρησιμότητας από την πλευρά των νοικοκυριών και ως εκ τούτου οι αποφάσεις που λαμβάνουν για τις ώρες εργασίας ή για τις αποταμιεύσεις που επιθυμούν να προσφέρουν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την επίδραση που έχουν οι εν λόγω αποφάσεις στο επίπεδο της κατανάλωσης τους.

2.3 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ιδιωτική κατανάλωση είναι τα έξοδα των νοικοκυριών σε αγαθά και υπηρεσίες. Με άλλα λόγια ιδιωτική κατανάλωση θεωρείται το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιούν οι καταναλωτές και τα νοικοκυριά για την καταναλωτική αγορά των προϊόντων και υπηρεσιών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας. Η εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση συνήθως χωρίζεται σε δυο κατηγορίες, στη λειτουργική διάκριση, στην οποία ανήκουν μερικά από αυτά όπως, τα τρόφιμα, η ένδυση, η στέγαση, η θέρμανση, οι δαπάνες υγείας, μεταφορές, επικοινωνίες, και την διάκριση κατά είδος αγαθού, που περιλαμβάνει τα διαρκή, τα μη διαρκή και τα ημιδιαρκή αγαθά, καθώς και τις υπηρεσίες.

Οι δείκτες κατανάλωσης των νοικοκυριών είναι η αγοραστική δύναμη που κατέχουν τα νοικοκυριά σε κάθε μέλος κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στους εθνικούς λογαριασμούς, οι δαπάνες τελικής κατανάλωσης νοικοκυριών δηλώνουν τις δαπάνες που πραγματοποιούν τα ίδια τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Σε αντίθεση, η πραγματική ατομική κατανάλωση αποτελείται από τα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνονται από τα νοικοκυριά, ανεξαρτήτως από το κατά πόσο οι δαπάνες για την αγορά αυτών των αγαθών και υπηρεσιών πραγματοποιούνται από τα νοικοκυριά, το κράτος, ή μη κερδοσκοπικά ιδρύματα.

Σύμφωνα με ιστορικά στατιστικά στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η στατιστική υπηρεσία Eurostat για το 2015 αναφέρει πως η Ελλάδα μαζί με την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Λιθουανία και τη Μάλτα βρίσκονται μεταξύ στο 10 με 20 τις εκατό κάτω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κύπρος μαζί με την Ιταλία και την Ιρλανδία ανήκουν στην κατηγορία με -10%, ενώ σε ακόμη χειρότερη κατάσταση βρίσκεται η Σλοβακία, η Τσεχία, η Πολωνία και η Σλοβενία. Ακόμη, τονίζει ότι τα νοικοκυριά με την λιγότερη κατανάλωση βρίσκονται στις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης με την Ρουμανία και την Κροατία να φτάνουν στο -40% και την Βουλγαρία να ξεπερνά το -50% σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Τέλος, υπογραμμίζει το γεγονός ότι η χώρα με τα νοικοκυριά που κατέχουν τη μεγαλύτερη κατανάλωση αγαθών είναι το Λουξεμβούργο, που βρίσκεται στο 37% πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Για την ιστορία, το 2001 το ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης στην Ελλάδα αντιστοιχούσε λιγότερο του 90% από την πλειοψηφία των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, στο τέλος του 2009 η Ελλάδα κατανάλωνε μεγαλύτερη ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με το σύνολο της υπόλοιπης Ευρώπης με το ποσοστό να ξεπερνάει ελάχιστα το 100%. Συνεπώς, τα ποσοστά της τότε χρονιάς για την πλειοψηφία των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατά κεφαλήν ιδιωτική

κατανάλωση σε σχέση με τα ελληνικά δεδομένα διαμορφώθηκε ως εξής: για το Βέλγιο 108,90%, την Δανία να αγγίζει το ποσοστό 109,66%, την Ιρλανδία το 107,43%, την Ισπανία το 115,22%, τη Γαλλία το 108,16%, την Ιταλία το 102,58%, την Ολλανδία με ποσοστό 104,61%, τη Φινλανδία το 106,71%, τη Σουηδία 112,77%, αλλά και την Πορτογαλία να σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό σχετικά με τις υπόλοιπες χώρες, το οποίο ανέρχεται στο 124,22%. Από την άλλη πλευρά σε σχέση με τη Γερμανία να φτάνει το 99,38%, το Λουξεμβούργο να βρίσκεται με το χαμηλότερο ποσοστό κατανάλωσης από τις λοιπές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανερχόμενο στο 76,81%, την Αυστρία με 96,95%, καθώς και με το Ηνωμένο Βασίλειο στο 89,93%, η Ελλάδα παρέμενε το 2009 σε χαμηλότερα επίπεδα ιδιωτικής κατανάλωσης. Το 2009 η Ελλάδα κατανάλωνε το 103,25% της ποσότητας των αγαθών και υπηρεσιών, ενώ το 2013 η ελληνική οικονομία κατείχε το δεύτερο χαμηλότερο επίπεδο ιδιωτικής κατανάλωσης ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το ποσοστό της να διαμορφώνεται στο 83,64%. Την ίδια χρονική περίοδο η ιδιωτική κατανάλωση για τις οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώθηκε στα επίπεδα με τον εξής τρόπο: Βέλγιο (84,66%), Δανία (85,71%), Γερμανία (75,82%), Ιρλανδία (89,03%), Ισπανία (95,17%), Γαλλία (87,90%), Ιταλία (86,25%), Λουξεμβούργο (64,79%), Ολλανδία (87,90%), Αυστρία (75,41%), Πορτογαλία (101,74%), Φινλανδία (83,13%), Σουηδία (87,90%) και Ηνωμένο Βασίλειο (73,80%).

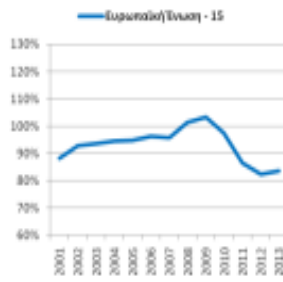
Γράφημα 1: Ιδιωτική κατανάλωση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σύγκριση με την Ελλάδα

Πηγή: <http://www.eurobank.gr/research>

Γράφημα 2: Ιδιωτική κατανάλωση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(α) Ευρωπαϊκή Ένωση + 15 (2013: -16,36 ΠΜ)

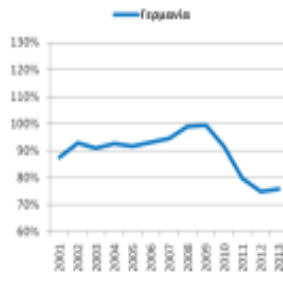
(β) Βέλγιο (2013: +15,34 ΠΜ)

(γ) Δανία (2013: +14,29 ΠΜ)

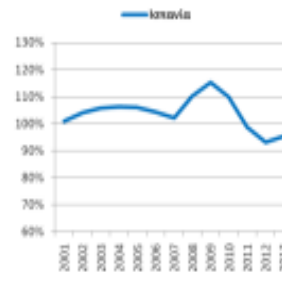
(δ) Γερμανία (2013: +24,18 ΠΜ)

(ε) Ιρλανδία (2013: +10,97 ΠΜ)

(ζ) Ισπανία (2013: +4,83 ΠΜ)

(η) Γαλλία (2013: +12,10 ΠΜ)

(θ) Ιταλία (2013: +13,75 ΠΜ)

(ι) Λουξεμβούργο (2013: +35,21 ΠΜ)

(κ) Ολλανδία (2013: +12,10 ΠΜ)

(λ) Αυστρία (2013: +24,59 ΠΜ)

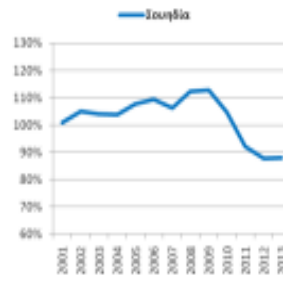
(μ) Πορτογαλία (2013: +14,47 ΠΜ)

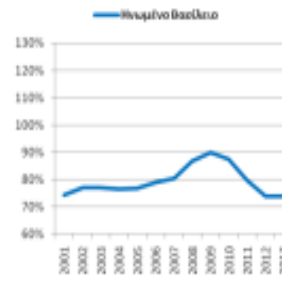
(ν) Φινλανδία (2013: +16,87 ΠΜ)

(ξ) Σουηδία (2013: +12,10 ΠΜ)

(ο) Ηνωμένο Βασίλειο (2013: +26,20 ΠΜ)

Πηγή: <http://www.eurobank.gr/research>

Σύμφωνα με επίσημη πηγή από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, η λεγόμενη Eurostat, καθώς και από άρθρα της τράπεζας Eurobank, μπορούμε να παρατηρήσουμε παραπάνω την ιδιωτική κατανάλωση ως ποσοστά του ΑΕΠ για το έτος 2013 ανάμεσα σε Ελλάδα και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, αξίζει να σημειώσουμε ότι διακρίνεται και η κατά κεφαλήν ιδιωτική κατανάλωση, αλλά και η καταναλωτική δαπάνη για λόγους διεθνών συγκρίσεων που έχει μετρηθεί σε μονάδες κοινής αγοραστικής δύναμης (PPS).

2.4 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Ιδιαίτερη σχέση έχει η έννοια του εισοδήματος με αυτήν της κατανάλωσης, αφού η κατανάλωση και η αποταμίευση των νοικοκυριών είναι τα δύο μέρη του διαθέσιμου εισοδήματος. Δίχως εισόδημα δεν μπορεί να υπάρξει κατανάλωση. Το εισόδημα είναι ο κυριότερος καθοριστικός παράγοντας της κατανάλωσης και της αποταμίευσης. Η σχέση κατανάλωσης, αποταμίευσης και εισοδήματος είναι εξισωτική κι αυτό έρχεται να το επαληθεύσει ο ακόλουθος οικονομικός τύπος:

$$C + S = Y$$

(2.3)

Όπου C θεωρείται η κατανάλωση, S η αποταμίευση και Y το εισόδημα.

Τα εισοδήματα που δημιουργούνται από τη συμμετοχή των συντελεστών της παραγωγής στην παραγωγική διαδικασία του ΑΕΠ είναι μισθοί, ημερομίσθια, ωρομίσθια και άλλες συμπληρωματικές αμοιβές είτε σε είδος είτε σε χρήμα. Μόνιμο εισόδημα θεωρείται το μέσο μακροπρόθεσμα προσδοκώμενο εισόδημα. Η κατανάλωση εξαρτάται από το μόνιμο εισόδημα και όχι από το τρέχον, προσωρινά διαθέσιμο εισόδημα.

Η σχέση μεταξύ των δύο εννοιών αυτών της κατανάλωσης και του εισοδήματος είναι αλληλένδετη. Αυτό το παρατηρούμε, όπως ήδη γνωρίζουμε από το γεγονός ότι το εισόδημα επηρεάζει θετικά την κατανάλωση. Με άλλα λόγια, όσο αυξάνεται το εισόδημα τόσο αυξάνουμε τα αγαθά που αγοράζουμε. Αντιθέτως, μπορεί πολύ εύκολα το εισόδημα να επηρεάσει με αρνητική ροπή την κατανάλωση, καθώς από μία πτώση του εισοδήματος μειώνεται και η κατανάλωση.

Η σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Keynes στο έργο του “Η Γενική Θεωρία της Απασχόλησης, του Τόκου και του Χρήματος” είναι η ακόλουθη: α) Το μέγεθος της κατανάλωσης εξαρτάται από το μέγεθος του συνολικού εισοδήματος β) Η συνολική κατανάλωση αυξάνει όταν το εισόδημα αυξάνει γ) Αν το εισόδημα αυξάνει, το ποσοστό της κατανάλωσης στο εισόδημα μειώνεται. Αυτές οι κενσκιανές υποθέσεις αφορούν και για τη σχέση εισοδήματος και αποταμίευσης, καθώς το εισόδημα που δεν καταναλώνεται, αποταμιεύεται. Το ποσοστό κατανάλωσης που καταναλώνεται ονομάζεται μέση ροπή για κατανάλωση, ενώ το ποσοστό που αποταμιεύεται ονομάζεται μέση ροπή για αποταμίευση.

Η ιδιωτική κατανάλωση σχετίζεται με το διαθέσιμο εισόδημα. Ακόμα και αν το διαθέσιμο εισόδημα είναι μηδενικό η κατανάλωση θα είναι θετική. Αυτό συμβαίνει, διότι τα άτομα έχουν την τάση να δαπανούν τις αποταμιεύσεις τους ή να δανείζονται χρήματα ενάντια στις μελλοντικές προοπτικές του εισοδήματος προκειμένου να ικανοποιήσουν, να χρηματοδοτήσουν τις καταναλωτικές τους ανάγκες. Γι' αυτό το λόγο οι άνθρωποι είναι διατεθειμένοι να αυξήσουν την κατανάλωση τους, καθώς αυξάνονται τα εισοδήματά τους. Επομένως, η κατανάλωση αυξάνεται με τις εισοδηματικές αυξήσεις.

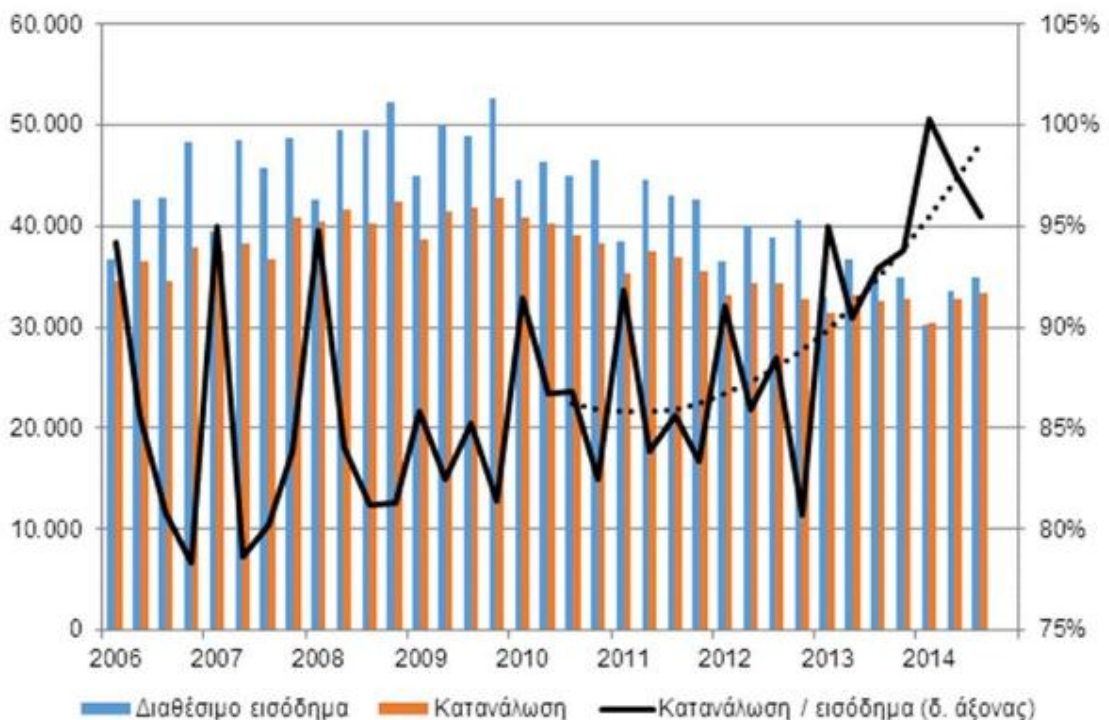
Το ύψος των καταναλωτικών δαπανών αποτελεί ένα σημαντικό ποσοστό των συνολικών δαπανών στις περισσότερες οικονομίες. Οι αλλαγές στις καταναλωτικές δαπάνες επηρεάζουν πολύ το επίπεδο του εισοδήματος και της απασχόλησης. Οι συνολικές δαπάνες για κατανάλωση εξαρτώνται από το πραγματικό εισόδημα.

Η μείωση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών τα τελευταία έτη είχε ως αποτέλεσμα το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών να μην μπορεί να καλύψει τα απολύτως απαραίτητα αναγκαία επίπεδα κατανάλωσης, δίχως να επιτρέψει αποταμίευση ή επενδύσεις.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται το διαθέσιμο εισόδημα και η κατανάλωση νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών που εξυπηρετούν νοικοκυριά.

Επιπλέον, τα επίπεδα αποταμίευσης των νοικοκυριών μειώθηκαν λόγω της συρρίκνωσης του διαθέσιμου εισοδήματος. Με άλλα λόγια, η αποταμίευση των νοικοκυριών χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση της βραχυπρόθεσμης τάσης ενίσχυσης της κατανάλωσης και των επενδύσεων.

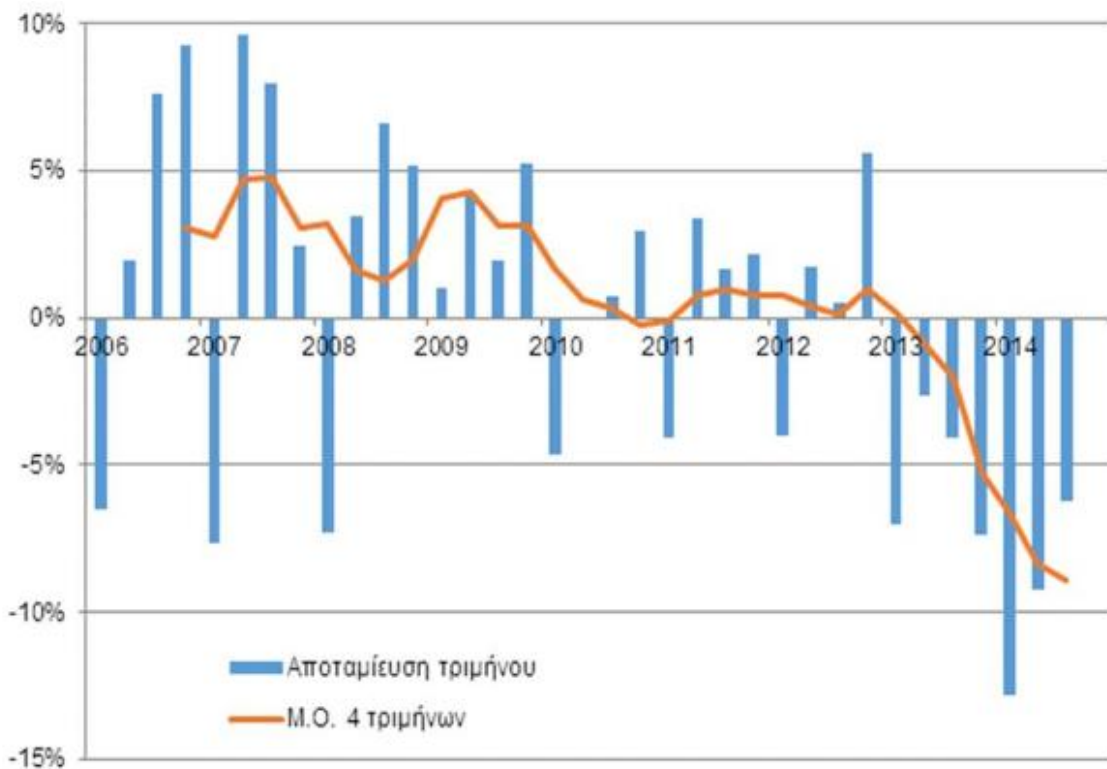
Γράφημα 3: Διαθέσιμο εισόδημα και κατανάλωση νοικοκυριών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών

Πηγή: <http://www.indeepanalysis.gr>

Στο παρακάτω διάγραμμα έτσι όπως δημοσίευσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) παρουσιάζει σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία τους τριμηνιαίους λογαριασμούς θεσμικών τομέων, αλλά και πως διαγράφεται η ακαθάριστη αποταμίευση των ελληνικών νοικοκυριών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών που εξυπηρετούν τα νοικοκυριά ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος.

Γράφημα 4: Τριμηνιαίοι λογαριασμοί θεσμικών τομέων και ακαθάριστη αποταμίευση Ελληνικών νοικοκυριών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών

Πηγή: <http://www.indeepanalysis.gr>

Το περιβάλλον αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει τους τελευταίους μήνες την ελληνική οικονομία δεν επιτρέπει την ανάκαμψη της αποταμίευσης. Συνεπώς, δε θα μας κάνει διόλου εντύπωση το γεγονός εάν καταγραφεί αύξηση της κατανάλωσης ή και των επενδύσεων με ταυτόχρονη μείωση της αποταμίευσης των νοικοκυριών.

2.5 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Επόμενη σημαντική και ιδιαίτερη σχέση της κατανάλωσης είναι μεταξύ αυτής και της ανεργίας. Η σχέση αυτή είναι ένα ελκυστικό θέμα που πολλοί οικονομολόγοι έχουν δώσει βάση πάνω σε αυτό, ιδίως στους ανθρώπους που επηρεάζονται από αυτήν. Ανεργία ονομάζεται η κατάσταση ενός ατόμου που, ενώ είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, δεν μπορεί να βρει εργασία. Η ανεργία όπως μπορούμε να συμπεράνουμε έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατανάλωση. Ένα βασικό παράδειγμα είναι η ανάγκη για εργασία για την κάλυψη των βασικών αναγκών. Εν κατακλείδι, η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ανεργία και την κατανάλωση είναι αντίθετη, καθώς και αντίστροφη, διότι όσο μειώνεται η κατανάλωση, τόσο θα αυξάνεται η ανεργία.

Η σχέση μεταξύ της ανεργίας, της κατανάλωσης και του εισοδήματος είναι στενά συνδεδεμένη. Οι έννοιες αυτές είναι διαφορετικές μεταξύ τους, καθώς η μία επηρεάζει την άλλη. Αυτό το καταλαβαίνουμε κι από τα γεγονότα της απλής καθημερινότητας. Αν ένα άτομο δεν έχει δουλειά, δε θα έχει εισόδημα, συνεπώς δεν θα υπάρχει κατανάλωση, δηλαδή δε θα μπορέσει να ικανοποιήσει τις καταναλωτικές δαπάνες που επιθυμεί. Δηλαδή, εάν ένα άτομο είναι άνεργο συνεπάγεται ότι δεν έχει μηνιαίο μισθό, με αποτέλεσμα να μην καταφέρει να αγοράσει τα βασικά αγαθά. Η ανεργία όπως όλοι γνωρίζουμε επιφέρει διακοπή των χρημάτων σε κάθε νοικοκυριό. Αυτό αποτελεί κομβικό σημείο, διότι χωρίς εισόδημα δεν μπορούν να καλυφθούν οι πρώτες και βασικές ανάγκες που είναι πολύ σημαντικές για την επιβίωση των ανθρώπων. Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι με την αύξηση της ανεργίας μειώνεται η κατανάλωση και το εισόδημα.

2.6 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Στις μέρες μας υπάρχει η σύγχρονη αντίληψη ότι η καταναλωτική δύναμη είναι απόδειξη του επιτυχημένου ανθρώπου. Το μέσο που επηρεάζει διαρκώς το σύνολο των πολιτών για κατανάλωση είναι αυτό της διαφήμισης. Η διαφήμιση δημιουργεί στους καταναλωτές άπειρες πλασματικές ανάγκες, τους οποίους επηρεάζουν προβάλλοντας τους πρότυπα και αξίες, οι οποίες δεν ισχύουν. Συνεπώς, παρασύρουν και οδηγούν τους ανθρώπους σε άσκοπο καταναλωτισμό, με αποτέλεσμα η απώλεια του εισοδήματος του.

Κλείνοντας αυτή τη σημαντική ενότητα της ιδιωτικής κατανάλωσης έρχεται να συνεχίσει ένα σημαντικό κεφάλαιο στο θέμα της κατανάλωσης, το οποίο είναι αυτό της δημόσιας κατανάλωσης.

2.7 ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Δημόσια κατανάλωση ή αλλιώς κατανάλωση του δημοσίου καλείται το σύνολο της αξίας των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών που αγοράζονται από τη Γενική Κυβέρνηση. Η δημόσια κατανάλωση συμπεριλαμβάνει τις τρέχουσες δαπάνες του δημοσίου για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, τις δαπάνες στρατιωτικών εγκαταστάσεων, καθώς και τις δαπάνες για την αγορά στρατιωτικού εξοπλισμού.

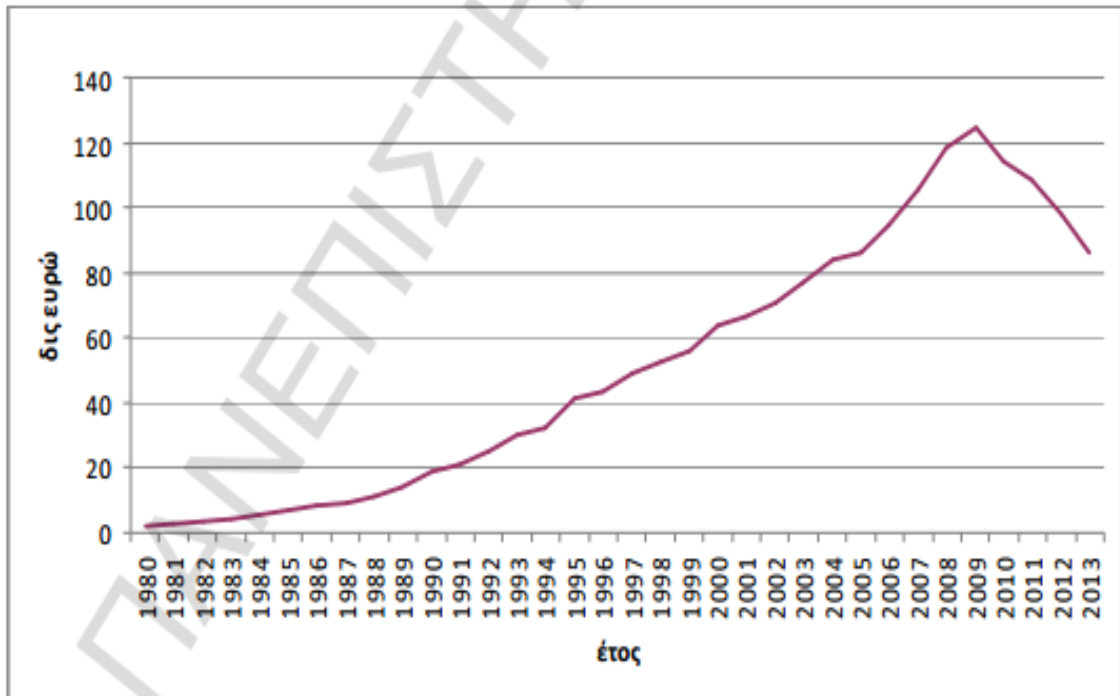
Η δημόσια κατανάλωση διακρίνεται με βάση το είδος της δαπάνης σε μισθούς δημοσίων υπαλλήλων κι αγορά αγαθών και υπηρεσιών για το φορέα που κάνει τη δαπάνη, αλλά διαχωρίζεται και σε Κυβέρνηση, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). Η κατανάλωση του δημοσίου εμπεριέχει τις τρέχουσες δαπάνες για την διοίκηση, άμυνα, δικαιοσύνη, υγεία κι πρόνοια, εκπαίδευση και λοιπή δράση.

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω η δημόσια κατανάλωση περιλαμβάνει και τις δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Με άλλα λόγια οι δημόσιες δαπάνες είναι ένα μέρος των δαπανών της συνολικής καταναλώσεως και ένα μέρος των δαπανών της συνολικής ακαθάριστης επένδυσης, που πραγματοποιείται από το δημόσιο φορέα. Δηλαδή, το σύνολο της δημόσιας κατανάλωσης και των ακαθάριστων δημόσιων επενδύσεων αποτελεί τις δημόσιες δαπάνες. Για παράδειγμα, μερικές από αυτές είναι οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, οι δημόσιες επενδύσεις, οι συντάξεις, τα επιδόματα ανεργίας.

Επιπροσθέτως, ο όρος δημόσιες δαπάνες ή καταναλωτικές δαπάνες του δημοσίου αναφέρεται στις δαπάνες που κάνει το κράτος και οι ελεγχόμενοι από αυτό φορείς για τον εφοδιασμό της κοινωνίας με δημόσια αγαθά ή και για άλλους σκοπούς. Σημαντικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι θεωρούνται ένα από τα βασικότερα μέσα δημοσιονομικής πολιτικής και βάσει αυτού μπορούν να επιτευχθούν συγκεκριμένοι οικονομικοί στόχοι. Διαφορετικά θα μπορούσαμε να υπογραμμίσουμε ότι ως δημόσιες δαπάνες ορίζονται οι πληρωμές που διενεργούν οι δημόσιοι φορείς μέσω του προϋπολογισμού για την επίτευξη ορισμένων στόχων.

Η σημασία του δημοσίου τομέα στις σύγχρονες οικονομίες είναι μεγάλη. Στην Ελλάδα οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν με ταχύτατους ρυθμούς στη μεταπολεμική περίοδο. Συνεπώς, ο λόγος των δαπανών αυτών προς το ΑΕΠ να ξεπερνά τον αντίστοιχο μέσο όρο των χωρών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασία και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.). Ιδιαίτερα, παρατηρήθηκε μια σημαντική αύξηση των δημοσίων δαπανών από το 1960 έως και σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, από τη δεκαετία του '80 και μετά το κράτος άσκησε μια έντονα επεκτατική πολιτική, με αποτέλεσμα οι δημόσιες δαπάνες, σαν απόλυτο μέγεθος, να αυξηθούν ταχύτατα. Μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008 οι δημόσιες καταναλωτικές δαπάνες σημείωσαν απότομη πτώση. Αυτό μπορούμε να το διακρίνουμε και από το παρακάτω διάγραμμα.

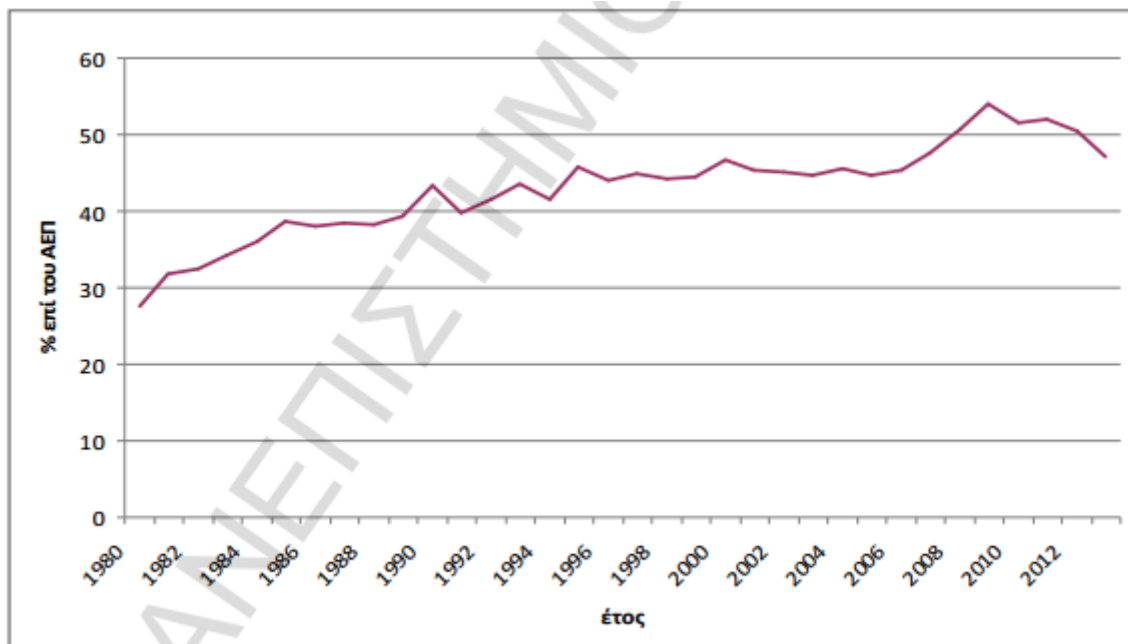
Γράφημα 5: Δημόσια δαπάνη Ελλάδα

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Όσον αφορά το ποσοστό των κρατικών δαπανών στο ΑΕΠ μέχρι το 1970 ήταν χαμηλό. Ιδιαίτερη αύξηση παρατηρείται από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και έπειτα. Το ποσοστό των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου σημείωσε ανοδική αύξηση από 25,3% το 1974 στο 29,3% το 1980. Η δεκαετία του '80 ήταν η μεγαλύτερη και σημαντικότερη ανοδική εποχή για τις δημόσιες δαπάνες, διότι αυτές από 29% το 1981 έφτασαν στο 44,8% το 1990. Από το 1990 με ποσοστό 44,8% αυξήθηκαν στο 46,7% το 2000. Την περίοδο 2001 μέχρι και το 2007 οι δαπάνες κυμαίνονταν από 45,4% το 2001 έως και 47,5% το 2007. Από το 2008 και έπειτα ξεπέρασαν το 50%, με αποτέλεσμα το 2012 να εκτοξευθούν στο 54,8%, ενώ μόνο το 2013 σημείωσαν μείωση ποσοστού κάτω του 50%. Οι αυξήσεις αυτές των δημόσιων καταναλωτικών δαπανών οφείλονται σε διάφορες αιτίες, όπως είναι οι αυξήσεις των μεταβατικών πληρωμών, καθώς οι οποίες οφείλονται και αυτές σε αυξήσεις των τόκων του δημοσίου.

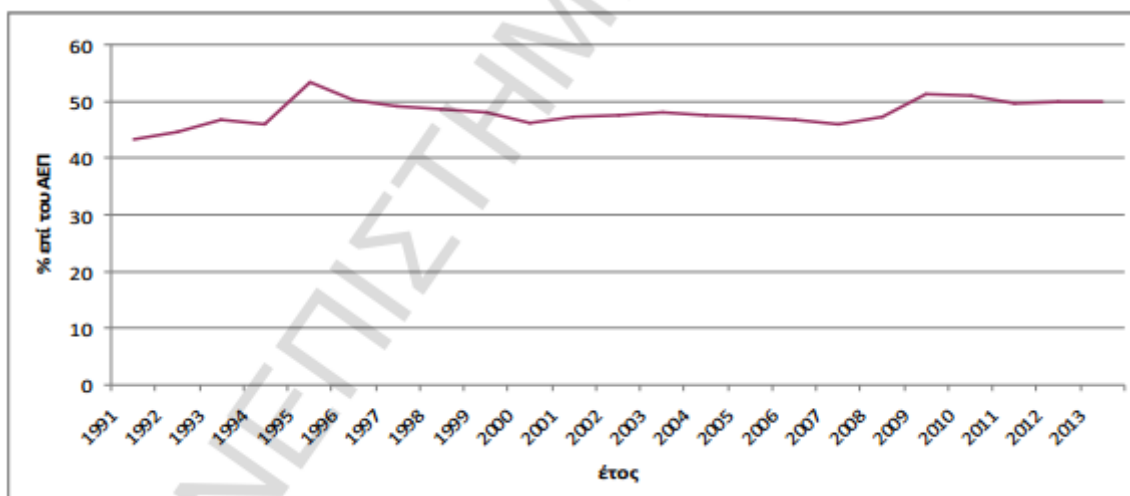
Γράφημα 6: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ελλάδα

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Στην Ευρώπη οι δημόσιες δαπάνες σαν ποσοστό του ΑΕΠ στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αγγίζουν το 45%. Ωστόσο, μετά το 1995 ξεπερνούν το 50%. το 2009 παρατηρήθηκε ελάχιστη μείωση, σε αντίθεση από το 2010 έως και το 2013 σταθεροποιήθηκε στο 50%. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι χώρες να σταθεροποιήσουν τις οικονομίες τους, ίσως και να οφείλεται στην κρίση χρέους που υπέστη πολλές χώρες.

Γράφημα 7: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ευρώπη

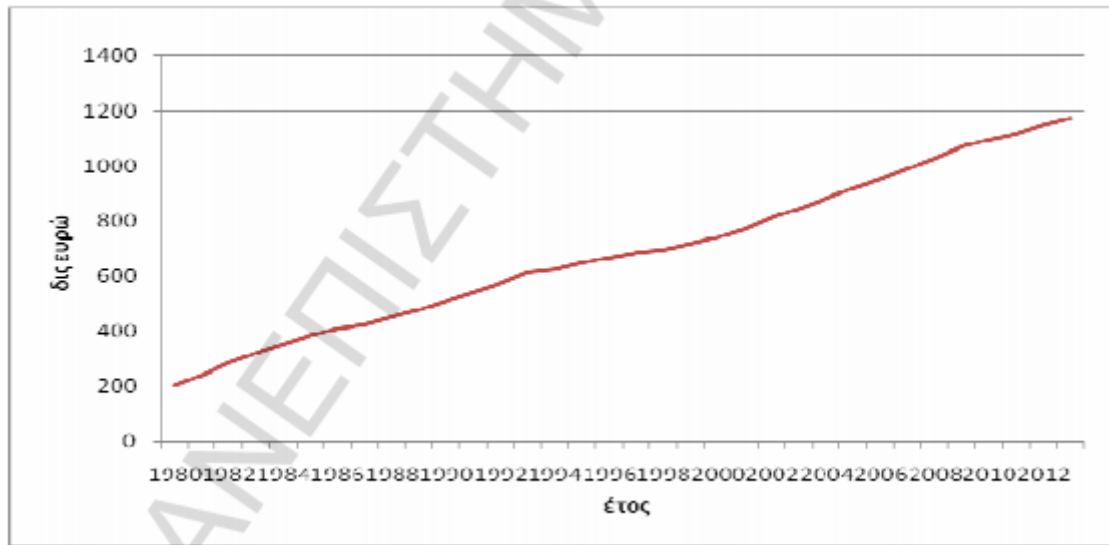

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Οι δημόσιες δαπάνες στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία αυξάνονται ολοένα και περισσότερο, ιδίως τα τελευταία είκοσι χρόνια που σημειώθηκε πως έχουν διπλασιαστεί. Βασική σημείωση είναι το γεγονός ότι στην Ισπανία και στην Πορτογαλία το 2008 διαγράφεται αύξηση στις δημόσιες δαπάνες, δηλαδή στις χώρες που αντιμετώπιζαν σημαντικά προβλήματα λόγω κρίση χρέους. Αντιθέτως, οι ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή της Γαλλίας, της Ιταλίας, αλλά και της Γερμανίας, δεν μείωσαν τις καταναλωτικές δαπάνες του δημοσίου τους.

Στη Γαλλία από τη δεκαετία του '80 και μετά οι δημόσιες δαπάνες ακολουθούσαν μία γραμμική αύξηση, το οποίο φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα.

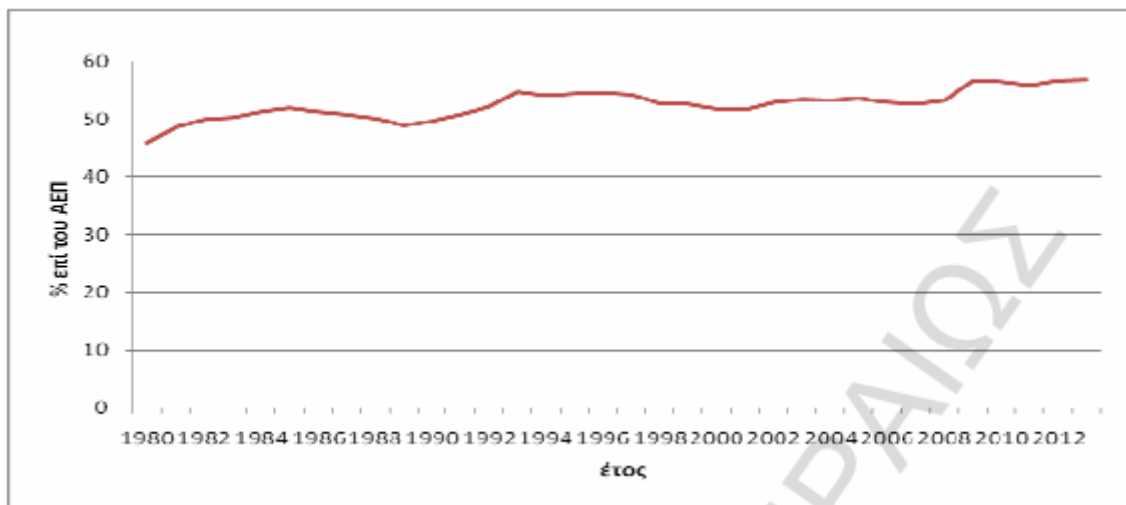
Γράφημα 8: Δημόσια δαπάνη Γαλλίας

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Επίσης, οι δημόσιες δαπάνες, όπως μπορούμε να δούμε στο παρακάτω διάγραμμα, σαν ποσοστό του ΑΕΠ είναι σταθερά πάνω από 50% από το 1990 κι ύστερα, διατηρώντας έτσι μια ροπή αύξησης.

Γράφημα 9: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Γαλλία

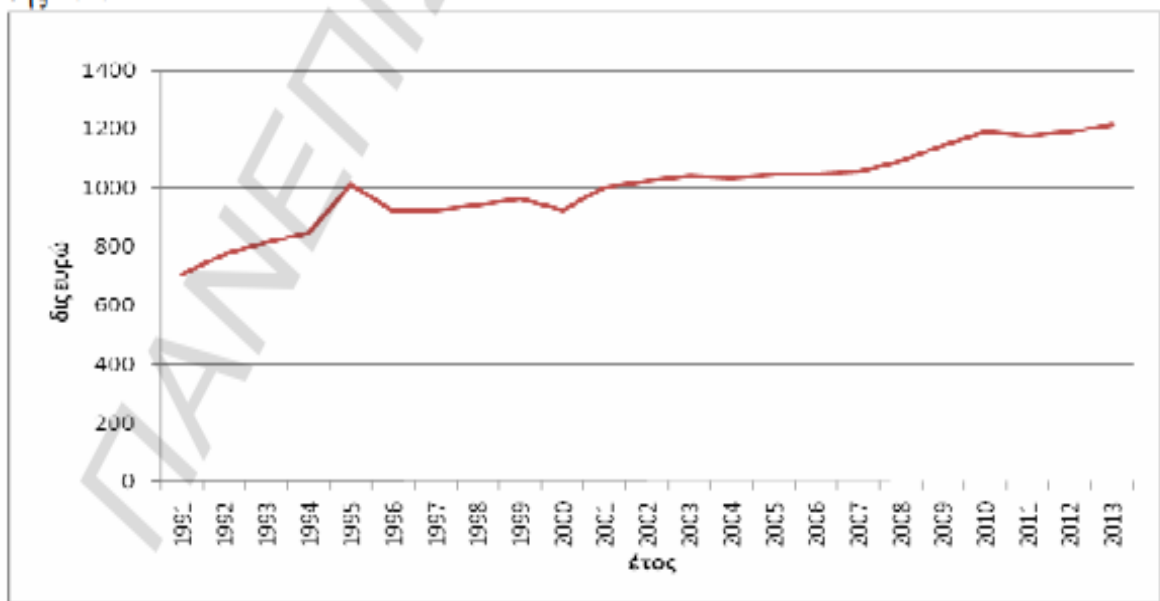

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Η οικονομία της Γαλλίας αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα λόγω της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008 από τις ΗΠΑ και το ποσοστό των δημόσιων δαπανών προσπαθεί να διατηρηθεί σταθερό τα τελευταία έτη.

Οι δημόσιες δαπάνες στη Γερμανία παρουσιάζουν ανοδική τάση, όπως διακρίνουμε από την κλίση της γραμμής στο διάγραμμα, καθώς αυτή η άνοδος είναι η μικρότερη απ' όλες τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

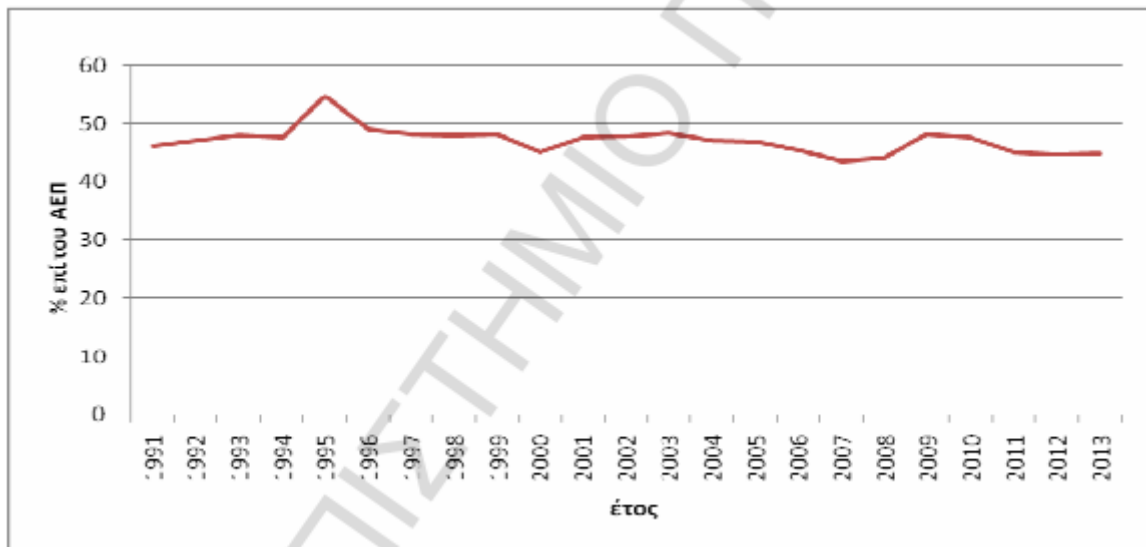
Γράφημα 10: Δημόσια δαπάνη Γερμανίας

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Το ποσοστό των δημόσιων δαπανών είναι σταθερά κάτω από το 50% του ΑΕΠ. Μονάχα το 1995 αυξήθηκαν και ξεπέρασαν το 50% του ΑΕΠ, ενώ από το 1996 και μετά σημειώθηκε πάλι πτώση, μείωση. Αυτό συμβαίνει, διότι δεν αυξήθηκαν σε υπερβολικό βαθμό, αλλά και ότι η αύξηση του ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερη από την αύξηση των δαπανών. Η Γερμανία είναι η μοναδική χώρα όπου η οικονομία της σημειώνει τους μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ τα τελευταία έτη από όλες τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

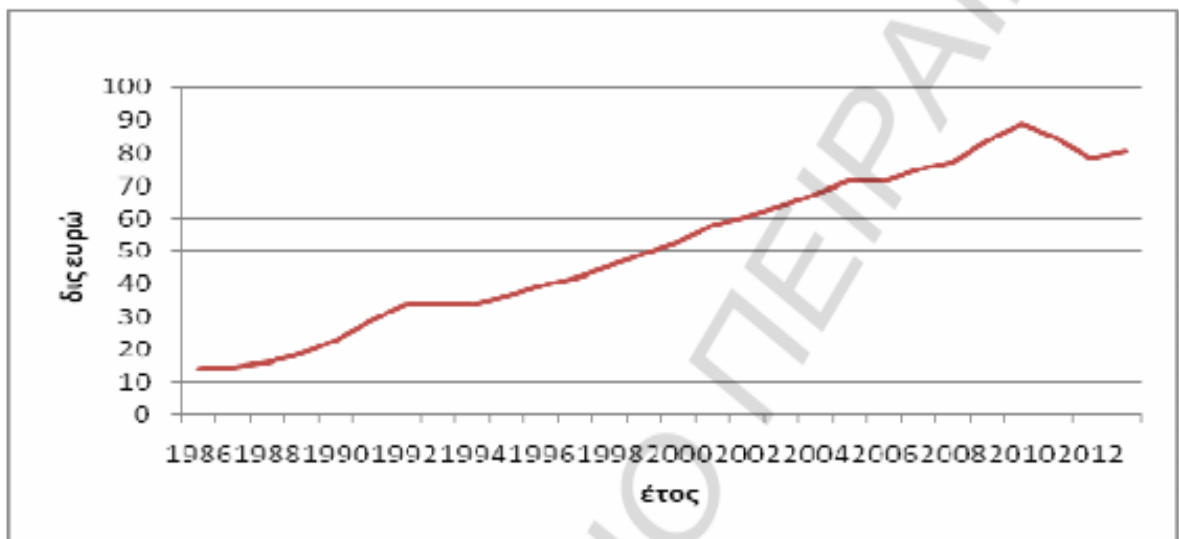
Γράφημα 11: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Γερμανία

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Στην Πορτογαλία, ωστόσο, οι δημόσιες δαπάνες παρουσιάζουν μεγάλη αύξηση από το 1986 και μετά. Όπως ακριβώς συμβαίνει και στην Ελλάδα. Η αύξηση αυτή οδήγησε τη χώρα σε προβλήματα χρέους, με συνέπεια να περιοριστούν οι δαπάνες από το 2008 και μετά.

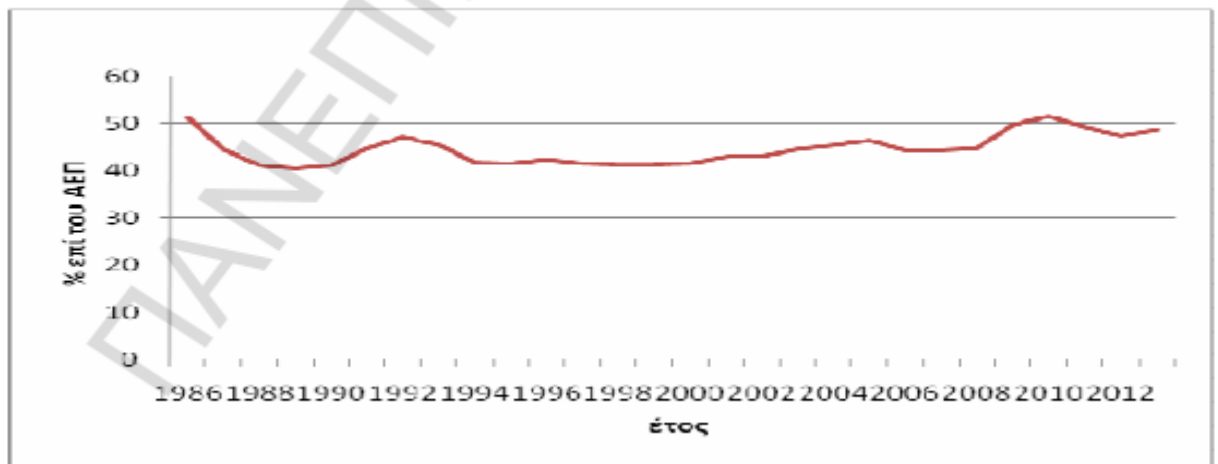
Γράφημα 12: Δημόσια δαπάνη Πορτογαλίας

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Το ποσοστό των δημόσιων δαπανών στην Πορτογαλία κινείται κοντά στο 50%. Ιστορικά, την περίοδο 1988-2008 το ποσοστό ήταν κάτω του 50% του ΑΕΠ.

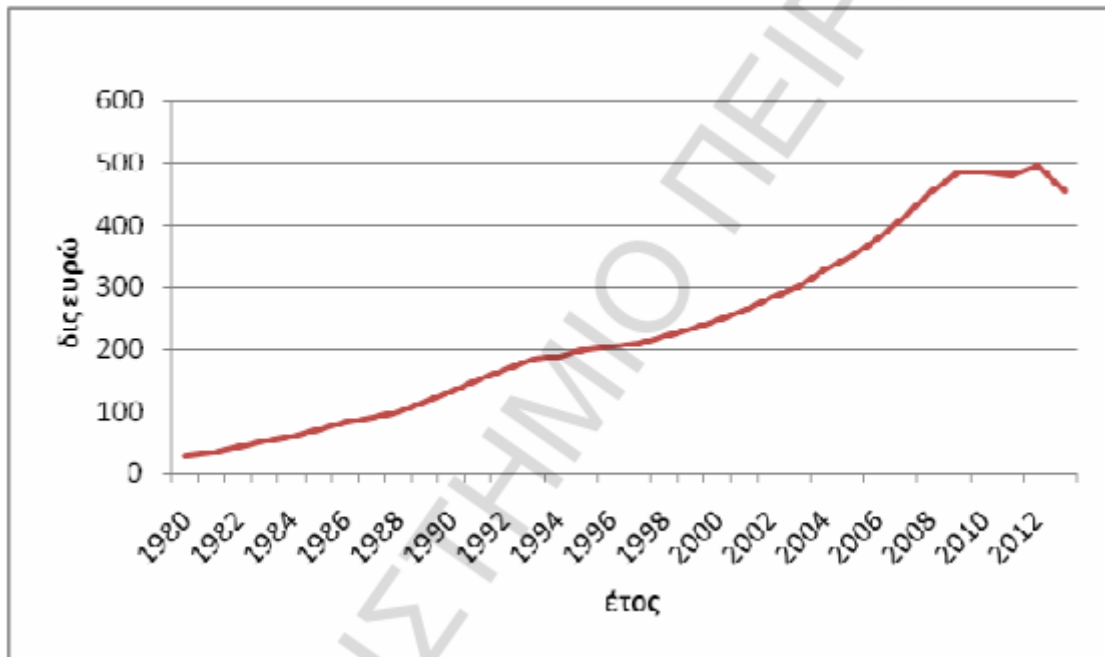
Γράφημα 13: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Πορτογαλία

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Παρόμοια εξέλιξη στις δημόσιες δαπάνες έχει και η Ισπανία. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι δημόσιες δαπάνες σταματούν να αυξάνονται από το 2008 και μειώνονται από το 2011 και μετά. Η ευρωπαϊκή κρίση επηρέασε τη χώρα, όπως συνέβη σε Πορτογαλία και Ελλάδα, με αποτέλεσμα να περιορίσει τις δαπάνες.

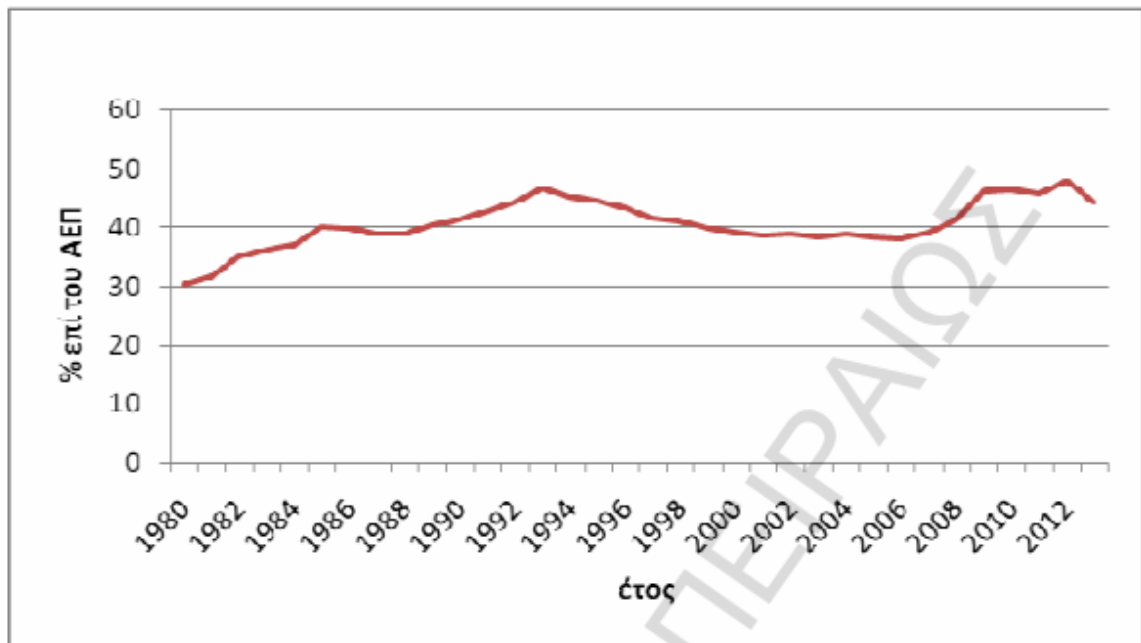
Γράφημα 14: Δημόσια δαπάνη Ισπανίας

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Οι δαπάνες του κράτους ως ποσοστό του ΑΕΠ, αν και χαμηλές εμφανίζουν άνοδο παραμένοντας όμως κάτω από το 50%. Το 1980 ήταν 30% του ΑΕΠ. Σε αντίθεση, το 1992 ξεπέρασαν το 45%. Ακόμη, την περίοδο 1988-2008 μειώθηκε κάτω από το 40%, ενώ το 2009 και το 2010 σημείωσε σημαντική αύξηση, όμως, το 2011 και μετά άρχισε να μειώνεται ξανά.

Γράφημα 15: Κρατικές δαπάνες % επί του ΑΕΠ στην Ισπανία

Πηγή: <http://dione.lib.unipi.gr>

Η συνέπεια της ισπανικής οικονομίας φαίνεται από την ξαφνική πτώση της καμπύλης λόγω των δημόσιων δαπανών ως προς το ΑΕΠ.

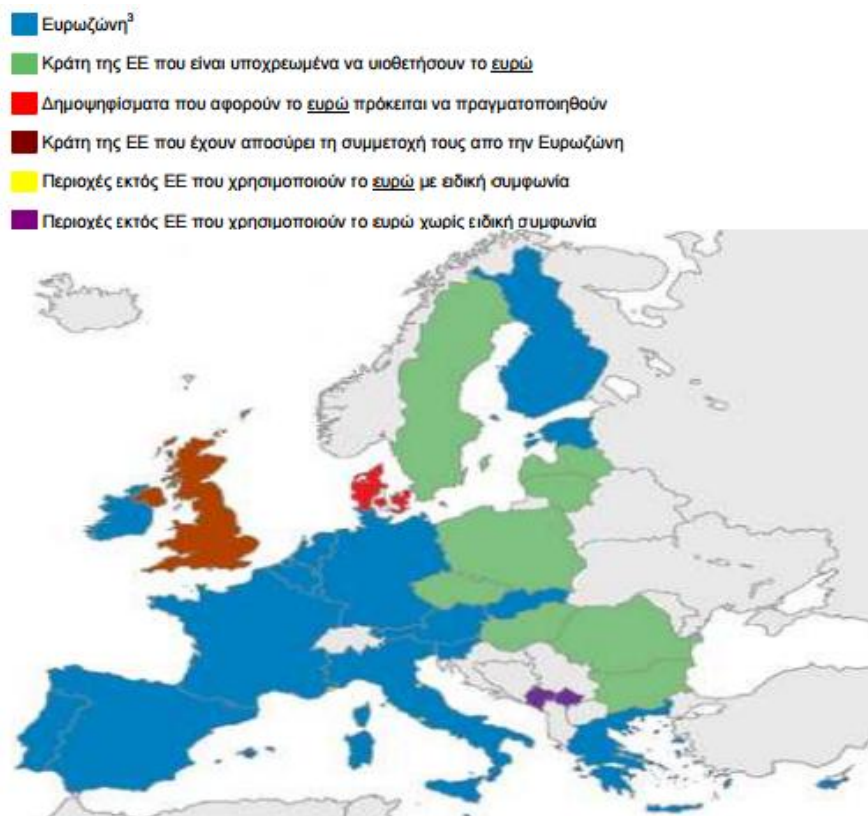
Εν τέλει, όπως αναλύσαμε την έννοια των δημόσιων δαπανών που είναι μέρος της δημόσιας κατανάλωσης προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται διαρκώς κι αυτό φαίνεται από τη διαχρονική εξέλιξη των δημόσιων δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ σύμφωνα με την πιο πάνω αναφορά μας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδίως την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΚΑΙ Η ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ.

3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Η ευρωζώνη είναι μια γεωγραφική και οικονομική περιοχή που αποτελείται από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν ενσωματωθεί πλήρως το ευρώ ως εθνικό τους νόμισμα. Οι πρώτες κινήσεις προς την ευρωπαϊκή ενσωμάτωση ήταν αποτέλεσμα της μεταπολεμικής περιόδου. Η ευρωπαϊκή διοικητική τάξη χρειαζόταν για να σταθεροποιήσει την εξουσία της μετά από τις λαϊκές εξεγέρσεις και την ριζοσπαστικοποίηση που δημιουργηθήκαν κατά την διάρκεια της απελευθέρωσης, ιδιαίτερα στην Γαλλία και την Ιταλία. Η απάντηση σε αυτό ήταν το “Marshall Aid”, το οποίο αντανάκλούσε στην οικονομική ηγεμονία μετά το συνέδριο της Γιάλτας και στην υπερίσχυση του δολαρίου ως διεθνές νόμισμα.

Πηγή Εικονογραφήματος:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fa/Euro_accession.png/350pxEuro_accession.png

3.2 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ/ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το έτος 1951 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα άνθρακα και χάλυβα, η οποία αποτελούνταν από 6 μέλη. Τα μέλη αυτά ήταν το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ολλανδία, και το Λουξεμβούργο. Σκοπός τους ήταν να πείσουν τα κράτη να ασκούν κυριαρχικά δικαιώματα στους πόρους που διαδραμάτισαν ζωτικό ρόλο στους παγκόσμιους πολέμους –δηλαδή τον άνθρακα και το χάλυβα– ούτως ώστε να διασφαλιστεί διαρκής ειρήνη. Η αναδιοργάνωση της δυτικής Ευρώπης εναντίον της ανατολικής και η προσπάθεια να εισέλθει η αποδυναμωμένη δυτική Γερμανία σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο, ήταν οι λόγοι για τους οποίους ήλπιζαν να σταθούν εμπόδιο για τους μελλοντικούς ευρωπαϊκούς πολέμους. Έπειτα, το 1961 συστάθηκε το ευρωπαϊκό δικαστήριο, στο οποίο η Γαλλία υποστήριξε με σθένος την κοινότητα άνθρακα και χάλυβα, αλλά εναντιώθηκε στο NATO, που ήταν μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία χωρών της Δύσης με κύριο σκοπό την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών σε διάφορους τομείς, καθώς ήθελε μια Ευρώπη ανεξάρτητη από την Αμερική. Ο De Gaulle αρνήθηκε να ενταχθεί στο NATO και η Γαλλία ανέπτυξε τη δικιά της ανεξάρτητη στρατιωτική μονάδα συμπεριλαμβανόμενων πυρηνικών όπλων.

Λίγα χρόνια μετά την πρώτη τους επιτυχία, οι χώρες αυτές αποφάσισαν να προβούν στην ολοκλήρωση άλλων τομέων της οικονομίας τους, όπως η γεωργία, με στόχο την άρση των εμπορικών φραγμών και τη δημιουργία κοινής αγοράς. Το 1958 δημιούργησαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Το 1967 τα όργανα των τριών αυτών κοινοτήτων συγχωνεύθηκαν. Με την πάροδο του χρόνου και άλλες χώρες της Ευρώπης εντάχθηκαν στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚ) –ή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), όπως καλείται μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993)– έπειτα από διάφορους γύρους ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας, η οποία είναι περισσότερο τροποποιητική παρά συνταγματική συνθήκη, τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ) και τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη της Ρώμης). Καθορίζει ένα νέο θεσμικό πλαίσιο το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημοκρατίας, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών μελών. Η Βρετανία έκανε αίτηση ένταξης στην ΕΟΚ το 1961 μαζί με την Δανία και την Ιρλανδία, χωρίς δημοψήφισμα ή δημοκρατική εντολή. Ο De Gaulle ήταν αντίθετος με την αίτηση της Βρετανίας. Δεν το ήθελε σαν μέλος της ΕΟΚ επειδή είδε την Βρετανία σαν ένα πιθανό Αμερικανικό δούρειο ίππο. Επίσης, ανησυχούσε για τους διχασμούς περί εξουσίας που υπήρχαν τότε στην Βρετανία και ότι μπορούσε να «τάραζε τα νερά» στην γαλλογερμανική συμμαχία που επικρατούσε εκείνη την περίοδο. Το έτος 1962 ιδρύθηκε η αμφιλεγόμενη Κοινή Γεωργική Πολιτική. Οι εσωτερικοί τελωνειακοί δασμοί καταργήθηκαν και ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο τελικά εισήχθη. Το δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έδωσε τη δικαιοδοσία στο εσωτερικό των κρατών μελών.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική ήταν ένας μηχανισμός για την καταστροφή της γεωργικής παραγωγής σε χώρες του τρίτου κόσμου με την καταβολή τεράστιων επιδοτήσεων στους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι επιδοτήσεις αυτές ξεπερνούν τους παραγωγούς των τρίτων χωρών, ακόμα και όταν εκείνοι εργάζονται

για πάρα πολύ χαμηλούς μισθούς. Το έτος 1963 ο De Gaulle άσκησε βέτο στην ένταξη της Βρετανίας στην ΕΟΚ, και η Βρετανία έμεινε έξω σε αυτό το στάδιο καθώς ακόμη μέχρι εκείνη τη στιγμή αντιμετωπιζόταν σε παγκόσμιο επίπεδο ότι είχε ειδική σχέση με την Αμερική. Το έτος 1965 η Συνθήκη της λεγόμενης Συγχώνευσης υπεγράφη, ενοποιώντας τα διοικητικά όργανα της ΕΟΚ, μέσω της δημιουργίας του Συμβουλίου των Υπουργών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με εκτελεστικές αρμοδιότητες. Το Συμβούλιο των Υπουργών έγινε ο υπέρτατος νόμος αποφάσεων της ΕΟΚ και ήταν σε θέση να παρακάμψει τις υπάρχουσες νομοθεσίες των κρατών-μελών. Συνεδρίαζαν κρυφά και αποτελούταν από έναν υπουργό για κάθε κράτος-μέλος. Το δημοκρατικό έλλειμμα είχε θεσμοθετηθεί.

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1970 η γαλλική σκέψη για την βρετανική συμμετοχή άλλαζε. Τότε ήταν ένα δυνητικό αντίβαρο στην αυξανόμενη δύναμη της Γερμανίας. Μέσα σε όλα αυτά ο πρωθυπουργός εκείνη την περίοδο, Edward Heath, ήταν σε θέση να συμπεριλάβει την Βρετανία στην ΕΟΚ το 1973 μαζί με την Δανία και την Ιρλανδία, χωρίς δημοκρατική εντολή. Το έτος 1974 ο Edward Heath αντικαταστάθηκε από τον Harold Wilson του εργατικού κόμματος. Η επίσημη πολιτική του κόμματος εκείνου ήταν η απόσυρση από την ΕΟΚ. Έτσι, το 1975 ο Wilson κήρυξε δημοψήφισμα για την συνέχιση της Βρετανίας ως μέλος της ΕΟΚ. Ο Wilson κέρδισε την ψηφοφορία να μείνει εκτός, καμία εκστρατεία δεν υποστηρίχτηκε από το σύνολο της αριστεράς (το μεγαλύτερο μέρος της εργασιακής αριστεράς, της άκρα αριστεράς και το κόμμα των συνδικάτων, υπό την ηγεσία του Tony Benn, Michael Foot και του Peter Shore). Ήταν μια μεγάλη ήττα για την αριστερά και των συνδικάτων και αμέσως ακολούθησε η επιβολή του Wilson στην πολιτική πληρωμών.

Το έτος 1975 ένα άμεσα εκλεγμένο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ιδρύθηκε, με τις πρώτες εκλογές που θα διεξαχθούν το 1979. Θα κάνει μεγάλη διάφορα στο δημοκρατικό έλλειμμα της ΕΟΚ, ωστόσο δεδομένου ότι οι εκτελεστικές αρμοδιότητες θα παραμείνουν στο συμβούλιο των Υπουργών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το 1971 το σύστημα Bretton-Woods - που είχε διατηρήσει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες σταθερού νομίσματος έναντι του χρυσού στην μεταπολεμική περίοδο – κατέρρευσε και πραγματοποιήθηκε επιστροφή στο κυμαινόμενο νόμισμα. Αυτό ήταν απειλή για την σταθερή λειτουργία της ΕΟΚ, δεδομένου ότι τα νομίσματα των κρατών-μελών τώρα ήταν κυμαινόμενα και επικίνδυνα το ένα εναντίον στο άλλο σε μια όλο και πιο ασταθείς αγορά. Ήταν η αρχή μιας σειράς προσπαθειών για να κρατήσει το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα υπό έλεγχο. Η πρώτη προσπάθεια έγινε τον Απρίλιο του 1972 με τη δημιουργία του λεγόμενου "φιδιού" σύμφωνα με το οποίο οι συμμετέχουσες χώρες συμφωνήσαν να περιορίσουν τα περιθώρια διακύμανσης ανάμεσα στα νομίσματα τους στο 2,5%. Υπήρχε κρίση από την αρχή, όμως, τόσο η Βρετανία όσο και Ιρλανδία γρήγορα αναγκάστηκαν να αποσυρθούν από την αδιάκοπη αύξηση του γερμανικού μάρκου.

Η επομένη απόπειρα σταθεροποίησης ήταν το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ), έγινε τον Ιούνιο του 1978 μετά από πιέσεις της Γερμανίας και την Γαλλία. Το ΕΝΣ δημιούργησε ένα εικονικό νόμισμα με την υπόδειξη της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης ως ονομαστική νομισματική μονάδα της ΕΟΚ, που βασίζεται σε ένα μέσο όρο των διάφορων νομισμάτων έναντι του ΑΕΠ. Ρυθμίστηκε από το περιβόητο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ) που ορίζουν επιτρεπόμενες διακυμάνσεις στο 2,25%. Οι κυβερνήσεις έχουν την υποχρέωση να παρέμβουν αν το νόμισμα τους φτάσει σε ένα προειδοποιητικό όριο του 75% της επιτρεπόμενης

απόκλισης. Αυτό ήταν στην πραγματικότητα το πρώτο πραγματικό βήμα προς την κατεύθυνση ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού νομίσματος αν και δεν παρουσιάζονται ως τέτοια εκείνη την περίοδο. Καθιερώθηκε επίσης το γερμανικό μάρκο ως νόμισμα αναφοράς της ΕΚ. Στην Βρετανία, η κυβέρνηση Thatcher αρχικά έμεινε έξω από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ) αλλά στη συνέχεια εντάχθηκε τον Οκτώβριο του 1990 με καταστροφικές συνέπειες. Η λίρα αναγκάστηκε από το Σεπτέμβριο του 1992 (Μαύρη Τέταρτη) αφού η Τράπεζα της Βρετανίας ξόδεψε £18 δις προσπαθώντας να διατηρήσει την αξία του. Η Ιταλία εκδιώχθηκε αμέσως μετά την Βρετανία, ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολούθησαν το 1995. Η κλίμακα των προβλημάτων που δημιουργηθήκαν από το κλείδωμα των ευρωπαϊκών νομισμάτων μεταξύ τους, ακόμη και εντός συμφωνημένων περιθωρίων διακύμανσης είχε γίνει οδυνηρά σαφές.

Η ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που υπογράφηκε το 1986 και ήταν το επόμενο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση. Ενίσχυσε την επιτροπή, εισήγαγε την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο των Υπουργών και απομακρύνοντας τα εναπομείναντα εμπόδια στο ελεύθερο εμπόριο. Ήταν ένα σημαντικό σχέδιο για να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες. Η κατάσταση αυτή διαμορφώθηκε επίσης από τις μεταβολές στις οικονομικές συνθήκες της στα μέσα της δεκαετίας του 1970 με το τέλος του μεταπολεμικού κρακ και την εμφάνιση των πιο ασταθών και ανταγωνιστικών οικονομικών συνθηκών. Η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα ρίχτηκε σε ένα αυξανόμενο ανταγωνισμό με την Ιαπωνία και την Αμερική.

Η ΕΟΚ όλο και περισσότερο έπαιρνε την μορφή ενός ισχυρού αντίπαλου μπλοκ σχεδιασμένο να υπερασπιστεί την οικονομική δύναμη της Ευρώπης. Τα σχετικά μικρά κράτη της ευρωπαϊκής ένωσης απαιτούσαν μεγαλύτερες και πιο σταθερές αγορές και μεγαλύτερη ελευθερία για την κυκλοφορία των κεφαλαίων εάν ήταν να προβούν σε ανταγωνισμό. Η ΕΟΚ απαιτεί επίσης την δυνατότητα να δράσει πολιτικά προς το συμφέρον της και να μιλήσει με μια φωνή. Αυτό απαιτεί μια συγκεντρωτική πολιτική ηγεσία στις γραμμές από προβλέπεται από την Αμερική στην βόρεια Αμερική και της Ιαπωνίας στον ειρηνικό. Η Thatcher υπέγραψε την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, λόγω της απορρύθμισης της προσφοράς. Σύντομα το μετάνιωσε, καθώς ο ρυθμός ολοκλήρωσης επιταχυνόταν και ότι είχε ήδη προσβληθεί από το Tory αμέσως μετά από τότε.

Τα συμφέροντα μεγάλων επιχειρήσεων ήταν στην πρώτη γραμμή της ατζέντας της από την αρχή. Αυτό έγινε πιο οργανωμένη μορφή το 1983 όταν ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Στρογγυλή Τράπεζα Βιομηχανών. Αρχικά από το διευθύνων σύμβουλο της Νοίνο και δεκαεπτά άλλους κορυφαίους βιομηχάνους. Στόχος της ήταν η βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΟΚ μέσω περαιτέρω απορρυθμίσεων στην Ευρώπη. Η διαδρομή που ευνοήθηκε ήταν η εισαγωγή του ενιαίου Ευρωπαϊκού νομίσματος και η ταχείς κινήσεις προς την κατεύθυνση της πολιτικής ένωσης. Η στρογγυλή τράπεζα ήταν επομένως, η κινητήρια δύναμη πίσω από την επομένη μεγάλη ανάπτυξη που ήταν η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η ΕΟΚ μεγάλωσε καθώς το 1981 εντάχθηκε η Ελλάδα, το 1986 εντάχθηκαν η Ισπανία και η Πορτογαλία και το 1995 ενταχτήκαν η Σουηδία, η Αυστρία και η Φιλανδία, δημιουργώντας τις 15 χώρες-μέλη, όπως έχουμε σήμερα.

Η συνθήκη του Μάαστριχτ υπογράφηκε το 1991 και σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει τόσο τις ανάγκες του Ευρωπαϊκού κεφαλαίου στον ανταγωνισμό με τη βόρεια Αμερική και του Ειρηνικού όσο και στον απόηχο της κατάρρευσης του

σταλινισμού. Το τείχος του Βερολίνου είχε πέσει, η Γερμανία είχε γίνει μια καπιταλιστική βάση, τα Ευρωπαϊκά καθεστώτα στην ανατολή είχαν καταρρεύσει, όπως και η ίδια η Σοβιετική ένωση. Το ζήτημα που τέθηκε ήταν πως θα ενσωματώσουν τις δυνητικές αγορές της Ανατολικής Ευρώπης και της Πρώην Σοβιετικές χώρες στην ΕΟΚ και στο ΝΑΤΟ. Η συνθήκη αυτή ήταν επίσης μια προσπάθεια από τους πιο ισχυρούς τομείς του Ευρωπαϊκού κεφαλαίου για να μετατοπίσει την ισορροπία των δυνάμεων ακόμα υπέρ και κατά της Ευρωπαϊκής εργατικής τάξης, προκειμένου να ανακτήσει το ποσοστό του κέρδους που χάνονται λόγω της οικονομικής κρίσης στα μέσα του 1970. Ήταν ένα μέσο για τη συστηματική εισαγωγή της νεοφιλελεύθερης ατζέντας.

Συμφώνα με την συνθήκη του Μάαστριχτ, η ΕΟΚ άλλαξε το όνομα της και έγινε Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) το οποίο ήταν ένα βήμα πιο μπροστά στη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού υπερκράτους. Δημιουργήθηκε μια κοινή ευρωπαϊκή ιθαγένεια και ένα κοινό διαβατήριο μέσα στην ΕΕ και η επιτροπή απέκτησε νέες εξουσίες, συμπεριλαμβανόμενων των διατάξεων για την ανάπτυξη μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής άμυνας και του κοινωνικού κεφαλαίου. Το πιο σημαντικό μέτρο της συνθήκης εκείνης, όμως, ήταν το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Η προϋπόθεση για την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος ήταν το να κλειδώσουν όλες τις συναλλαγματικές ισοτιμίες των χωρών που συμμετείχαν. Το νέο αυτό νόμισμα θα έρθει την 1 Ιανουαρίου του 1999 σαν εικονικό νόμισμα και ένα χρόνο αργότερα θα κυκλοφορήσει με τη μορφή κέρματος και χαρτονομίσματος. Για να χορηγηθεί το νέο νόμισμα η Συνθήκη του Μάαστριχτ ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Η οποία ήταν η μοναδική που είχε την δυνατότητα να εκτυπώνει χαρτονομίσματα και να κατασκευάζει κέρματα, και να ρυθμίζει τα επιτόκια στην ζώνη που χρησιμοποιείτε το καινούριο νόμισμα. Το οποίο βέβαια υπονόμει την ικανότητα των κρατών-μελών να διεξάγουν δική τους δημοσιονομική πολιτική. Η ΕΚΤ ήταν υποχρεωμένη να διατηρεί τη σταθερότητα των τιμών. Η ανεξαρτησία της διασφαλιζόταν από ένα αυτόνομο καταστατικό, το οποίο ήταν εντελώς ανεξήγητο, επίσης ήταν περισσότερο σαν μια εθνική τράπεζα καθώς προστατευόταν από της δημοφιλείς πολιτικές πιέσεις.

Τα προσόντα για την ένταξη του νέου νομίσματος ήταν ο αριθμός των μελών του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών και η συμμόρφωση τους με τα κριτήρια σύγκλισης. Αυτό όρισε ένα όριο του 3% του ΑΕΠ για το δημόσιο έλλειμμα και επέβαλε όρια στο πληθωρισμό. Τα κράτη-μέλη παρέμειναν ελεύθερα να βάλουν δικούς τους φόρους, φυσικά. Στη πράξη βέβαια σημαίνει ότι θα περικοπούν οι δημόσιες δαπάνες και ιδιαίτερα της πρόνοιας. Ήταν μια άμεση πρόκληση για την μεταπολεμική συναίνεση σχετικά με την παροχή κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και κάθε υπόλοιπο προσκόλλησης στην έννοιας της πλήρους απασχόλησης. Οι Ευρωπαίοι εργοδότες έχουν από καιρό κρεμάσει μια πέτρα γύρω από το λαιμό τους σχετικά με την κοινωνική πρόνοια καθώς η βόρεια Αμερική και οι χώρες του Ειρηνικού δεν το έχουν. Η στρογγυλή τράπεζα περιγράφει την πρόνοια ως «ωρολογιακή βόμβα που απειλεί την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης».

Μετά την εισαγωγή του νέου νομίσματος, τα κριτήρια σύγκλισης θα αλλάξουν στο σύμφωνο ανάπτυξης και σταθερότητας, ως ρυθμιστής των νομισμάτων. Το όριο 3% του ΑΕΠ για το δημόσιο έλλειμμα θα παραμείνει, και κάθε παραβίαση του θα απέφερε πρόστιμο ύψους μέχρι και 5% του ΑΕΠ. Μόλις τα νομίσματα της ΕΕ κλειδωθούν μαζί με τις οικονομικές διακυμάνσεις μεταξύ των διαφόρων κρατών-μελών θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται άμεσα η τυχών αύξηση της ανεργίας και οι

περικοπές παρά τις μεταβολές της σχετικής αξίας των νομισμάτων. Σε μια Ευρώπη ενιαίου νομίσματος η ελεύθερη κυκλοφορία των εργατικών είναι απαραίτητη και οι υποβαθμισμένες περιοχές και χώρες πρέπει να αποφεύγονται. Οικονομικά, κοινωνικά, και πολιτιστικά εμπόδια καθιστούν δύσκολη για το μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων την μετακίνηση ανάμεσα σε βαθμίδες, που γίνεται για παράδειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ως , εκ τούτου η μεγάλη κλίμακας μετακινήσεις των ανθρώπων δεν είναι διαθέσιμη ως ρυθμιστική αρχή.

Από την στιγμή που η Συνθήκη του Μάαστριχτ είχε τεθεί σε ισχύ ο αγώνας μεταφέρθηκε στα κράτη-μέλη ώστε να πληρούν τις προϋποθέσεις για την ένταξη τους στο ενιαίο νόμισμα. Οι προϋπολογισμοί κοπήκαν και τα προγράμματα λιτότητας που εισάχθηκαν για τα ελλείμματα πήραν 3%. Οι επιθέσεις αυτές είχαν ως επί το πλείστον πραγματοποιηθεί από σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις που είχαν ενστερνιστεί την νεοφιλελεύθερη ατζέντα και ήταν σε ισχύ σε ένα αυξανόμενο αριθμό Ευρωπαϊκών χωρών. Οι επιθέσεις αύξησαν δραματικά το επίπεδο των συνδικαλιστικών και άλλων μορφών διαμαρτυρίας σε όλη την Ευρώπη όπως το κίνημα των εργατών που αντιμετωπίζει αυτή την επίθεση.

Σημαντικές απεργίες έγιναν στην Ιταλία το 1994 ενάντια στα μέτρα λιτότητας, αλλά το κλείσιμο της αυλαίας του δεύτερου μισού της δεκαετίας του 1990 ήταν οι μαζικές απεργίες και οι διαδηλώσεις ενάντια στα πακέτα λιτότητας που εισήγαγε η κυβέρνηση Juppe και συγκλόνισε τη Γαλλία στα τέλη του 1995. Εκατομμύρια εργαζόμενοι αντέδρασαν με διάφορα κύματα απεργίας και με διάφορους τρόπους ξεπέρασαν τα γεγονότα του 1968. Η κυβέρνηση Juppe έπεσε πυροδοτώντας το μεγαλύτερο κίνημα σε όλη την Ευρώπη εδώ και δεκαετίες. Κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους υπήρχαν μαζικές απεργίες στην Ιταλία, την Πορτογαλία, το Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ισπανία.

Η σύνοδος κορυφής του Άμστερνταμ τον Ιούνιο του 1997, ενώ συνεχίζονταν τα κύματα μαχητικότητας και οργανώθηκαν πάνω από 50.000 διαδηλώσεις κατά τη σύνοδο κορυφής από τις Ευρωπαϊκές πορείες. Παρόλα αυτά όμως, η σύνοδος κορυφής ήταν επιτυχής από την άποψη Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ψηφοφορία διαζεύχθηκε με ειδική πλειοψηφία και εισήγαγε μια σειρά από νέους τομείς: τα τελωνεία, την έρευνα, την προστασία των δεδομένων, το σύστημα υγείας, την ενεργεία, τις ισάξιες ευκαιρίες και την κοινωνική πολιτική. Ενισχύθηκε η υπέροχη του κοινοτικού δικαίου έναντι του εθνικού δικαίου. Η συμφωνία του Σένγκεν έγινε ένα μέρος της βάσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ρόλος της ενισχύθηκε και έγιναν περαιτέρω κινήσεις προς την κατεύθυνση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, μέσω της σύστασης ενός πρόωρου Υπουργείου Εξωτερικών.

Κατά την διάρκεια του 1997, εκατομμύρια εργατών συμμετείχαν και πάλι σε δράσεις σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρίως με βάση τα κριτήρια σύγκλισης. Δύο εκατομμύρια εργαζόμενοι κατέβηκαν σε απεργία στην Ισπανία. Στην Ελλάδα 80.000 μικρομεσαίοι αγρότες έκοψαν την Ελλάδα στα 2 από τα μπλόκα τους χρησιμοποιώντας τρακτέρ, απαιτώντας επιδοτήσεις και φορολογικές ελαφρύνσεις από το κράτος. Οι περισσότεροι από την Ιταλία αμφιταλαντεύονταν όταν εκατομμύρια ανθρώπων κατέβηκαν σε απεργίες υποστηρίζοντας τα δικαιώματα των μηχανικών ζητώντας αύξηση μισθών. Στη Γερμανία, 150.000 εργάτες μετάλλου πήραν μέρος στη μεγαλύτερη διαδήλωση εργαζομένων μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η απεργία ανάγκασε την κυβέρνηση του Κολ να αποσύρει τις προτεινόμενες περικοπές στην πρόνοια. Το ενιαίο νόμισμα, όμως, είχε φθαρεί αλλά δεν είχε

ηττηθεί. Έως τα μέσα του 1998, 11 από τις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν προκριθεί (από ένα συνδυασμό λιτότητας και δημιουργικής λογιστικής) να ενταχθούν στην εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος την 1η Ιανουαρίου του 1999. Η Ελλάδα προκρίθηκε αργότερα κάνοντας τις χώρες 12.

Η Ελλάδα κατά τη χρονική περίοδο 2000-2006 ενισχύθηκε με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Οι πόροι αυτοί είχαν σαν στόχο τη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, την πραγματική σύγκλιση των οικονομιών των κρατών μελών και την αντιμετώπιση των βασικών οικονομικών και κοινωνικών ελλείψεων κυρίως στους τομείς των υποδομών, των ανθρώπινων πόρων και της παραγωγικότητας. Η στήριξη αυτή της ΕΕ πραγματοποιείται μέσω του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής.

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013 (ΕΣΠΑ) αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου». Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ 2007-2013 ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, κατευθύνσεων - πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίσθηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα, οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της ΕΕ, καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.

Τα κυριότερα έγγραφα της ΕΕ που αναφέρονται στην αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008, ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαμόρφωση των βασικών στρατηγικών επιλογών - προτεραιοτήτων, καθώς συνιστούν κεντρικές μακροπρόθεσμες επιλογές για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις οποίες κλήθηκε να συμβάλλει και η αναπτυξιακή πολιτική του νέου ΕΣΠΑ. Βάσει των ανωτέρων, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε 4 επίπεδα: στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ, των θεματικών (5) και χωρικών (3) προτεραιοτήτων, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων, των Γενικών Στόχων (17), στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα, και το επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

3.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΚΑΙ Η ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ

Περιφέρειες ονομάζονται οι 210 διοικητικές μονάδες της Ευρωζώνης, η καθεμιά από τις οποίες έχει συγκροτηθεί σε μια ευρύτερη περιοχή της Ευρωζώνης. Διαθέτει δικά της αυτοτελή όργανα - υπηρεσίες και είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, το συντονισμό και την εφαρμογή των πολιτικών που άπτονται των ζητημάτων της περιοχής, καθώς και για επιμέρους καθήκοντα της κεντρικής διοίκησης που μπορεί να της ανατεθούν με νόμο. Ο όρος εμπεριέχει επίσης γεωγραφική σημασία, υπό την έννοια ότι κάθε περιφέρεια διαθέτει συγκεκριμένη έκταση, πληθυσμό και έδρα. Πλέον με το νόμο του Καλλικράτη οι περιφέρειες είναι αιρετές με αιρετό περιφερειάρχη και περιφερειακό συμβούλιο. Οι πρώην νομαρχίες αποτελούν τις περιφερειακές ενότητες, στα πλαίσια της κάθε ενιαίας περιφέρειας. Προκειμένου να εφαρμοστεί η κατάλληλη στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης είναι αναγκαία η κατάτμηση του εθνικού χώρου σε Οικονομικές Περιφέρειες. Οικονομική Περιφέρεια είναι μια δυναμική γεωγραφική ενότητα που τα όρια της επηρεάζονται από τις διαχρονικές μεταβολές των κοινών ή συμπληρωματικών χαρακτηριστικών των χωρικών μονάδων, από τις οποίες συντίθενται. Σύμφωνα με το κλασικό πρότυπο του Boudeville οι περιφέρειες ταξινομούνται ως εξής:

a. Ομοιογενής Περιφέρεια

Ομοιογενής Περιφέρεια μπορεί να θεωρηθεί το σύνολο ενοποιημένων χωρικών μονάδων, μέσα στα όρια του οποίου ελαχιστοποιούνται οι αποκλίσεις από τα προσδιοριζόμενα κοινά χαρακτηριστικά (μεταβλητές), ενώ έξω από τα όρια του μεγιστοποιούνται.

b. Πολική Περιφέρεια

Η Πολική Περιφέρεια μπορεί να ορισθεί ως σύνολο ιεραρχικά διαρθρωμένων ετερογενών χωρικών μονάδων (πόλεις, κωμοπόλεις, χωριά), που έχουν λειτουργική συνεκτικότητα και αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, με σειρά σχέσεων και ροών, και επηρεάζονται από ένα κεντρικό πόλο (αστικό, δηλαδή, κέντρο που λειτουργεί ως περιφερειακή πρωτεύουσα).

c. Περιφέρεια Προγραμματισμού

Η Περιφέρεια Προγραμματισμού είναι τμήμα του χώρου το οποίο καθορίζεται για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων στόχων της περιφερειακής πολιτικής, που η πραγματοποίησή τους από εθνικούς ή περιφερειακούς φορείς, απαιτεί ενότητα «διοικητικής δικαιοδοσίας» στη διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων.

3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ

Η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το «Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 και εικοσαετίας», Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 κλπ.

Το πλαίσιο χρηματοδότησης διαμορφώθηκε στη βάση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2005 και των προδιαγραφών - περιορισμών των νέων Κανονισμών και προέκυψε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα και Περιφέρεια στην επόμενη περίοδο, συνεκτιμώντας τις ανάγκες ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων έργων της προηγούμενης περιόδου και τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη Στρατηγική της Λισαβώνας. Βασική επιλογή ήταν η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Οι βασικές αρχές που διέπουν το πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης & ελέγχου των ΕΠ της περιόδου 2007-2013 αποτέλεσαν αντικείμενο ευρείας διαβούλευσης και αποτυπώθηκαν σε κείμενα θέσεων των συμμετεχόντων φορέων. Συμπληρώθηκαν από τα πορίσματα συστηματικής ανάλυσης των απαιτήσεων των νέων Κανονισμών της ΕΕ (Γραμματεία σχεδιασμού του ΕΣΠΑ, ΜΟΔ ΑΕ, ΔΑ ΚΠΣ/ΕΥΣ) και σχετικής μελέτης που εκπονήθηκε για το ΥΠΟΙΟ με θέμα τη «Βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των ΕΠ του ΚΠΣ 2000 – 2006, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής και στην προσαρμογή αυτών για την περίοδο 2007 – 2013».

ΜΕΡΟΣ ΙΙ
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ 1995-2015 ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ

4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΓΙΑ ΔΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά και περιγραφή στη διαχρονική εξέλιξη για την περίοδο 1995-2015 αναφορικά σε τρεις χώρες, την Ελλάδα, την Ισπανία και τη Γερμανία, αναλύοντας την ιδιωτική κατανάλωση, τη δημόσια κατανάλωση, καθώς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), αλλά και τη σχετική ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση. Παρακάτω παραθέτουμε κάποιους ορισμούς, οι οποίοι θα μας φανούν ιδιαίτερα χρήσιμοι, ώστε να καταφέρουμε με τη χρησιμότητα τους να αναλύσουμε τα κάτωθεν γραφήματα και πίνακες που ακολουθούν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ:

Στην κρατική δαπάνη περιλαμβάνονται δαπάνες επενδυτικές και καταναλωτικές. Επενδύσεις του δημοσίου γίνονται σε έργα υποδομής (κατασκευή δρόμων, λιμανιών κ.τ.λ.) ή και σε επιχειρηματική δραστηριότητα. Το υπόλοιπο των δαπανών έχει καταναλωτικό χαρακτήρα, όπως μισθοί δημοσίων υπαλλήλων, προμήθεια υλικού, τροφοδοσία ενόπλων δυνάμεων κ.τ.λ. Δεν περιλαμβάνονται στις δημόσιες δαπάνες για τον υπολογισμό του Α.Ε.Π. οι μεταβιβαστικές πληρωμές σε άτομα, όπως οι συντάξεις, τα διάφορα επιδόματα ανεργίας, υποτροφίες κ.τ.λ., επειδή οι πληρωμές αυτές είναι στην πραγματικότητα απλή ανακατανομή του υπάρχοντος εισοδήματος και δεν παρέχονται ως αντάλλαγμα για την παραγωγή αγαθών.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ:

Η ιδιωτική κατανάλωση αποτελείται από δαπάνες των νοικοκυριών (καταναλωτών) για αγορά καταναλωτικών αγαθών διαρκών ή μη διαρκών, όπως για τρόφιμα, ψυγεία, υπηρεσίες γιατρών, δικηγόρων.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ):

Οι συντελεστές παραγωγής που βρίσκονται στη διάθεση μιας οικονομίας της επιτρέπουν να παράγει οικονομικά αγαθά. Η ποσότητα των διάφορων αγαθών που παράγονται σε μια δεδομένη χρονική περίοδο (συνήθως έτος) είναι ένα καλό οικονομικό μέτρο του βιοτικού επιπέδου μιας χώρας. Η ποικιλία όμως των προϊόντων που παράγονται, από τα πιο απλά όπως τρόφιμα και ρούχα κ.α. μέχρι τα πιο πολυσύνθετα, όπως συνθετικές ίνες, εξαρτήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών κ.α., δεν επιτρέπουν τη σύγκριση της παραγωγικής ικανότητας μιας οικονομίας από περίοδο σε περίοδο, αν προηγουμένως δεν εκφραστούν τα ανομοιογενή αγαθά σε μια κοινή μονάδα μέτρησης. Είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να προσθέσουμε πορτοκάλια και ασπιρίνες ή ηλεκτρονικούς υπολογιστές και υφάσματα. Η μετατροπή των αγαθών σε μετρήσιμες μονάδες γίνεται με την αποτίμηση της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες. Αν πολλαπλασιάσουμε την ποσότητα ενός προϊόντος επί την τιμή του, έχουμε την συνολική αξία του σε χρηματικές μονάδες.

Με άλλα λόγια το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.)** είναι η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος. Η χρησιμοποίηση του όρου "εγχώριο" έχει σημασία, γιατί η παραγωγή πρέπει να γίνεται μέσα στην επικράτεια μιας χώρας, ασχέτως αν ο παραγωγός μπορεί να είναι μόνιμος κάτοικος μιας άλλης χώρας.

Α.Ε.Π. = Ιδιωτική Κατανάλωση + Ακαθάριστη ιδιωτική επένδυση + Κρατική ή Δημόσια Δαπάνη + Εξαγωγές - Εισαγωγές.	(4.1)
---	---------------

ΣΧΕΤΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ:

Η σχετική ιδιωτική κατανάλωση θεωρείται το αποτέλεσμα που προκύπτει από την ιδιωτική κατανάλωση, η οποία αφορά τα έξοδα των νοικοκυριών σε αγαθά και υπηρεσίες, σε σχέση με το ΑΕΠ, δηλαδή το οικονομικό μέγεθος μιας χώρας που συνεπάγεται από το άθροισμα των δαπανών και των υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα.

$$\text{Σχετική Ιδιωτική Κατανάλωση} = \text{Ιδιωτική Κατανάλωση} / \text{Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)} \quad (4.2)$$

ΣΧΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ:

Σχετική δημόσια κατανάλωση ή σχετική κατανάλωση του δημοσίου ορίζεται ο λόγος που προκύπτει από τη δημόσια κατανάλωση, η οποία αναλύει το σύνολο της αξίας των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών που δαπανώνται, αγοράζονται από τη Γενική Κυβέρνηση σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

$$\text{Σχετική Δημόσια Κατανάλωση} = \text{Δημόσια Κατανάλωση} / \text{Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)} \quad (4.3)$$

4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΙΣΠΑΝΙΑ

Στους τρεις πίνακες που ακολουθούν θα δούμε τα δεδομένα της Ελλάδας, της Γερμανίας και της Ισπανίας από το έτος 1995 έως και το 2015.

Όπου το B.1*g (Y) συμβολίζει το ΑΕΠ της εκάστοτε χώρας, το P.3-S14 (C) συμβολίζει την τελική καταναλωτική δαπάνη ή αλλιώς ιδιωτική κατανάλωση και το P.3-S13 (G) συμβολίζει την τελική καταναλωτική δαπάνη του δημόσιου τομέα ή αλλιώς την δημόσια κατανάλωση.

Το C ratio το Y είναι η διαίρεση της τελικής καταναλωτικής δαπάνης με το ΑΕΠ και μας δείχνει την σχετική ιδιωτική κατανάλωση. Το G ratio το Y είναι η διαίρεση της τελικής καταναλωτικής δαπάνης στο δημόσιο τομέα με το ΑΕΠ και μας δείχνει την σχετική δημόσια κατανάλωση. Αυτά τα δύο δεδομένα είναι που θα χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε την σύγκριση και την ανάλυση της ιδιωτικής έναντι της δημόσιας κατανάλωσης στις τρεις χώρες (Ελλάδα-Γερμανία-Ισπανία).

Επιλέχθηκαν αυτές οι τρεις χώρες, διότι είναι το ιδανικό παράδειγμα σύγκρισης, καθώς η οικονομική κρίση του 2008 εκδηλώθηκε διαφορετικά σε αυτές τις τρεις χώρες. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα η κρίση εμφανίστηκε στον δημόσιο τομέα της και στην συνέχεια επηρεάστηκε και ο ιδιωτικός τομέας της, όπου ήταν ένα πάρα πολύ δυνατό κεφάλαιο στην οικονομία της Ελλάδας, καθώς η Ελλάδα βασιζόταν στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες ήταν ένας πάρα πολύ κερδοφόρος πόρος εσόδων.

Η Ισπανία επιλέχθηκε, για το λόγο ότι είναι το ανάποδο παράδειγμα από την Ελλάδα, καθώς ο ιδιωτικός τομέας ήταν αυτός που κατάρρευσε στην άνθιση της κρίσης λόγω της κατάρρευσης των τραπεζών της και στη συνέχεια επηρεάστηκε και ο δημόσιος τομέας, όπου ήταν το δυνατό «χαρτί» της Ισπανίας.

Και τέλος επιλέχθηκε η Γερμανία, αφού είναι η «υπερδύναμη» της Ευρώπης και συνεπώς επηρεάστηκε λιγότερο από τις υπόλοιπες χώρες λόγω του πάρα πολύ καλά σχεδιασμένου ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Επίσης, η επιλογή αυτή οφείλεται κυρίως και στο βιομηχανικό τομέα.

Πίνακας 1: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 1995-2015

	YGR	YGR_gr	CGR	CGR_gr 1995-2015	GGR	GGR_gr	CGRtoY	GGRtoY
Μέσος Αριθμ.	177,812	0.026	116,152	0.027	35,634	0.032	0.65	0.20
Τυπ.Απόκλιση	41,369	0.061	27,359	0.057	10,770	0.078	0.02	0.02
Συντ.Μεταβλ.	0.23	2.350	0.24	2.121	0.30	2.449	0.03	0.08
Διάμεσος	178,905	0.034	120,265	0.054	36,141	0.074	0.65	0.20
Συντ.Ασυμμετρίας	(0.12)	(0.561)	(0.09)	(0.738)	0.08	(0.932)	(0.07)	0.41
Συντ.Κύρτωσης	(1.00)	(1.001)	(1.03)	(0.817)	(1.00)	(0.664)	(1.04)	(0.55)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	104662.1 (1995)	(0.088)	68737.8 (1995)	(0.084)	18622.2 (1995)	(0.118)	0.62	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	241990.4 (2008)	0.095	159108.2 (2008)	0.096	55366.9 (2009)	0.108	0.68	0.23

Όπου: Y (C) [G]=ΑΕΠ (ιδιωτική κατανάλωση) [δημόσια κατανάλωση], σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές αγοράς. GR=Ελλάδα. gr=ρυθμός μεταβολής. CGRtoY=σχετική ιδιωτική κατανάλωση στο ΑΕΠ της Ελλάδας. GGRtoY=σχετική δημόσια κατανάλωση στο ΑΕΠ της Ελλάδας.

Πίνακας 2: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 1995-2008

	YGR	YGR_gr	CGR	CGR_gr	GGR	GGR_gr	CGRtoY	GGRtoY
	1995-2008*							
Μέσος Αριθμ.	166,998	0.064	107,127	0.065	33,536	0.076	0.64	0.19
Τυπ.Απόκλιση	44,422	0.028	27,806	0.020	11,696	0.028	0.01	0.02
Συντ.Μεταβλ.	0.27	0.432	0.26	0.317	0.35	0.368	0.02	0.08
Διάμεσος	157,827	0.071	101,357	0.070	31,429	0.084	0.65	0.19
Συντ.Ασυμμετρίας	0.36	(0.603)	0.48	(0.935)	0.50	(1.312)	(0.44)	1.28
Συντ.Κύρτωσης	(1.11)	(1.255)	(0.81)	0.614	(0.97)	1.225	(0.76)	2.03
Ελάχιστη τιμή (πότε)	104,662	0.021	68,738	0.025	18,622	0.011	0.62	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	241,990	0.095	159,108	0.096	55,367	0.108	0.66	0.23

Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GGR, GGRtoY) περιλαμβάνεται και το max 2009

Πίνακας 3: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ελλάδα, 2009-2015

	YGR	YGR_gr	CGR	CGR_gr 2009-2015*	GGR	GGR_gr	CGRtoY	GGRtoY
Μέσος Αριθμ.	199,442	(0.046)	134,203	(0.043)	40,877	(0.075)	0.67	0.21
Τυπ.Απόκλιση	24,707	0.031	15,797	0.030	5,895	0.043	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.12	(0.681)	0.12	(0.701)	0.14	(0.571)	0.01	0.04
Διάμεσος	191,204	(0.050)	128,866	(0.035)	39,244	(0.090)	0.67	0.21
Συντ.Ασυμμετρίας	0.68	(0.230)	0.58	(0.644)	0.80	0.647	(1.23)	0.08
Συντ.Κύρτωσης	(1.31)	(1.888)	(1.55)	(1.426)	(0.73)	(1.904)	2.92	(2.76)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	175,697	(0.088)	118,101	(0.084)	35,341	(0.118)	0.66	0.20
Μέγιστη τιμή (πότε)	237,534	(0.013)	157,389	(0.011)	55,367	0.099	0.68	0.23

Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GGR, GGRtoY) η περίοδος είναι 2010-2015

Ο μέσος ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης (YGRgr) της Ελλάδας σε τρέχουσες τιμές ήταν 2,6% (6,1%) με ελαφρά αρνητική ασυμμετρία (-0,561) και πλατύκυρτη (-1,00) κατανομή την συνολική περίοδο των 21 ετών του δείγματος 1995-2015. Η πολύ μεγάλη σχετική διασπορά (2,35) περιορίζει σημαντικά τη χρησιμότητα του μέσου αριθμητικού ως αντιπροσωπευτικό της τάσης των παρατηρήσεων στατιστικό. Επομένως, συγκρατούμε ότι υπάρχει αυξητική τάση μεγέθυνσης του εισοδήματος σε τρέχουσες τιμές στην Ελλάδα την περίοδο 1995-2015.

Ο μέσος (με τυπική απόκλιση) ρυθμός μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης (CGRgr) στην Ελλάδα είναι υψηλότερος από εκείνον του εισοδήματος-ΑΕΠ στο 2,7% (5,7%) ενώ υψηλότερος και των δύο προηγούμενων ρυθμών μεταβολής είναι εκείνος της δημόσιας κατανάλωσης με 3,2% (7,8%), την περίοδο 1995-2015. Οι υπόλοιπες στατιστικές (που εκφράζουν την κατανομή συχνότητας) είναι ανάλογες του ΑΕΠ και για τις δύο καταναλωτικές δαπάνες, ιδιωτική και δημόσια την συνολική δειγματική περίοδο 1995-2015.

Πρώτο βασικό συμπέρασμα από την εξέταση των υπόψη βασικών στατιστικών είναι ότι αφού η μέση ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση αυξανόταν γρηγορότερα από εκείνη του εισοδήματος, η χώρα θα μείωνε την αποταμίευση της ή θα αύξανε τον δανεισμό της ή θα εκποιούσε περιουσιακά της στοιχεία, ή θα πρέπει να έχει καταγραφεί (σε άλλες στατιστικές που δεν εξετάζουμε εδώ) κάποιος συνδυασμός των παραπάνω.

Οι σημαντικότερες από οικονομική άποψη όμως μεταβλητές που θα εξετάσουμε είναι οι σχετικές ιδιωτική (CGRtoY) και δημόσια (GGRtoY) κατανάλωση, αντίστοιχα, έτσι ώστε να μπορούμε να τις συγκρίνουμε με άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Έτσι, η μέση (τυπική απόκλιση) σχετική ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα ήταν 65% (2%) του ΑΕΠ την εξεταζόμενη περίοδο 1995-2015. Με διάμεσο τιμή περίπου στο ίδιο μέγεθος 65% μικρή αρνητική ασυμμετρία (-0,07) αλλά πλατύκυρτη (-1,04), δηλ. με αρκετές παρατηρήσεις στα άκρα της κατανομής της σχετικής ιδιωτικής κατανάλωσης, συμπεραίνουμε σχεδόν συμμετρική κατανομή γύρω από το μέσο 65% του ΑΕΠ και πολύ μικρή διασπορά.

Δεύτερο βασικό συμπέρασμα είναι ότι η σχετική ιδιωτική κατανάλωση είναι υψηλή και «σταθερή» σε ψηλό επίπεδο στη διάρκεια των 21 ετών της περιόδου του δείγματος 1995-2015. Αυτό, σε συνδυασμό με την αντίστοιχη σχετική δημόσια κατανάλωση 20% (2%) η οποία έχει περίπου την ίδια κατανομή, με εξαίρεση ελαφρά θετική ασυμμετρία (0,41) συμπεραίνεται το σημαντικό στοιχείο αυτής της εργασίας που είναι ότι το 85% περίπου του ΑΕΠ διατίθεται για ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, με αποτέλεσμα οι διαθέσιμοι αποταμιευτικοί πόροι να μην επαρκούν για τη χρηματοδότηση των εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων, διαμορφώνοντας έτσι το αρνητικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Το τελευταίο συμβάλλει διαρκώς στην αύξηση του συνολικού χρέους της Ελληνικής οικονομίας.

Επειδή, είναι σαφές (περιγραφικά) η μεταβολή στην τάση (από αύξουσα σε φθίνουσα διαχρονικά) σε τόσο του ΑΕΠ και ιδιωτικής κατανάλωσης στο τέλος του 2008 με το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό κραχ, και της δημόσιας κατανάλωσης με ένα

χρόνο υστέρηση το 2009, κρίνεται απαραίτητο να διακρίνουμε το δείγμα σε δύο υπο-περιόδους, 1995-2008 και 2009-2015.³

Την πρώτη υποπερίοδο, της «άνθησης» των προσδοκιών από την ένταξη στο Ευρώ, και μέχρι το παγκόσμιο κραχ, 1995-2008, ο μέσος ρυθμός (τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης (YGRgr) της Ελλάδας σε τρέχουσες τιμές ήταν 6,4% (2,8%), μέτρια σχετική διασπορά (43,2%), αρνητική ασυμμετρία (-0,603) και πλατύκυρτη (-1,25) κατανομή. Επομένως, συμπεραίνουμε ότι υπάρχει έντονη αυξητική τάση μεγέθυνσης του εισοδήματος σε τρέχουσες τιμές στην Ελλάδα την πρώτη υπο-περίοδο 1995-2008.

Την ίδια περίοδο 1995-2008, οι αντίστοιχοι ρυθμοί για την ιδιωτική και τη δημόσια κατανάλωση, είναι υψηλότεροι του ΑΕΠ ελαφρώς για την «σταθερή» (μικρή διασπορά) ιδιωτική κατανάλωση με 6,5% (2,0%) αλλά σημαντικά υψηλότερα για τη δημόσια 7,6% (2,8%). Αβίαστα επιβεβαιώνεται το προαναφερθέν πρώτο συμπέρασμα, εδώ ως **τρίτο βασικό συμπέρασμα** με 83% περίπου μέση σχετική ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση και μάλιστα πολύ σταθερή (πολύ μικρή σχετική διασπορά) αρνητική (αλλά θετική) ασυμμετρία στην ιδιωτική (στη δημόσια), πλατύκυρτη, δηλ. σχετικά «ομαλή» ιδιωτική αλλά αντίθετα με έντονη κύρτωση (συγκέντρωση τιμών) στη δημόσια σχετική κατανάλωση, οι διαθέσιμοι αποταμιευτικοί πόροι (το υπόλοιπο περίπου 17% του ΑΕΠ, προσεγγιστικά) είναι λογικό να μην επαρκεί για την χρηματοδότηση των ιδιωτικών επενδύσεων που θα διατηρούσαν την μεγέθυνση. Επομένως, λογικά βλέπαμε την διόγκωση του συνολικού μας χρέους.

Η περίοδος της οικονομικής κρίσης, 2009-2015, όλοι οι ρυθμοί μεταβολής μεταστρέφονται σε αρνητικούς, με αποτέλεσμα, που φαίνεται στα σχετικά χρονοδιαγράμματα, τις φθίνουσες τάσεις και των τριών χρονοσειρών, ΑΕΠ, ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης. Αξιοσημείωτο είναι ότι πάλι ο δημόσιος τομέας είναι «πρωταθλητής». Έτσι, ενώ ο μέσος (τυπική απόκλιση) ρυθμός μείωσης του ΑΕΠ είναι 4,6% (3,1%) ετησίως, τα αντίστοιχα στατιστικά για την ιδιωτική κατανάλωση είναι -4,3% (-3,0%), ενώ για τη δημόσια -7,5% (-4,3%).

Έτσι, το συνδυασμένο αποτέλεσμα των παραπάνω δείχνει φαινομενικά αύξηση της σχετικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ, την δεύτερη υπο-περίοδο 2009-2015, με μέσο (τυπική απόκλιση) 67% (1%) για την ιδιωτική ενώ 21% (1%).

Το **τέταρτο βασικό συμπέρασμα** της εργασίας για την Ελλάδα (μεμονωμένα) είναι ότι η σχετική ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση ως λόγοι στο ΑΕΠ⁴ κατά μέσο όρο την περίοδο της κρίσης 2009-2015, είναι φαινομενικά αυξημένοι εξαιτίας της έντονης μείωσης του εισοδήματος και παρά το γεγονός ότι οι ρυθμοί και των δύο καταναλωτικών δαπανών επίσης μειώθηκαν, τα απόλυτα μεγέθη δεν μπορούσε να ακολουθήσουν ανάλογα. Σε κάθε περίπτωση επαναλαμβάνεται το πρώτο συμπέρασμα και εδώ, ότι οι καταναλωτικές δαπάνες «εκδιώκουν» τις ιδιωτικές επενδύσεις που είναι ο κύριος μοχλός της μεγέθυνσης (μαζί με το εξωτερικό εμπόριο και τις δημόσιες επενδύσεις).

³ Με ανάλογη προσαρμογή στη δημόσια κατανάλωση, δηλ. 1995-2009 και 2010-2015.

⁴ υπενθυμίζεται ότι όλα τα μεγέθη είναι σε τρέχουσες τιμές αγοράς

Πίνακας 4: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 1995-2015

	YGER	YGER_ger	CGER	CGER_ger	GGER	GGER_ger	CGERtoY	GGERtoY
	1995-2015							
Μέσος Αριθμ.	2,382,533	0.021	1,303,644	0.018	447,407	0.022	0.55	0.19
Τυπ.Απόκλιση	330,926	0.021	157,109	0.012	64,440	0.018	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.14	1.005	0.12	0.647	0.144	0.829	0.02	0.03
Διάμεσος	2,300,860	0.024	1,293,533	0.020	422,996	0.024	0.55	0.19
Συντ.Ασυμμετρίας	(0.44)	(1.274)	0.19	(0.798)	0.767	(0.883)	(0.91)	(0.95)
Συντ.Κύρτωσης	(0.91)	(2.468)	(1.12)	0.210	(0.548)	1.522	(0.10)	0.71
Ελάχιστη τιμή (πότε)	1958532 (1995)	(0.040)	1088704.8 (1995)	(0.009)	372797 (1995)	(0.027)	0.521	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	3032820 (2008)	0.049	1581581 (2008)	0.035	583700 (2008)	0.05	0.56	0.20

Όπου: Y (C) [G]=ΑΕΠ (ιδιωτική κατανάλωση) [δημόσια κατανάλωση], σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές αγοράς. GER=Γερμανία.
ger=ρυθμός μεταβολής. CGERtoY=σχετική ιδιωτική κατανάλωση στο ΑΕΠ της Γερμανίας. GGRtoY=σχετική δημόσια κατανάλωση στο ΑΕΠ της Γερμανίας.

Πίνακας 5: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 1995-2008

	YGER	YGER_ger	CGER	CGER_ger	GGER	GGER_ger	CGERtoY	GGERtoY
	1995-2008*							
Μέσος Αριθμ.	2,196,321	0.020	1,214,928	0.018	407,758	0.014	0.55	0.19
Τυπ.Απόκλιση	196,688	0.016	100,269	0.012	31,302	0.017	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.09	0.815	0.08	0.688	0.08	1.199	0.01	0.03
Διάμεσος	2,194,570	0.023	1,220,108	0.019	416,006	0.011	0.56	0.19
Συντ.Ασυμμετρίας	0.54	(0.085)	0.16	(0.719)	0.67	(0.876)	(1.45)	(0.54)
Συντ.Κύρτωσης	(0.65)	(0.147)	(1.29)	0.452	0.05	1.738	1.72	(0.02)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	1,958,532	(0.007)	1,088,705	(0.009)	372,797	(0.027)	0.54	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	2,561,740	0.049	1,380,119	0.035	481,207	0.040	0.56	0.20

Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GGER, GGERtoY) περιλαμβάνεται και το max 2009

Πίνακας 6: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Γερμανία, 2009-2015

	YGER	YGER_ger	CGER	CGER_ger	GGER	GGER_ger	CGERtoY	GGERtoY
				2009-2015*				
Μέσος Αριθμ.	2,754,959	0.024	1,481,075	0.019	534,288	0.032	0.54	0.19
Τυπ.Απόκλιση	196,198	0.030	73,492	0.012	34,433	0.008	0.01	0.00
Συντ.Μεταβλ.	0.07	1.254	0.05	0.622	0.06	0.239	0.02	0.01
Διάμεσος	2,758,260	0.034	1,494,689	0.023	530,973	0.031	0.54	0.19
Συντ.Ασυμμετρίας	(0.14)	(2.040)	(0.20)	(1.223)	0.33	0.378	0.37	(0.99)
Συντ.Κύρτωσης	(0.59)	4.609	(1.04)	1.639	(1.27)	(2.146)	0.34	(0.97)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	2,460,280	(0.040)	1,375,161	(0.004)	493,336	0.025	0.52	0.19
Μέγιστη τιμή (πότε)	3,032,820	0.048	1,581,581	0.033	583,700	0.050	0.56	0.20

Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GGER, GGERtoY) η περίοδος είναι 2010-2015

Ο μέσος ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης της Γερμανίας σε τρέχουσες τιμές ήταν 2,1% (2,1%) με ασυμμετρία (1,274) και πλατύκυρτη κατανομή (2,47) τη χρονική περίοδο 1995-2015. Ο σχετικά μικρός συντελεστής μεταβλητότητας (1,005) ως βασικό στατιστικό στοιχείο αυξάνει τη χρησιμότητα του μέσου αριθμητικού. Συνεπώς, παρατηρούμε ότι προκύπτει αυξητική τάση μεγέθυνσης στους εισοδήματος σε τρέχουσες τιμές στη Γερμανία από το 1995 έως και το 2015.

Ο μέσος ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεταβολής ιδιωτικής κατανάλωσης (CGERger) στη Γερμανία 1,8% (1,2%) είναι συγκριτικά μικρότερος από τον ρυθμό μεταβολής εκείνον του ΑΕΠ. Ο ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεταβολής για τη δημόσια κατανάλωση (GGERger) είναι, όπως παρατηρούμε, υψηλότερος και από το ρυθμό μεταβολής του εισοδήματος-ΑΕΠ, αλλά και από εκείνον της ιδιωτικής κατανάλωσης φτάνοντας στο 2,2% (1,8%) για τη συνολική περίοδο των χρόνων 1995-2015.

Πρώτο κύριο συμπέρασμα εξετάζοντας τα βασικά στατιστικά προκύπτει ότι η μέση δημόσια κατανάλωση και το μέσο εισόδημα-ΑΕΠ ήταν υψηλότερα από την ιδιωτική κατανάλωση.

Οι μεταβλητές, οι οποίες θα χρησιμοποιήσουμε για τη σύγκριση της Γερμανίας είναι η σχετική ιδιωτική κατανάλωση (CGERtoY) και η σχετική δημόσια κατανάλωση (GGERtoY). Για τη Γερμανία η μέση (με τυπική απόκλιση) σχετική ιδιωτική κατανάλωση ήταν 55% (1%) του ΑΕΠ για τη χρονική περίοδο 1995-2015. Η διάμεσος να φτάνει στο 55%, όπως παρατηρούμε η τιμή της είναι ίδια με αυτήν της μέσης ιδιωτικής κατανάλωσης. Υπάρχει θετική ασυμμετρία (0,91) και πλατύρτη κατανομή (0,10).

Από την άλλη μεριά, η μέση (με τυπική απόκλιση) σχετική δημόσια κατανάλωση ήταν 19% (1%) του ΑΕΠ για τα έτη 1995 έως και 2015. Η διάμεσος τιμή στο 19%, όπως ακριβώς διακρίνουμε ότι προκύπτει αμετάκλητη με εκείνη της σχετική δημόσιας κατανάλωσης. Υπάρχει θετική ασυμμετρία (0,95) και πλατύκυρτη (0,71).

Δεύτερο βασικό συμπέρασμα, όπως προκύπτει είναι ότι η σχετική ιδιωτική κατανάλωση είναι εμφανώς αρκετά υψηλότερη σε σχέση με τη σχετική δημόσια κατανάλωση.

Συνεχίζοντας, θα διαχωρίσουμε το δείγμα μας σε δύο υποπεριόδους. Η πρώτη υποπερίοδος θα περιλαμβάνει 1995-2008 και η δεύτερη 2009-2015. Όστε, να εξετάσουμε την πορεία της Γερμανίας

Την πρώτη υποπερίοδο 1995-2008 ο μέσος ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης της Γερμανίας σε τρέχουσες τιμές ήταν 2% (1,6%), η διάμεσο τιμή στο (2,3%), ασυμμετρία (0,085) και πλατύκυρτη (0,147). Επομένως, **τρίτο βασικό συμπέρασμα** συνεπάγεται ότι το εισόδημα σε τρέχουσες τιμές παρουσίαζε φθίνουσα τάση μεγέθυνσης και αυτό διαγράφεται συγκρίνοντας το εισόδημα με τους ρυθμούς της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης, όπου το ΑΕΠ είναι υψηλότερο και από την ιδιωτική κατανάλωση 1,8% (1,2%) και από τη δημόσια κατανάλωση 1,4% (1,7%).

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, 2009-2015, η Γερμανία παρά την οικονομική κρίση που υπέστη κατάφερε μέσα σε ένα μόλις χρόνο να ανακάμψει κι αυτό αποδεικνύεται στο ρυθμό μεταβολής της. Έτσι, για τη δεύτερη υποπερίοδο 2009-2015 ο ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεταβολής του ΑΕΠ ήταν στο 2,4%, ενώ για την ιδιωτική κατανάλωση στο 1,9 (1,2%) και για τη δημόσια 3,2% (0,8%). Συνεπώς, την

περίοδο 2009-2015 ο μέσος (με τυπική απόκλιση) ρυθμός μεταβολής 54% (1%) για την ιδιωτική κατανάλωση, ενώ για τη δημόσια κατανάλωση 19% (0%).

Εν κατακλείδι, **τέταρτο βασικό συμπέρασμα** για τη Γερμανία κατά την πάροδο των 21 ετών, 1995-2015, η σχετική ιδιωτική κατανάλωση ως προς το ΑΕΠ μειωνόταν, σε αντίθεση με την σχετική δημόσια κατανάλωση ως προς το ΑΕΠ που αυξανόταν.

Πίνακας 7: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 1995-2015

	YSP	YSP_sp	CSP	CSP_sp	GSP	GSP_sp	CSPtoY	GSPtoY
	1995-2015							
Μέσος Αριθμ.	854,440	0.042	488,986	0.039	157,197	0.046	0.58	0.18
Τυπ.Απόκλιση	230,951	0.040	124,281	0.037	51,641	0.046	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.27	0.969	0.25	0.953	0.33	0.987	0.02	0.08
Διάμεσος	930,566	0.064	528,157	0.053	161,090	0.069	0.57	0.18
Συντ.Ασυμμετρίας	(0.46)	(0.70)	(0.46)	(0.82)	(0.14)	(1.03)	0.24	(0.60)
Συντ.Κύρτωσης	(1.47)	(1.04)	(1.48)	(0.23)	(1.70)	0.250	(0.77)	(1.31)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	468878.7 (1995)	(0.034)	281496.5 (1995)	(0.046)	82767.3 (1995)	(0.068)	0.55	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	1116207 (2008)	0.084	623029 (2008)	0.084	221715 (2008)	0.093	0.60	0.21

Όπου: Y (C) [G]=ΑΕΠ (ιδιωτική κατανάλωση) [δημόσια κατανάλωση], σε εκατ. ευρώ, τρέχουσες τιμές αγοράς. SP=Ισπανία. sp=ρυθμός μεταβολής. CSPtoY=σχετική ιδιωτική κατανάλωση στο ΑΕΠ της Ισπανίας. GSPtoY=σχετική δημόσια κατανάλωση στο ΑΕΠ της Ισπανίας.

Πίνακας 8: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 1995-2008

	YSP	YSP_sp	CSP	CSP_sp	GSP	GSP_s p	CSPto Y	GSPt oY
	1995-2008*							
Μέσος Αριθμ.	752,487	0.067	432,690	0.061	130,085	0.071	0.58	0.17
Τυπ.Απόκλιση	219,607	0.017	116,131	0.018	46,049	0.024	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.29	0.260	0.27	0.293	0.35	0.337	0.02	0.06
Διάμεσος	724,408	0.070	419,803	0.067	124,561	0.077	0.58	0.17
Συντ.Ασυμμετρίας	0.37	(1.636)	0.34	(1.123)	0.61	(2.29 9)	(0.01)	2.26
Συντ.Κύρτωσης	(1.21)	1.798	(1.22)	0.630	(0.92)	6.321	(1.50)	5.76
Ελάχιστη τιμή (πότε)	468,879	0.028	281,497	0.024	82,767	0.001	0.56	0.17
Μέγιστη τιμή (πότε)	1,116,207	0.084	623,029	0.084	221,028	0.093	0.60	0.20
Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GSP, GSPtoY) περιλαμβάνεται και το max 2009								

Πίνακας 9: Βασικές περιγραφικές στατιστικές για την Ισπανία, 2009-2015

	YSP	YSP_sp	CSP	CSP_sp	GSP	GSP_sp	CSPto Y	GSPto Y
	2009-2015*							
Μέσος Αριθμ.	1,058,345	(0.005)	601,579	(0.002)	209,821	(0.010)	0.57	0.20
Τυπ.Απόκλιση	23,281	0.024	8,972	0.026	8,793	0.033	0.01	0.01
Συντ.Μεταβλ.	0.02	(4.592)	0.01	(12.293)	0.04	(3.387)	0.02	0.03
Διάμεσος	1,070,413	(0.010)	600,532	0.000	206,863	(0.004)	0.57	0.20
Συντ.Ασυμμετρί ας	(0.44)	0.660	(0.21)	(0.636)	0.68	(1.032)	(1.19)	0.69
Συντ.Κύρτωσης	(2.18)	0.141	(0.74)	(0.580)	(1.83)	2.348	1.21	(1.85)
Ελάχιστη τιμή (πότε)	1,025,634	(0.034)	587,697	(0.046)	201,840	(0.068)	0.55	0.19
Μέγιστη τιμή (πότε)	1,080,913	0.037	613,760	0.026	221,715	0.053	0.58	0.21
Σημείωση: για τις δημόσιες δαπάνες (GSP, GSPtoY) η περίοδος είναι 2010-2015								

Ο μέσος ρυθμός (με τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης (YSPsp) της Ισπανία σε τρέχουσες τιμές ήταν 4.2% (4.0%) με ελαφρά αρνητική ασυμμετρία (-0,701) και πλατύκυρτη (1,037) κατανομή την συνολική περίοδο των 21 ετών του δείγματος 1995-2015. Η σχετική διασπορά (0,969) έχει αυξητική τάση και υποδειλώνει την μικρή διαφορά που έχει το εισόδημα σε τρέχουσες τιμές στην Ισπανία την περίοδο 1995-2015.

Ο μέσος (με τυπική απόκλιση) ρυθμός μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης (CSPsp) στην Ισπανία είναι μικρότερος από εκείνον του εισοδήματος-ΑΕΠ στο 3,9% (3,7%), ενώ υψηλότερος και των δυο προηγούμενων ρυθμών μεταβολής είναι εκείνος της δημόσιας κατανάλωσης με 4,6% (4,6%) την περίοδο 1995-2015. Οι υπόλοιπες στατιστικές (που εκφράζουν την κατανομή συχνότητας) είναι ανάλογες του ΑΕΠ και για τις δύο καταναλωτικές δαπάνες, ιδιωτική και δημόσια την συνολική δειγματική περίοδο 1995-2015.

Πρώτο βασικό συμπέρασμα από την εξέταση των υπόψη βασικών στατιστικών είναι ότι η μεση δημοσια κατανάλωση και το μέσο εισόδημα αυξανόταν γρηγορότερα από εκείνο της ιδιωτικής κατανάλωσης πράγμα που δείχνει ότι η δημόσια δαπάνη επηρρέαζε σε μεγάλο βαθμό το εισόδημα της Ισπανίας επίσης και ότι λόγω του μικρού ρυθμού μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης η Ισπανία ξεκίνησε και παρουσίαζε προβλήματα όπως μεγάλο ποσοστό ανεργίας και αύξηση τιμών.

Οι μεταβλήτες όμως που θα χρησιμοποιήσουμε για να συγκρίνουμε τις χώρες μεταξύ τους είναι η σχετική ιδιωτική (CSPtoY) και δημόσια (GSPtoY) κατανάλωση. Για την Ισπανία η μεση (τυπική απόκλιση) σχετική ιδιωτική κατανάλωση ήταν 58% (1,3%) του ΑΕΠ την περίοδο 1995-2015. Η διάμεσος να είναι στο 57% τιμή η οποία είναι πολύ κοντά στη τιμή της μέση ιδιωτική κατανάλωσης. Υπάρχει μικρή αλλά θετική ασυμμετρία (0,24) και πλατύκυρτη (-0,77), αυτό σημαίνει ότι αρκετές παρατηρήσεις είναι στα άκρα της κατανομής της σχετικής ιδιωτικής κατανάλωσης.

Η μέση (τυπική απόκλιση) σχετική δημόσια κατανάλωση ήταν 18% (1,4%) του ΑΕΠ ενώ η διάμεσος ήταν 18% τιμή ακριβώς ίδια με με το μέγεθος της σχετικής δημόσιας κατανάλωσης που δείχνει ότι βρίσκετε ακριβώς στη μέση. Η ασυμμετρία είναι εξίσου θετική (0,60) και πλατύκυρτη (-1,31) που δείχνει ότι οι παρατηρήσεις είναι πολύ πιο αραιές στη δημόσια κατανάλωση.

Δεύτερο βασικό συμπέρασμα είναι ότι η σχετική ιδιωτική κατανάλωση είναι αρκετά υψηλότερη από την πολύ πιο μικρή σχετική δημόσια κατανάλωση και οι 2 μαζί καταλαμβάνουν ποσοστό περίπου 76% του ΑΕΠ ποσοστό αρκετά μεγάλο για να καταφέρει να επηρεάσει το εισόδημα. Με αποτέλεσμα να δημιουργήσει έλλειμμα στον στο εισόδημα του Ισπανικού κράτους αλλά και στους Ισπανούς πολίτες, αποτέλεσμα αυτού η ήδη αυξημένη ιδιωτική κατανάλωση κατάφερε να επηρεάσει το εισόδημα και να φέρει την Ισπανία σε μια αρκετά δύσκολη κατάσταση.

Βέβαια, τα πράγματα δεν ήταν πάντα έτσι για την Ισπανία από το 2008 και έπειτα ξεκίνησε να παίρνει την κάτω βόλτα στο θέμα της οικονομικής ανάπτυξης και

αυτό θα γίνει αντιληπτό χωρίζοντας το δείγμα σε δυο υπο-περιόδους, 1995-2008 και 2009-2015.

Την πρώτη υπο-περίοδο, ήταν περίοδος όπου ο κατασκευαστικός κλάδος γνώριζε μεγάλη «άνθηση», ο μέσος ρυθμός (τυπική απόκλιση) μεγέθυνσης (ΥSPsr) της Ισπανίας σε τρέχουσες τιμές ήταν 6,7% (1,7%), μικρή διασπορά (26%) αρκετά μεγάλη αρνητική ασυμμετρία (-1,636) και πλατύκυρτη (1,798). Επομένως, συμπεραίνουμε ότι το εισόδημα σε τρέχουσες τιμές παρουσίαζε έντονη αυξητική τάση μεγέθυνσης και αυτό είναι εύκολα αντιληπτό συγκρίνοντας το με τους αντίστοιχους ρυθμούς για την ιδιωτική και την δημόσια κατανάλωση, όπου το ΑΕΠ είναι υψηλότερο από την ιδιωτική κατανάλωση 6,1% (1,8%), αλλά χαμηλότερο από την δημόσια κατανάλωση 7,1% (2,4%).

Με 75% μέση σχετική ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, το υπόλοιπο 25% να είναι οι πόροι που η Ισπανία θα πρέπει να χρησιμοποιήσει για να καταφέρει να βγεί έξω από αυτή τη δυσμενή θέση και να καταφέρει να ισορροπήσει το ισοζύγιο της πράγμα δύσκολο, μιας και με το ποσοστό που απομένει να είναι αρκετά μικρό για να καταφέρει να ορθοποδήσει χωρίς κάποιο στήριγμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, 2009-2015, και πιο συγκεκριμένα από το 2010-2013 όλοι οι ρυθμοί μεταβολής έγιναν αρνητικοί πράγμα που δείχνει ότι η Ισπανία επηρρεάστηκε από την κρίση σε μεγάλο βαθμό και ζήτησε ενισχυθούν τα ταμεία, το οποίο φαίνεται και στους ρυθμούς μεταβολής μετατράπηκαν σε θετικούς δείχνοντας την άνθιση της ανάπτυξης. Έτσι, ο μέσος (τυπική απόκλιση) ρυθμός του ΑΕΠ είναι 0,5% (2,4%), ενώ για την ιδιωτική κατανάλωση είναι 0,2% (2,6%) και η δημόσια κατανάλωση 1% (3,3%). Κατά συνέπεια το συνδιασμένο αποτέλεσμα των παραπάνω φαίνεται στη δεύτερη υπο-περίοδο, 2009-2015, με μέσο (τυπική απόκλιση) 57% (1%) για την ιδιωτική κατανάλωση ενώ για την δημόσια κατανάλωση 20% (1%). Το **τέταρτο βασικό συμπέρασμα** για την Ισπανία ότι κατά την πάροδο των 21 χρόνων η σχετική ιδιωτική κατανάλωση ως λόγος του ΑΕΠ μειωνόταν σταδιακά ενώ η σχετική δημόσια κατανάλωση ως λόγος του ΑΕΠ εναλλάσσονταν συνεχώς όπως και το εισόδημα της. Αυτό μας δείχνει ότι το εισόδημα της Ισπανίας επηρρεαζόταν άμεσα από τη δημόσια κατανάλωση της.

4.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1995-2015 ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ

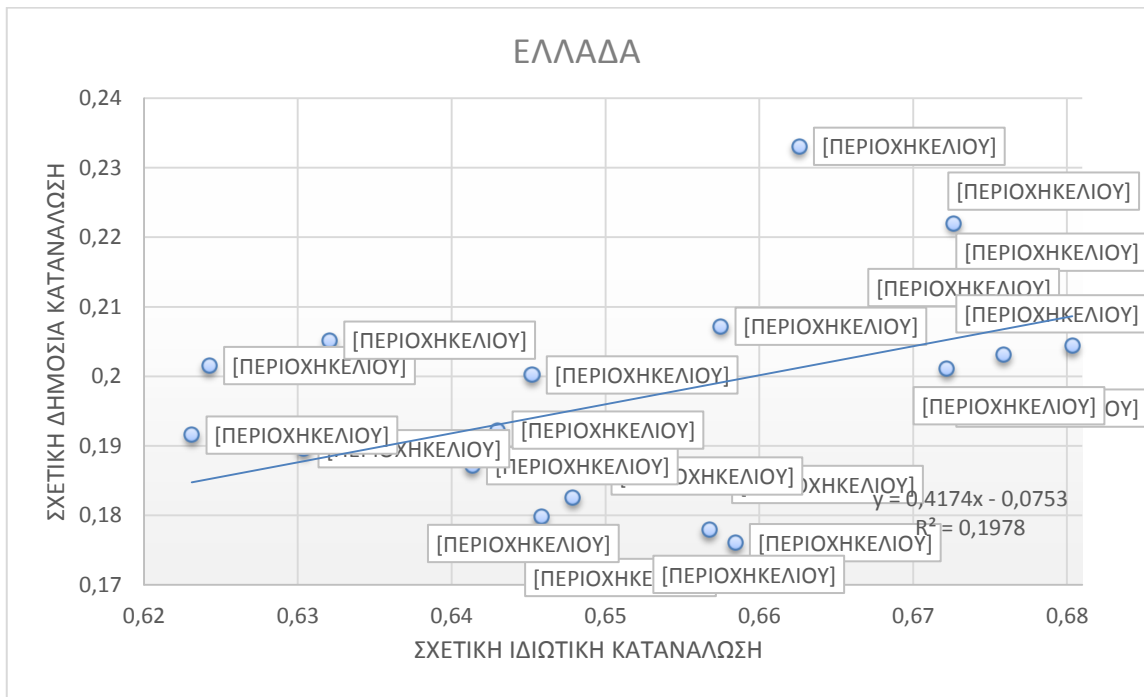
Στα επόμενα τρία γραφήματα αξίζει να σημειώσουμε ότι θα διακρίνουμε μια σύγκριση μεταξύ της σχετικής ιδιωτικής κατανάλωσης έναντι της σχετικής δημόσιας κατανάλωσης σε δύο περιόδους. Οι οποίες είναι οι εξής:

- 1^η περίοδος: είναι η περίοδος πριν την κρίση, 1995-2008, οπότε κάθε χώρα πίστευε ότι όλα λειτουργούσαν όπως έπρεπε και ότι δεν διέτρεχαν κάποιο κίνδυνο.
- 2^η περίοδος: είναι η περίοδος, 2009-2015, οπότε οι χώρες ποια είχαν επηρεαστεί από την κρίση και προσπαθούσαν να αποφράσσουν από εκεί με την λιγότερο δυνατή ζημιά και να αποφυγόν την δημιουργία σοβαρών προβλημάτων.

Χωρίζοντας με αυτόν καθεαυτόν τρόπο τις δύο χρονικές περιόδους θα καταφέρουμε να έχουμε ένα πάρα πολύ ισχυρό μέτρο σύγκρισης και αυτό δεν είναι άλλο από μια οικονομική κρίση που μαστιάζει μια χώρα. Έτσι, μας δίνεται η δυνατότητα να διαπιστώσουμε κατά πόσο οι μηχανισμοί που παρέχει η κάθε χώρα για την αποφυγή τέτοιων καταστάσεων λειτουργούν και αν ναι, ποιο θα είναι το αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας.

Το κάθε γράφημα χωριστά παρουσιάζει τη σύγκριση της σχετικής ιδιωτικής κατανάλωσης σε σχέση με αυτήν της σχετικής δημόσιας σε κάθε χώρα ξεχωριστά.

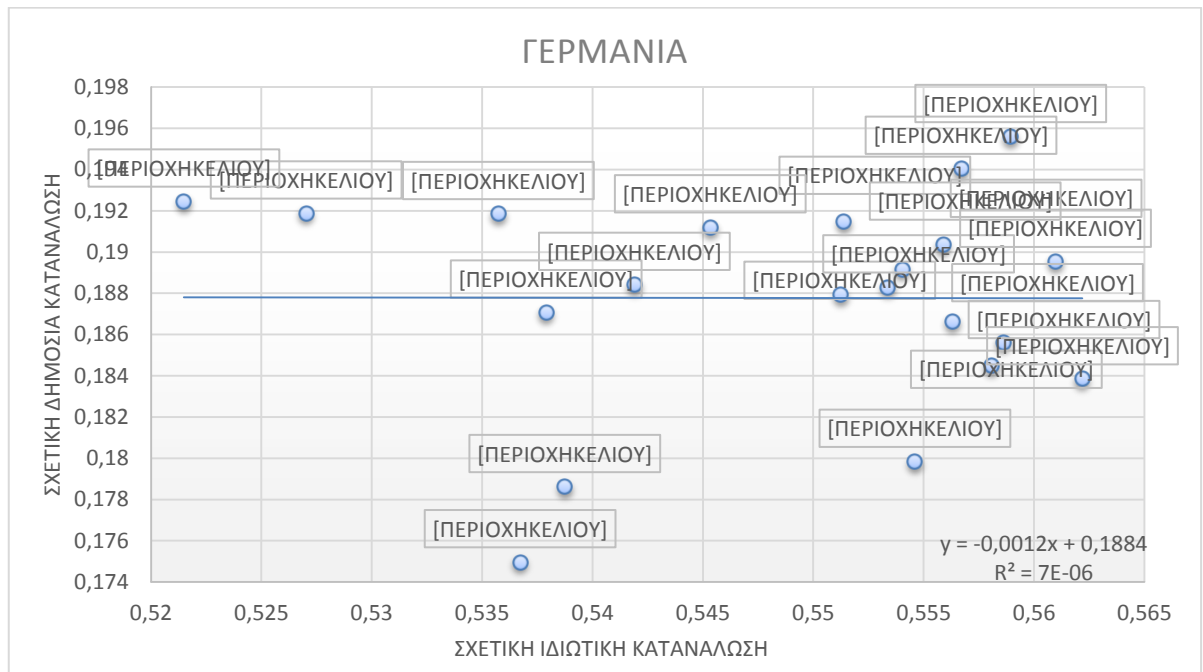
Γράφημα 16: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα παρατηρούμε ότι έχει μια συνεχόμενη αυξανόμενη τάση κατά την πάροδο των χρόνων που δείχνει ότι η ιδιωτική κατανάλωση επηρεάζεται από την δημόσια κατανάλωση, όσο αυξάνεται η μια αυξάνεται και η άλλη.

- Στην 1^η περίοδο βλέπουμε ότι ως επί το πλείστον η Ελλάδα παρουσιάζει αρνητική ροπή με την δημόσια κατανάλωση να είναι σε αποδεκτά πλαίσια για εκείνες τις χρονιές και με τη δημόσια κατανάλωση να είναι σε πολύ μικρά επίπεδα. Η σχετική διασπορά για την ιδιωτική κατανάλωση να είναι 0.01 και η δημόσια κατανάλωση να είναι 0.08, ενώ η ασυμμετρία της να είναι αρνητική και τα δεδομένα να είναι διάσπαρτα στο γράφημα. Όταν η κλήθηκε να αναλάβει τους Ολυμπιακούς αγώνες αναγκάστηκε να δανειστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έτσι μέχρι το τέλος του 2008 η δημόσια κατανάλωση να έχει πάρει αυξητική τάση και στο τέλος της περιόδου να κλείνει με διαφορά 3% σε σχέση με εκείνης του 1995. Στην περίοδο όπου η δημόσια κατανάλωση αυξανόταν δραματικά η ιδιωτική κατανάλωση να μειώνεται με το 2004 να έχει φτάσει στο χαμηλότερο που είχε φτάσει ποτέ με την ιδιωτική κατανάλωση να είναι 62% του ΑΕΠ. Έπειτα από εκεί κάθε χρόνο αυξανόταν.
- Στην 2^η περίοδο η εικόνα του γραφήματος να μην έχει αλλάξει και πολύ με τη διαφορά όμως ότι υπάρχει πια θετική ροπή και τα δεδομένα να είναι διάσπαρτα στο διάγραμμα. Η δημόσια κατανάλωση έφτασε στα μέγιστα επίπεδα το 2009, ενώ η ιδιωτική κατανάλωση έφτασε σε μέγιστα επίπεδα το 2013. Η περίοδος εκείνη ήταν πολύ σκληρή για την Ελλάδα, αφού η δημόσια και η ιδιωτική κατανάλωση να έχουν φτάσει στο περίπου 88% του ΑΕΠ ενώ την προηγούμενη περίοδο να είναι 83%, σημειώνοντας αύξηση 5%.

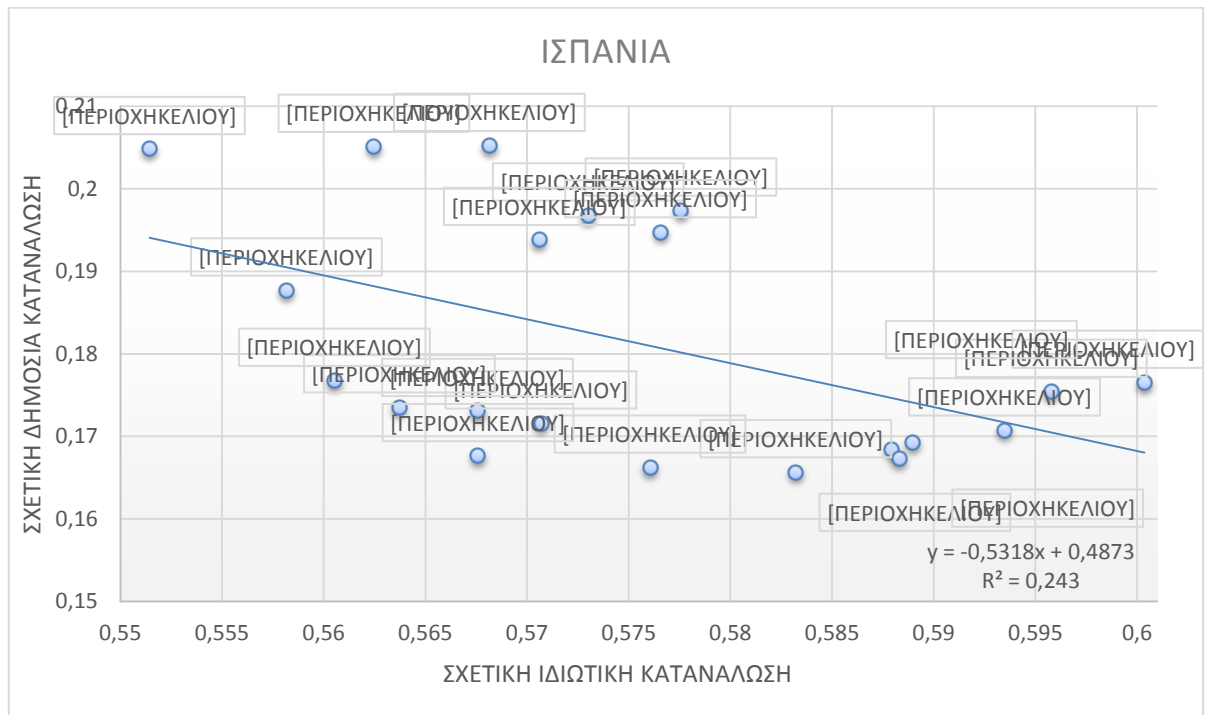
Γράφημα 17: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Γερμανία

Στη Γερμανία παρατηρούμε ότι είχε σταθερή τάση κατά την πάροδο των 21 χρόνων αλλά όλα τα δεδομένα να είναι διάσπαρτα στο γράφημα και να παρατηρείται μια συγκέντρωση στο πάνω δεξί τεταρτημόριο του γραφήματος να δείχνει ότι στη Γερμανία εκείνες τις χρονιές η ιδιωτική και η δημόσια κατανάλωση είναι στα υψηλότερα επίπεδα.

- Την 1^η περίοδο η ροπή της Γερμανίας είναι αρνητική με την ιδιωτική κατανάλωση να καταλαμβάνει περίπου το 56% του ΑΕΠ και δημόσια κατανάλωση περίπου το 19%. Η σχετική διασπορά για να είναι 0.01 για την ιδιωτική καταναλωτή και 0.03 για την δημόσια και τα δεδομένα να είναι διάσπαρτα στο γράφημα. Μέχρι το 2008 είχε καταφέρει να μειώσει και την ιδιωτική και τη δημόσια κατανάλωση της, με το 2007 να καταγράφεται η μεγαλύτερη μείωση που είχε πέτυχει η Ισπανία στη δημόσια κατανάλωση της με το ποσοστό να φτάνει στο 17,5%.
- Την 2^η περίοδο η Γερμανία σαφώς επηρεασμένη από την οικονομική κρίση ξεκίνησε διαδικασίες ώστε να αποφύγει τυχόν ζημιές που μπορεί να προκύψουν, με το 2009^η δημόσια κατανάλωση να φτάνει στα υψηλότερα επίπεδα που είχε αντικρίσει ποτέ η Γερμανία με ποσοστό περίπου 19,5%, αύξηση 2% μέσα σε 2 χρόνια, την χρονιά πριν την κρίση και την χρονιά μετρά. Αυτή τη φορά η ροπή της Γερμανίας είναι θετική και από το 2013 και έπειτα η δημόσια κατανάλωση παραμένει σταθερή και η ιδιωτική κατανάλωση να μειώνεται και να φτάνει το 2015 στο ποσοστό περίπου 52% οπότε είναι και το χαμηλότερο που είχε φτάσει στην περίοδο των 21 χρόνων.

Γράφημα 18: Σχετική Ιδιωτική έναντι Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης στην Ισπανία

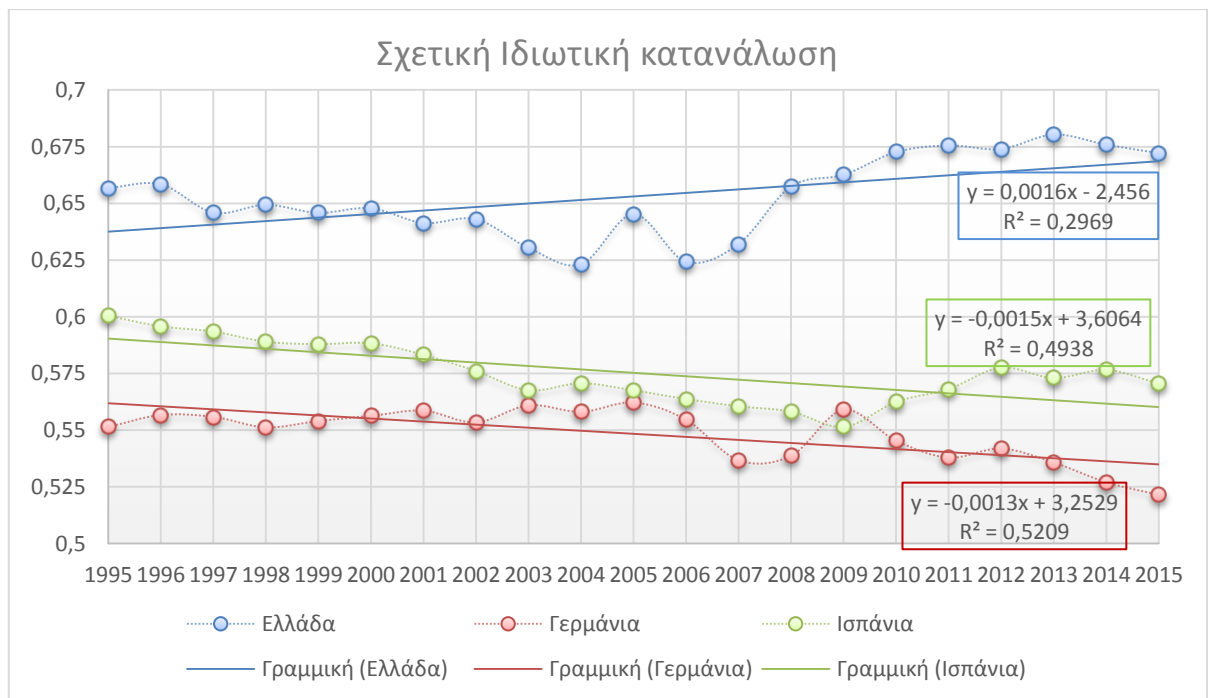

Στην Ισπανία παρατηρούμε ότι στη πάροδο των 21 χρόνων υπάρχει φθίνουσα τάση παρόλα αυτά η διασπορά είναι σταθερή και δεν απομακρύνεται σε μεγάλο βαθμό από τη γραμμή τάσης της. Παρότι υπάρχει φθίνουσα τάση στη πάροδο των χρόνων η ιδιωτική κατανάλωση σε γενικές γραμμές μειωνόταν και η δημόσια αυξανόταν.

- Την 1^η περίοδο η ροπή της Ισπανίας είναι αρνητική αλλά μέχρι το 2008 όπου τελειώνει η πρώτη περίοδο η ιδιωτική κατανάλωση συνεχώς μειωνόταν και μάλιστα με μείωση της τάξης του 4% ενώ η δημόσια κατανάλωση έμενε περίπου σταθερή και αυτό μπορεί να εξηγηθεί καθώς ο ιδιωτικός τομέας δούλεψε σχετικά σε ικανοποιητικά επίπεδα με την Ισπανία να γεμίζει τα ταμεία της χώρας χάρις τον κατασκευαστικού κλάδου της, ο οποίος γνώριζε μεγάλη άνθηση.
- Την 2^η περίοδο ήταν η πιο δύσκολη περίοδος για την Ισπανία καθώς λόγω της φούσκας των ακίνητων καταρρεύσαν οι ιδιωτικές τράπεζες επειδή δεν μπορούσαν να καλυφθούν τα χρέη με το 2010 να φτάνει στα μέγιστα επίπεδα με αύξηση περίπου 5% ενώ το 2009 η ιδιωτική κατανάλωση είχε φτάσει στο χαμηλότερο επίπεδο. Από το 2009 και έπειτα η ροπή της Ισπανίας έγινε θετική και τα σημεία έγιναν πιο διάσπαρτα στο γράφημα με την ιδιωτική κατανάλωση να προσπαθεί να ορθοποδήσει και αυτό φαίνεται και στο γράφημα λόγω των συνεχόμενων αυξομειώσεων που είχε. Από την άλλη μεριά η δημόσια κατανάλωση υπέστη μια μικρή μείωση μέχρι το 2015

Στους επόμενα δύο γραφήματα που ακολουθούν θα γίνει σύγκριση στις τρεις χώρες (Ελλάδα-Ισπανία-Γερμανία) μαζί σε ένα γράφημα. Έπειτα, θα γίνει ανάλυση με γράφημα σε κάθε χώρα συγκρίνοντας σχετική ιδιωτική κατανάλωση και σχετική δημόσια καταναλώση. Με αυτό τον τρόπο, πετυχαίνουμε να συγκρίνουμε τις τρεις χώρες μαζί, ώστε να έχουμε μια πλήρη και ξεκάθαρη εικόνα στο τι συμβαίνει σε αυτές τις χωρες για τις τρεις συγκεκριμένες χρονικές περιόδους που έχουμε επιλέξει για σύγκριση.

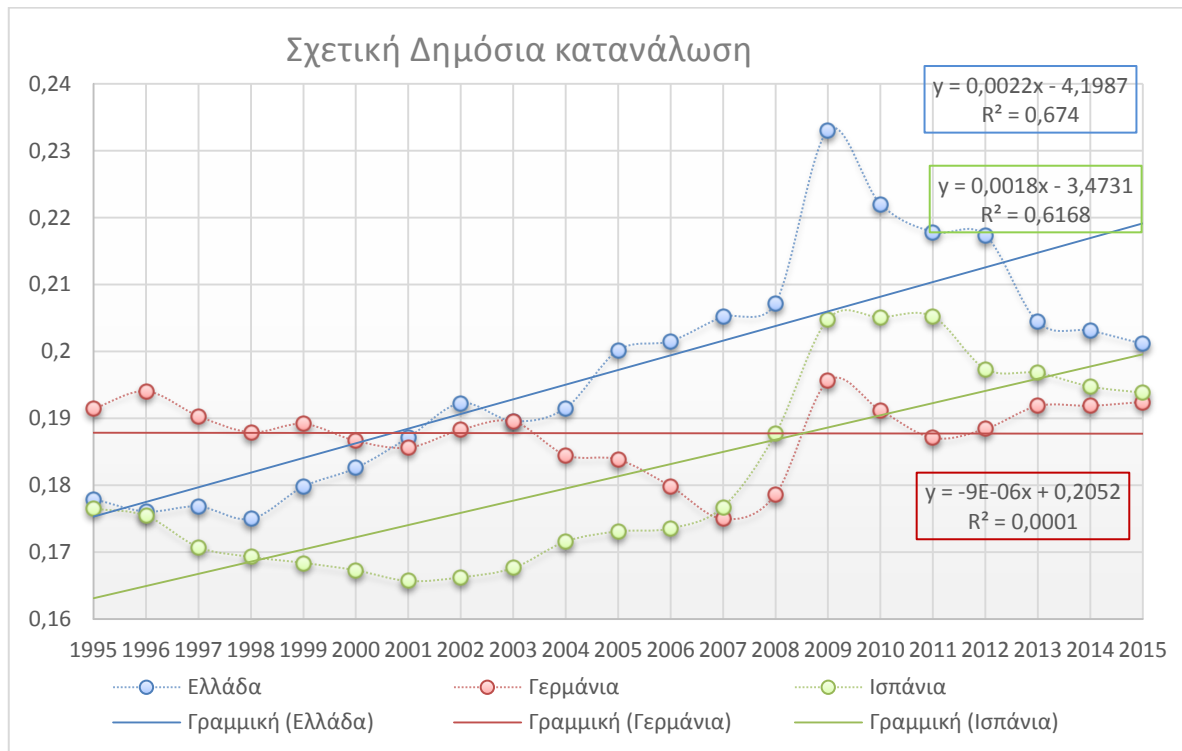
Γράφημα 19: Σύγκριση Σχετικής Ιδιωτικής κατανάλωσης Ελλάδας, Γερμανίας, Ισπανίας

Στον παραπάνω πίνακα διακρίνουμε ότι στην ιδιωτική κατανάλωση η Ελλάδα και η Ισπανία παρουσιάζουν μια ελαφρώς φθίνουσα ροπή στη γραμμή τάσης συγκριτικά με τη Γερμανία, η οποία παραμένει σε σταθερά επίπεδα. Την περίοδο της οικονομικής κρίσης, που έκανε την είσοδο της το 2008, πολλές χώρες παρουσίασαν εκτός από τον δημόσιο τομέα, εμφάνισαν και στον ιδιωτικό αρκετά προβλήματα κυρίως οικονομικού περιεχομένου. Σε μερικές χώρες η κρίση επηρέασε την οικονομία τους ελάχιστα και κάποιες άλλες σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Η Ισπανία το 2009, ένα χρόνο ακριβώς μετά την είσοδο της κρίσης, δέχτηκε ένα πολύ ισχυρό πλήγμα στην οικονομία της, αφού ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα της χώρας κατέρρευσε ολοσχερώς, με αποτέλεσμα το σύστημα της να υπολειτουργεί. Ωστόσο, η Ελλάδα παρόλο την αύξουσα πορεία στη γραμμή τάσης ο ιδιωτικός τομέας λειτουργούσε ομαλά, όταν το 2004 η ιδιωτική κατανάλωση υπέστη μείωση λόγω του χρέους που δημιουργήθηκε με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Κατέβαλλε προσπάθεια να ανακάμψει για τα επόμενα χρόνια μάταια όμως δίχως αποτέλεσμα, με συνέπεια η χώρα «να βυθιστεί από το χτύπημα» της οικονομικής κρίσης το 2008. Από την άλλη μεριά, η

Γερμανία παρουσίαζε φθίνουσα πορεία στη γραμμή τάσης και εν τέλη «χτυπήθηκε» από την οικονομική κρίση, η οποία μαστίζει στις μέρες μας όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Γερμανία αποτελεί τη μοναδική χώρα που κατάφερε να ανακάμψει από την κρίση που υπέστη το 2008 και να ισορροπήσει τα επίπεδα της σε ένα ικανοποιητικό βαθμό. Σύμφωνα με την περιγραφική στατιστική και με τη χρήση του μέσου αριθμητικού διαπιστώνουμε ότι η σχετική ιδιωτική κατανάλωση την περίοδο προ κρίσης, 1995-2008, ήταν σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τη δημόσια κατανάλωση, αφού η ιδιωτική κατανάλωση της Ελλάδας έφτανε στο 64% του ΑΕΠ, της Γερμανίας στο 55% και της Ισπανίας στο 58%. Ακόμα, και πριν την κρίση η Ελλάδα είχε την μεγαλύτερη τιμή σε σχέση με τις άλλες δυο χώρες, με την διαφορά ανάμεσα στην Ελλάδα και την Γερμανία να είναι στο 9% και ανάμεσα στην Ισπανία να είναι στο 6% ενώ, η Ισπανία είχε διαφορά από τη Γερμανία μόλις 3%. Στη δεύτερη υποπερίοδο 2009-2015 η ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα αγγίζει το 67% του ΑΕΠ, στη Γερμανία το 54% και στην Ισπανία το 57%. Στην περίοδο της κρίσης η ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα ανέβηκε στα ύψη. Αξίζει να τονίσουμε ότι η Ελλάδα και η Γερμανία συγκριτικά με την Ισπανία σημείωσαν αύξηση 1% στο ρυθμό μεταβολής της μετά την εμφάνιση της κρίσης, δηλαδή στη δεύτερη υποπερίοδο 2009-2015, ενώ η Ισπανία το ίδιο χρονικό διάστημα σημείωσαν μείωση 2%. Όμως η μεταξύ τους διαφορά αυξήθηκε εις βάρος της Ελλάδας, αφού χάρις στα επανειλημμένα μνημόνια, αξιολογήσεις, ακόμα και οι τροποποιήσεις, οι αλλαγές στη φορολογία, οι περικοπές μισθών αντί να έκαναν τα πράγματα καλύτερα, ώστε να καταφέρει να βγει από την κρίση τελικά αυτό την έριξε όλο και πιο πολύ στο χρέος και στους δανεισμούς. Η διαφορά από την Ισπανία είχε γίνει πια 10% και από τη Γερμανία 13%, πράγμα που δείχνει το πόσο πολύ επηρεάστηκε η Ελλάδα από την κρίση. Από την άλλη μεριά, η διαφορά της Ισπανίας με τη Γερμανία είχε μείνει σταθερή στο 3% που σημαίνει ότι η Ισπανία σε περίοδο κρίσης κατάφερε να μην επηρεαστεί σε τόσο μεγάλο βαθμό όσο η Ελλάδα. Οπότε καταλήγουμε ότι η Ελλάδα ήταν η χώρα που επηρεάστηκε περισσότερο από την κρίση και αμέσως ακολουθεί η Ισπανία. Ξέροντας, όμως, ότι κάθε χώρα αντιδράει διαφορετικά στη κρίση, παρατηρούμε ότι η Ελλάδα και η Ισπανία, που επιλέχθηκαν να εκπροσωπήσουν τις χώρες τις περιφερειακής Ευρωζώνης ή SWEAP επηρεάστηκαν περισσότερο σε σχέση με τις χώρες του κέντρου της Ευρώπης, όπως παραδείγματος χάρη η Γερμανία.

Γράφημα 20: Σύγκριση Σχετικής Δημόσιας κατανάλωσης Ελλάδας, Γερμανίας, Ισπανίας

Στον άνωθεν πίνακα δύναται να διακρίνουμε ότι η Ελλάδα και η Ισπανία παρουσιάζουν αυξητική τάση στη δημόσια κατανάλωση, ενώ η τάση της Γερμανίας παραμένει σταθερή. Αξίζει να τονίσουμε ότι στην Ελλάδα και στην Ισπανία μέχρι το 2008 η δημόσια κατανάλωση αυξανόταν, δημιουργώντας ένα αόρατο πρόβλημα στα ταμεία των χωρών. Έγινε αντιληπτό το 2009, όπου η κρίση ήταν πλέον στην Ευρώπη με Ελλάδα και Ισπανία, με τη δημόσια κατανάλωση τους να εκτοξεύεται στα ύψη. Τότε κατάλαβαν ότι υπήρχε ένα χρέος που χρόνο με το χρόνο μεγάλωνε. Από την μεριά της Γερμανίας η δημόσια κατανάλωση ήταν σε σταθερά επίπεδα στην πάροδο των 21 χρόνων. Το έτος 2007-2008 μειώθηκε η δημόσια κατανάλωση σε σημαντικό βαθμό, όταν όμως η κρίση έκανε την εμφάνιση της αυξήθηκε η δημόσια κατανάλωση της, αλλά επέστρεψε εκεί που βρισκόταν μέχρι και το 2007. Αυτός κατά την γνώμη μας ήταν ένας τρόπος καταπολέμησης και μια επιτυχημένη προσπάθεια διαχείρισης κίνδυνου από τους οικονομολόγους της Γερμανίας, με σκοπό την αποτροπή οποιασδήποτε συνέπεια μπορεί να είχε κρίση απέναντι στη Γερμανία. Χρησιμοποιώντας κάποιους ορισμούς από την περιγραφική στατιστική, όπως τον αριθμητικό μέσο, είδαμε ότι η σχετική δημόσια κατανάλωση πριν την κρίση, δηλαδή την περίοδο 1995-2008, ήταν σε χαμηλότερα επίπεδα από την ιδιωτική κατανάλωση, αφού στην Ελλάδα η δημόσια κατανάλωση ήταν στο 19% του ΑΕΠ, στην Ισπανία 17% και στη Γερμανία 19%. Αυτό σημαίνει ότι πριν την κρίση η Ισπανία είχε το καλύτερο ποσοστό σε σχέση με τις άλλες δυο χώρες, με διαφορά από Ελλάδα και Γερμανία 2%. Κατά τη διάρκεια της κρίσης όλα αλλάξαν, το ποσοστό πια της δημοσίας κατανάλωσης σε σχέση με το ΑΕΠ ήταν για την Ελλάδα 21% (παρατηρούμε αύξηση 2% από την περίοδο 1995-2008), για την Ισπανία ήταν 20% (παρατηρείται και εκεί αύξηση 3%), ενώ στη Γερμανία παρέμεινε σταθερό. Αυτό βέβαια επηρέασε και τις διαφορές

μεταξύ των χωρών, αφού η Ελλάδα είχε πια διαφορά από την Ισπανία 1% και από τη Γερμανία 2% ενώ η Ισπανία να είχε πια διαφορά 1% και αυτή την φορά πάνω από την Γερμανία. Έτσι, συμπεραίνουμε ότι η χώρα που επηρεάστηκε περισσότερο ο δημόσιος τομέας της ήταν της Ισπανίας, μιας και είχε την μεγαλύτερη μεταβολή στο μέσο ανάμεσα σε αυτές τις δυο υποπεριόδους. Ωστόσο, η Γερμανία ήταν η χώρα εκείνη που επηρεάστηκε ελάχιστα σε σχέση με τις υπόλοιπες, αφού το ποσοστό της δημόσιας κατανάλωσης συγκριτικά με το ΑΕΠ παρέμεινε σταθερό όλα αυτά τα χρόνια. Οπότε καταλήγουμε ότι οι χώρες της περιφερειακής Ευρωζώνης ή SWEAP επηρεάστηκαν περισσότερο από τις χώρες του κέντρου της.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της τρέχουσας εργασίας, τόσο από την αναζήτηση βιβλιογραφικών και λοιπών πηγών, όσο και από την πρακτική ανάλυση των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών για τη δομή της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης της περιφέρειας της Ευρωζώνης 1995-2015 έναντι των χωρών του κέντρου της, προσκομίσαμε πλήθος από χρήσιμες πληροφορίες.

Αρχικά, αξίζει να σημειώσουμε ότι έγινε ανάλυση του συστήματος των εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της ΕΕ-2010. Επίσης, δόθηκε έμφαση παράλληλα τόσο στην ανάλυση του συστήματος των εθνικών λογαριασμών, αλλά και των περιφερειακών λογαριασμών, όσο και στην έννοια και το σκοπό αυτών των λογαριασμών, καθώς και στην ιστορική εξέλιξη μέσα στο χρόνο.

Επίσης, αναφέρουμε στοιχεία για την ιδιωτική κατανάλωση έναντι της δημόσιας καταναλωτικής δαπάνης στην έννοια της παραγωγής. Με άλλα λόγια, έγινε εμβάθυνση στους ορισμούς: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), Ιδιωτική Κατανάλωση, Κατανάλωση του Δημοσίου, για την καλύτερη κατανόηση και τη λεπτομερή ανάλυση με το πώς συνδέονται με τη σειρά τους με διάφορα οικονομικά μεγέθη, όπως είναι το εισόδημα, η αποταμίευση, η διαφήμιση, η ανεργία, καθώς και τι συνέπειες προκύπτουν στην κατανάλωση και το ΑΕΠ.

Επιπροσθέτως, τονίζεται ότι εξετάσαμε πλήθος πληροφοριών για την περιγραφή της έννοιας της Ευρωζώνης και τη νοτιοδυτικής περιφέρειας της (SWEAP). Ακόμη, έγινε αναλυτική και λεπτομερή ανάλυση στην έννοια, την πορεία και την ιστορική αναδρομή της Ευρωζώνης, καθώς και στους ορισμούς των περιφερειών της Ευρωζώνης και της νοτιοδυτικής περιφέρειας της, αλλά και στον ορισμό των οικονομικών κύκλων της στις περιφέρειες της Ευρωζώνης.

Εν τέλει, εφαρμόζοντας τις γνώσεις, τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αποκτήσαμε στη θεωρητική προσέγγιση του θέματος προχωρήσαμε στην εμπειρική διερεύνηση. Συνεπώς, πραγματοποιείται στατιστική ανάλυση των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών για τη δομή της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης της περιφέρειας της Ευρωζώνης για το χρονικό διάστημα 1995-2015.

Για την Ελλάδα διακρίνουμε ότι σε σχέση με άλλες χώρες μέχρι το 2004 υπήρχε μείωση της σχετικής ιδιωτικής κατανάλωσης, ενώ από το 2006 κι έπειτα ξεκίνησε η ανάπτυξη φτάνοντας έως το 2009, όπου επηρεάστηκε από την κρίση και έμεινε στάσιμη. Ωστόσο, στη σχετική δημόσια κατανάλωση παρουσίαζε σταθερή άνοδο μέχρι το 2008, όπου εμφανίστηκε το οικονομικό πρόβλημα στο δημόσιο τομέα που σημάδεψε την αρχή μια δύσκολης οικονομικής περιόδου. Αυτό είχε ως αντίκτυπο το διαρκή δανεισμό της Ελλάδας, με αποτέλεσμα την απότομη άνοδο της δημόσιας κατανάλωσης. Αργότερα, λόγω δανεισμού και κακής διαχείρισης του είχε ως συνέπεια ραγδαία μείωση και μάλιστα έφτασε να είναι τα επίπεδα της σε ιδιαίτερα απογοητευτικό σημείο σε σχέση με ΑΕΠ, όπως ήταν την περίοδο που φανερώνει το σημαντικό πρόβλημα του μηχανισμού της Ελλάδας. Αυτό φαίνεται και από δυο

Βασικές στατιστικές του μέσου και της σχετικής διασποράς όπου για τις δυο υποπεριόδους 1995-2008 και 2009-2015 όπου το 2008 ήταν η χρονιά που χτύπησε η κρίση τα νούμερα φανερώνουν τι πραγματικά συμβαίνει στην Ελλάδα αφού την περίοδο 1995-2008 η σχετική ιδιωτική κατανάλωση καταλάμβανε το 0.65 ή 65% και η σχετική δημοσιá κατανάλωση το 0.19 ή 19% όπου το άθροισμα τους μας δηλώνει ότι εκείνη την περίοδο το 84% του ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν η κατανάλωση πράγμα που αφήνει 16% στο εισόδημα της πράγμα που σημαίνει ότι τα ταμεία της Ελλάδας είχαν αρχίσει να στερεύουν. Η σχετική διασπορά από την άλλη εκείνη την περίοδο ήταν 0.02 για την σχετική ιδιωτική κατανάλωση και 0.08 για την σχετική δημοσιá κατανάλωση. Την περίοδο 2009-2015 η σχετική ιδιωτική κατανάλωση είχε το 0.67 ή 67% και η σχετική δημοσιá κατανάλωση είχε το 0.21 ή 21% όπου το άθροισμα τους μας δηλώνει ότι εκείνη την περίοδο η μικτή κατανάλωση στην Ελλάδα είχε το 88% του ΑΕΠ, που σημαίνει ότι κατά την διάρκεια της κρίσης η κατανάλωση αυξήθηκε, πράγμα θανατηφόρο για την οικονομία της Ελλάδας, καθώς έμενε μόνο 12% να είναι μόνο τα έσοδα της χώρας. Την ίδια περίοδο η σχετική διασπορά είχε μειωθεί στο μισό με τα νούμερα να έχουν γίνει 0.01 για την σχετική ιδιωτική κατανάλωση και 0.04 για την σχετική δημοσιá.

Από την άλλη μεριά, η Γερμανία το χρονικό διάστημα 1995-2004 η σχετική ιδιωτική κατανάλωση ήταν σταθερή σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό, όπως άλλωστε και η δημόσια κατανάλωση που δείχνει πόσο καλά αλληλοεπιδρούσε ο ιδιωτικός τομέας με τον δημόσιο. Η περίοδος 2006-2008 ήταν μια δαπανηρή περίοδος, διότι η φιλοξενία μιας παγκόσμιας διοργάνωσης είχε ως αποτέλεσμα μεταβολή στα επίπεδα της οικονομίας. Επομένως, αφού κατάφερε η ιδιωτική κατανάλωση να ακμάσει σε ένα μόλις χρόνο, παρουσίασε πτώση, σε αντίθεση με την σχετική δημόσια κατανάλωση να ακμάσει και να παραμείνει σταθερή. Την περίοδο 1995-2008 η μέση σχετική ιδιωτική και μέση σχετική δημοσιá κατανάλωση ήταν 0.55 ή 55% και 0.19 ή 19% δηλαδή η κατανάλωση καταλάμβανε το 74% του ΑΕΠ όμως αυτό δεν εμπόδισε τη γερμανία να αναπτύσσεται. Η σχετική διασπορά για την σχετική ιδιωτική και σχετική δημοσιá κατανάλωση ήταν 0.01 και 0.03 αντίστοιχα. Την περίοδο 2009-2015 και ενώ η οικονομική κρίση βρίσκεται για τα καλά στην Ευρώπη, γερμανία κατάφερε να μειώσει τη συνολική κατανάλωση τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Αφού η σχετική ιδιωτική κατανάλωση πια είχε 0.54 ή 54% και η σχετική δημοσιá κατανάλωση είχε 0.19 ή 19% που μας κάνει 73% του συνολικού ΑΕΠ. Επίσης αξιόλογο να αναφερθεί είναι ότι στη σχετική διασπορά κατάφερε να μειώσει την απόκλιση στην σχετική δημοσιá κατανάλωση σε 0.01 από 0.03 που είχε την προηγούμενη περίοδο αλλά αυξήθηκε ελάχιστα η διασπορά στην σχετική ιδιωτική κατανάλωση από 0.01 σε 0.02.

Κλείνοντας, η Ισπανία από το 1995 παρουσίαζε μια σταθερή μείωση στη σχετική ιδιωτική κατανάλωση μέχρι και το 2009. Αυτό έρχεται ως επακόλουθο να μας επιβεβαιώσει εκείνα που ήδη γνωρίζαμε, ότι ο ιδιωτικός τομέας παρουσίαζε τεράστιο οικονομικό πρόβλημα με αποτέλεσμα να προστεθεί κι εκείνη στο «παιχνίδι» της κρίσης. Είναι εμφανές ότι και στη σχετική δημοσιá κατανάλωση από την «κοιλιά» που παρουσιάζει το γράφημα μέχρι το έτος 2009 φτάνοντας στο σημείο «0», όπου θεωρητικά σήμαινε το τέλος των προβλημάτων και σηματοδότησε την αρχή των προσπαθειών για την καταπολέμηση της οικονομικά δύσκολης κατάστασης που επικρατούσε στη χώρα εκείνη την περίοδο. Συγκεντρωτικά, όλα αυτά και με τη βοήθεια του δανεισμού, αλλά και των υποδείξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ισπανία

κατάφερε να επιβιώσει από τον σκληρό «αγώνα» και να βγει από την οικονομική κρίση, καθώς και να επαναφέρει την σχετική ιδιωτική κατανάλωση σε ικανοποιητικά επίπεδα. Σε αντίθεση, η σχετική δημόσια κατανάλωση παρουσίασε άνοδο κι εκείνη κατά την περίοδο της κρίσης, στην έξοδο της ολοκληρώνοντας και επιτυγχάνοντας τις συμφωνίες που είχαν διαπραγματευτεί με τους δανειστές έχει ως αποτέλεσμα τη μικρή μείωση της δημόσιας κατανάλωσης κι από το 2013 κατάφερε να παραμείνει σε σταθερά επίπεδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρχε αύξηση στην μικτή κατανάλωση της Ισπανίας αφού η μέση σχετική ιδιωτική κατανάλωση και μέση σχετική δημοσιá κατανάλωση την περίοδο 1995-2008 ήταν 0.58 ή 58% και 0.17 ή 17% αντίστοιχα. Αθροίζοντας τα φαίνεται ότι την περίοδο εκεί το 75% του ΑΕΠ αποτελούνταν από δαπάνες για την ισπανικά ενώ την περίοδο 2009-2015 παρουσιάστηκε αύξηση στην σχετική δημοσιá κατανάλωση και μια σχετική μείωση στη σχετική ιδιωτική κατανάλωση, όπου στη σχετική ιδιωτική κατανάλωση από 0.58 ή 58% έγινε 0.57 ή 57% και στη σχετική δημοσιá κατανάλωση από 0.17 ή 17% έγινε 0.20 ή 20%. Αθροίζοντας τα βλέπουμε ότι στη δεύτερη υποπερίοδο η μικτή κατανάλωση για την Ισπανία είχε φτάσει το 77% όπου όπως και στην Ελλάδα είναι αρκετά ανησυχητικό. Όσον αφορά την σχετική διασπορά την περίοδο 1995-2008 η σχετική ιδιωτική κατανάλωση ήταν 0.02 και η σχετική δημοσιá κατανάλωση ήταν 0.06 ενώ την περίοδο 2009-2015 βλέπουμε ότι η διασπορά στην σχετική ιδιωτική κατανάλωση είχε μείνε σταθερή στο 0.02 ενώ στη σχετική δημοσιá κατανάλωση είχε μειωθεί σε 0.03 από 0.06 που ήταν την περίοδο 1995-2008.

Σχολιάζοντας την κάθε χώρα ξεχωριστά πήραμε μια εικόνα για το τι συμβαίνει στις χώρες αυτές πριν και μετά την κρίση. Με ποιους τρόπους προτίμησαν να ενεργήσουν ώστε να καταφέρουν να βγουν από την κρίση με τη λιγότερη δυνατή ζημιά. Όμως, για να καταφέρουμε να έχουμε μια γενική ιδέα για το τι συμβαίνει στην Ευρωζώνη θα συγκρίνουμε την Ελλάδα και την Ισπανία, χώρες της περιφερειακής ευρωζώνης ή SWEAP, με την Γερμανία, χώρα της κεντρικής Ευρώπης, η οποία είναι και από τις δυνατότερες οικονομικά χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οπότε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι χώρες της νοτιοδυτικής Ευρωζώνης επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση σε σχέση με χώρες της κεντρικής Ευρώπης. Αυτό ίσχυε και πριν την κρίση καθώς και τότε οι χώρες της νοτιοδυτικής Ευρωζώνης είχαν υψηλότερα ποσοστά ιδιωτικής και δημοσιáς κατανάλωσης από τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οικονομικοί, κοινωνικοί, φυσικοί, ιδεολογικοί, ψυχολογικοί και θεσμικοί παράγοντες επιβάλλουν ορισμένους περιορισμούς στους στόχους και τα μέσα της οικονομικής πολιτικής. Δηλαδή, περιορίζουν το πεδίο δράσης των ασκούντων της οικονομικής πολιτικής. Οι περιορισμοί αυτοί στην περίπτωση της ποσοτικής οικονομικής πολιτικής εκφράζονται συνήθως με τη μορφή γραμμικών εξισώσεων και ανισοτήτων. Οι περιορισμοί δεν αποτελούν συνιστώσες της αντικειμενικής συνάρτησης ευημερίας, όπως τα μέσα και οι στόχοι, αλλά τεχνικούς όρους για την άσκηση συνεπούς οικονομικής πολιτικής. Μια οικονομική πολιτική, με την έννοια του συνδυασμού ενός συνόλου μέσων, είναι ασυνεπής και στην περίπτωση που απαιτεί τιμές των μεταβλητών των μέσων ή των άσχετων μεταβλητών, οι οποίες δεν είναι αποδεκτές με βάση ορισμένους περιορισμούς του οικονομικού συστήματος. Στα υποδείγματα της οικονομικής πολιτικής οι περιορισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν για να εκφράσουν τα εξής:

- i) Ότι ορισμένες ή όλες οι μεταβλητές τους δεν μπορούν να λάβουν αρνητικές τιμές.
- ii) Ότι οι τιμές ορισμένων μεταβλητών, μέσων ή και στόχων, δεν μπορούν να υπερβούν ορισμένα ανώτατα ή κατώτατα όρια ή ορισμένα όρια διακύμανσης.
- iii) Ορισμένες πολιτικές επιλογές.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης πλήττονται σε αρκετά μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες. Διαφοροποίηση υπάρχει και στο εσωτερικό των χωρών, οι εργάτες και τα άτομα με εκπαίδευση υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης.

Η κοινή οικονομική πολιτική που υπάρχει στην Ευρώπη απαρτίζεται από τις διάφορες οικονομικές πολιτικές των διάφορων κυβερνήσεων αλλά λειτουργούν συνδυαστικά, για την επίτευξη κοινών οικονομικών στόχων, με σκοπό να κρατήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ομαλά επίπεδα, ώστε να μην επηρεαστεί η οικονομία ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε περιπτώσεις, όπως το GREXIT. Έπειτα το BREXIT όπου θα επηρέαζαν πολλούς παράγοντες, όπως το εμπόριο και ο τουρισμός πράγματα πολύ σημαντικά για την Ελλάδα και την Ισπανία, χώρες τις οποίες συγκρίνουμε έναντι της Γερμανίας.

1: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα την περίοδο προ κρίσης παρατηρούσαμε γενναιόδωρες μισθοδοτικές πολιτικές, περιορισμένη και πολύ ελαστική φορολογία και αρκετές προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, όπου για τους περισσότερους Έλληνες ήταν ένας επίγειος παράδεισος, αφού μισθοδοτούνταν αρκετά χρήματα, φορολογούνταν ελάχιστα και είχαν μόνιμες δουλειές. Όμως όλα αυτά έφεραν την χώρα πιο κοντά στο «χείλος του γκρεμού».

Στην περίοδο της κρίσης παρουσιάστηκε μείωση ή ακόμα και απώλεια εισοδήματος. Ώθησε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στην φτώχεια και την ανεργία. Οι συνέπειες αυτών ήταν ότι αυξήθηκε η εγκληματικότητα και η κοινωνική ανισότητα. Αξίζει να αναφερθεί ότι από το 2009 και μετά οι πτωχεύσεις στις επιχειρήσεις ανέρχονται πάνω τις 1900, σύμφωνα με δεδομένα που έχουν καταγραφεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

2: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Για την Γερμανία δεν υπάρχουν κάποιες σοβαρές επιπτώσεις μιας και για αρκετά χρόνια την διακατέχει μια συγκεκριμένη πολιτική και αυτή είναι η λιτότητα, λέξη που προσπαθεί να την περάσει σε κάθε οικονομία οποιασδήποτε χώρας μέσα στην Ευρώπη. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η λέξη της δεκαετίας. Η Γερμανία χρησιμοποιεί υψηλή φορολόγηση, ικανοποιητικούς μισθούς και οι προσλήψεις στο δημόσιο τομέα είναι περιορισμένες. Συνεπώς, όταν η κρίση «χτύπησε την πόρτα της» Ευρώπης, η Γερμανία επηρεάστηκε στο ελάχιστο, καθώς ο δημόσιος τομέας άντεξε τις επίπονες δοκιμασίες που έπρεπε να έρθει αντιμέτωπη κάθε χώρα που «πάλευε» με την κρίση.

3: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Οι Ισπανοί διακρίνονται σε μεγάλο βαθμό για το ποσοστό ιδιοκατοίκησης τους, το οποίο αγγίζει το 80% , όπου και γνώριζε μεγάλη άνθιση τα τελευταία 5 έτη πριν την κρίση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της κατασκευής νέων σπιτιών, συνεπώς να φτάνει στα ύψη και η τιμή τους. Όπως ακριβώς και στις Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής με το φαινόμενο της «Φούσκας» των ακινήτων, έτσι και στην Ισπανία οι τιμές των σπιτιών άρχισαν να παραμένουν στάσιμες με αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες τους να βρεθούν χρεωμένοι με ένα ποσό πολύ μεγαλύτερο από την αξία αγοράς τους. Παράλληλα, ο κατασκευαστικός κλάδος πάγωσε.

Η μείωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας είναι ένας από τους παράγοντες που συντέλεσαν στην μεγάλη αύξηση ανεργίας που σημειώθηκε στην Ισπανία από το 2008 και μετά. Αργότερα, από την κρίση των ομολόγων της Ελλάδας επιδεινώθηκε η κατάσταση στην Ισπανία, διότι η κρίση εξαπλώθηκε και σε άλλες χώρες του SWEAP, όπως την Ισπανία την Πορτογαλία και την Ιταλία, όπου μαζί με την Ελλάδα είναι γνωστές στην Ευρώπη και ως PIGS. Το μεγάλο αυτό χρέος υποδήλωσε αδυναμία αποπληρωμής με αποτέλεσμα να ανέβουν τα επιτόκια δανεισμού, όταν μια χώρα θέλει να δανεισθεί από τις αγορές εκδίδοντας ομόλογα. Έτσι, και η Ισπανία αναγκάστηκε να εξοικονομήσει περισσότερα χρήματα από τον προϋπολογισμό της, είτε μειώνοντας τις κρατικές δαπάνες και τα λειτουργικά έξοδα είτε αυξάνοντας την φορολογία της.

Επίσης, το 2012 η Ισπανία ζήτησε επίσημα βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου και το αίτημα της εγκρίθηκε. Το επόμενο έτος το EUROGROUP ανακοίνωσε ότι η Ισπανία θα βγει από το πρόγραμμα στήριξης πράγμα πολύ θετικό για την Ισπανία, αφού αυτό σημαίνει ότι τα δύσκολα έχουν περάσει και ότι σύντομα θα ξαναέρθει η ανάπτυξη της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Θεοδώρου Α. Γεωργακοπούλου (2012), Εισαγωγή στη δημόσια οικονομική, Δ' Έκδοση, Εκδόσεις Ε. Μπένου, Αθήνα.
2. Λούκα Τ. Κατσέλη και Χαρά Μ. Μαγουλά (2005), Μακροοικονομική ανάλυση και ελληνική οικονομία, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα.
3. Πουρναράκης Ε. (2010), Διεθνής οικονομική: μια εισαγωγική προσέγγιση, 4η Έκδοση, Αθήνα.
4. Σκούτζος Θ. και Διακομιχάλης Μ. (2012), Σύστημα εθνικής λογιστικής, Εκδόσεις Σταμούλη.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Adam Smith (1776), An inquiry into the wealth of nations, W. Strahan and T. Cadell, London
2. John Maynard Keynes (1936), The general theory of employment, interest and money, Polygraphic Company of America, USA (2002), NewYork.
3. Joseph E. Stiglitz (1992) Economics of the public sector, W. W. Norton & Company, Inc. 500 Fifth Avenue, New York.

Ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο

- <http://el.wikipedia.org>
- <http://www.tovima.gr>
- <http://www.euretiro.com>
- <http://www.ethnos.gr>
- <http://www.real.gr>
- <http://news.kathimerini.gr>
- <http://www.bankingnews.gr>
- <http://www.imerisia.gr>
- <http://www.patranews.gr>
- <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained>
- <http://www.statistics.gr>
- <http://www.eurobank.gr/research>
- <http://http://dione.lib.unipi.gr>
- <http://europedia.eu>
- <http://dap-papei.gr>
- <http://ebooks.edu.gr>
- <http://http://old.eis.pspa.uoa.gr>
- <http://centralbank.gov.cy>
- <http://www.poleconomix.gr>
- <http://www.actuar.aegean.gr/>
- <https://eclass.upatras.gr/>
- <http://www.businessnews.gr/>
- <http://www.indepanalysis.gr/>
- <http://www.europedia.moussis.eu/discus/>
- <http://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticWhatIsESPA.aspx>
- <http://www.observatory.gr/files/meletes>
- <http://www.nber.org/papers/w17407>
- http://europa.eu/about-eu/basic-information/about/index_el.htm
- ΕΥΡΩΖΩΝΗ
- <http://www.investorwords.com/5555/Eurozone.html>
- http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/euro/index_en.htm
- http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/euro_area/index_en.htm
- ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ <http://cadtm.org/Core-vs-Periphery-in-the-EU>
- ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ (ΠΟΙΕΣ ΧΩΡΕΣ) https://en.wikipedia.org/wiki/Central_Europe
- ΙΣΠΑΝΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/spain/final-consumption-expenditure>
- ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/portugal/final-consumption-expenditure>

- ΙΡΛΑΝΔΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/ireland/final-consumption-expenditure>
- ΙΤΑΛΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/italy/final-consumption-expenditure>
- ΕΛΛΑΔΑ <http://www.indexmundi.com/facts/greece/final-consumption-expenditure>
- ΓΕΡΜΑΝΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/germany/final-consumption-expenditure>
- ΕΛΒΕΤΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/switzerland/final-consumption-expenditure>
- ΑΥΣΤΡΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/austria/final-consumption-expenditure>
- ΤΣΕΧΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/czech-republic/final-consumption-expenditure>
- ΠΟΛΩΝΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/poland/final-consumption-expenditure>
- ΟΥΓΓΑΡΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/hungary/final-consumption-expenditure>
- ΣΛΟΒΕΝΙΑ <http://www.indexmundi.com/facts/slovenia/final-consumption-expenditure>

Επιστημονικά άρθρα

1. European Commission (2005), Employment in Europe 2005: Recent trends and Prospects.
2. Καθ. Σ. Ρόμπολη (2013), Η ελληνική οικονομία και απασχόληση.
3. Κουτσιαράς Νίκος, Φιλίνης Κυριάκος και Μανούζας Σάκης (2016), Πολιτική οικονομία Ι: Μακροθεωρία και πολιτική.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακες δευτερογενών στατιστικών δεδομένων δείγματος

	EUROSTAT	EUROSTAT	EUROSTAT		
	B.1*g (ESA10)	P.3-S14	P.3-S13		
	Greek GROSS DOMESTIC PRODUCT at market prices	Greek Final consumption expenditure of households	Greek Final consumption expenditure of general government	C ratio to Y	G ratio to Y
	In million €	In million €	In million €		
year	YGR	CGR	GGR	CGRtoY	GGRtoY
1995	104,662.1	68,737.8	18,622.2	0.656759228	0.17792687
1996	114,908.2	75,659.3	20,232.8	0.658432557	0.17607795
1997	126,353.8	81,612.2	22,342.7	0.645902221	0.1768265
1998	129,057.3	83,807.7	22,581.8	0.649383646	0.17497499
1999	139,945.1	90,380.7	25,162.2	0.645829686	0.17980051
2000	142,976.0	92,631.1	26,107.4	0.647878665	0.18259988
2001	152,193.8	97,608.3	28,483.0	0.641342157	0.18714954
2002	163,460.8	105,106.3	31,429.1	0.643006152	0.19227301
2003	178,904.9	112,780.1	33,918.3	0.630391342	0.18958843
2004	193,715.8	120,706.7	37,106.3	0.623112312	0.1915502
2005	199,242.3	128,556.9	39,888.8	0.64522895	0.20020247
2006	217,861.6	136,001.4	43,911.1	0.62425595	0.20155502
2007	232,694.6	147,078.6	47,749.6	0.632067096	0.20520287
2008	241,990.4	159,108.2	50,143.1	0.657497983	0.20721111
2009	237,534.2	157,389.3	55,366.9	0.662596376	0.23309022
2010	226,031.4	152,037.7	50,188.4	0.672639731	0.22204172
2011	207,028.9	139,855.4	45,103.7	0.675535638	0.21786185
2012	191,203.9	128,866.2	41,564.3	0.673972654	0.21738207
2013	180,654.3	122,909.5	36,923.7	0.680357456	0.20438871
2014	177,940.6	120,265.0	36,140.8	0.675871611	0.20310598
2015	175,697.4	118,101.0	35,341.3	0.672184107	0.20114868

	EUROSTAT	EUROSTAT	EUROSTAT		
	B.1*g (ESA10)	P.3-S14	P.3-S13		
	German GROSS DOMESTIC PRODUCT at market prices	German Final consumption expenditure of households	German Final consumption expenditure of general government	C ratio to Y	G ratio to Y
	In million €	In million €	In million €		
year	YGER	CGER	GGER	CGERtoY	GGERtoY
1995	1,982,061.1	1,092,871.5	379,489.0	0.551381	0.191462
1996	1,973,016.0	1,098,363.3	382,863.3	0.556693	0.19405
1997	1,958,532.0	1,088,704.8	372,797.0	0.555878	0.190345
1998	2,004,600.1	1,105,020.6	376,708.6	0.551242	0.187922
1999	2,064,880.0	1,143,995.0	390,626.0	0.554025	0.189176
2000	2,116,480.0	1,177,409.0	395,027.0	0.556305	0.186643
2001	2,179,850.0	1,217,672.0	404,649.0	0.558604	0.185632
2002	2,209,290.0	1,222,544.0	416,006.0	0.553365	0.188299
2003	2,220,080.0	1,245,406.0	420,792.0	0.560973	0.189539
2004	2,270,620.0	1,267,151.0	418,953.0	0.558064	0.18451
2005	2,300,860.0	1,293,533.0	422,996.0	0.562195	0.183843
2006	2,393,250.0	1,327,308.0	430,398.0	0.554605	0.179838
2007	2,513,230.0	1,348,896.0	439,740.0	0.536718	0.17497
2008	2,561,740.0	1,380,119.0	457,566.0	0.538743	0.178615
2009	2,460,280.0	1,375,161.0	481,207.0	0.558945	0.19559
2010	2,580,060.0	1,406,989.0	493,336.0	0.545332	0.191211
2011	2,703,120.0	1,454,007.0	505,691.0	0.5379	0.187077
2012	2,758,260.0	1,494,689.0	519,713.0	0.541896	0.188421
2013	2,826,240.0	1,514,110.0	542,232.0	0.535733	0.191856
2014	2,923,930.0	1,540,986.0	561,053.0	0.527026	0.191883
2015	3,032,820.0	1,581,581.0	583,700.0	0.521489	0.192461

	EUROSTAT	EUROSTAT	EUROSTAT		
	B.1*g (ESA10)	P.3-S14	P.3-S13		
	Spain GROSS DOMESTIC PRODUCT at market prices	Spain Final consumption expenditure of households	Spain Final consumption expenditure of general government	C ratio to Y	G ratio to Y
	In million €	In million €	In million €		
	YSP	CSP	GSP	CSPtoY	GSPtoY
1995	468,878.7	281,496.5	82,767.3	0.600361	0.176522
1996	505,109.1	300,935.1	88,611.9	0.595782	0.175431
1997	519,608.4	308,379.5	88,722.3	0.593484	0.170748
1998	551,396.7	324,763.0	93,345.2	0.588982	0.169289
1999	594,316.0	349,423.0	100,080.0	0.587941	0.168395
2000	646,250.0	380,194.0	108,113.0	0.588308	0.167293
2001	699,528.0	407,979.0	115,901.0	0.58322	0.165685
2002	749,288.0	431,627.0	124,561.0	0.57605	0.166239
2003	803,472.0	456,041.0	134,688.0	0.567588	0.167632
2004	861,420.0	491,598.0	147,817.0	0.570683	0.171597
2005	930,566.0	528,157.0	161,090.0	0.567565	0.17311
2006	1,007,974.0	568,217.0	174,929.0	0.563722	0.173545
2007	1,080,807.0	605,824.0	191,042.0	0.560529	0.176759
2008	1,116,207.0	623,029.0	209,521.0	0.558166	0.187708
2009	1,079,034.0	595,010.0	221,028.0	0.551428	0.204839
2010	1,080,913.0	607,981.0	221,715.0	0.56247	0.205118
2011	1,070,413.0	608,153.0	219,673.0	0.568148	0.205223
2012	1,039,758.0	600,532.0	205,236.0	0.577569	0.197388
2013	1,025,634.0	587,697.0	201,840.0	0.573009	0.196795
2014	1,037,025.0	597,918.0	201,974.0	0.57657	0.194763
2015	1,075,639.0	613,760.0	208,489.0	0.5706	0.193828